

ผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับ
แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ณัฐพร ผาสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับ
แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ณัฐพร ผาสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

EFFECTS OF USING INQUIRY APPROACH AND SOCIAL CONSTRUCTIVISM ON
SOCIAL STUDIES LEARNING ACHIEVEMENT AND PROBLEM SOLVING ABILITY
OF MATHAYOMSUKSA TWO STUDENTS

NATTAPORN PARSOOK

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE MASTER DEGREE OF EDUCATION
IN CURRICULUM AND INSTRUCTION
FACULTY OF EDUCATION
BURAPHA UNIVERSITY

2022

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ญัฐพร ผาสุข ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

(อาจารย์ ดร.จันทร์พร พรหมมาศ)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษมสันต์ พานิชเจริญ)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จันทร์พร พรหมมาศ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษมสันต์ พานิชเจริญ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สมศิริ สิงห์ลพ)

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สฎายุ ธีระวณิชตระกูล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

62920219: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ, แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา, ความสามารถในการแก้ปัญหา

ณัฐพร ผาสุข : ผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (EFFECTS OF USING INQUIRY APPROACH AND SOCIAL CONSTRUCTIVISM ON SOCIAL STUDIES LEARNING ACHIEVEMENT AND PROBLEM SOLVING ABILITY OF MATHAYOMSUKSA TWO STUDENTS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: จันท์พร พรหมมาศ, ค.ด., เกษมสันต์ พานิชเจริญ, กศ.ด. ปี พ.ศ. 2565.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมซึ่งประกอบด้วย 3 ชั้น คือ ชั้นสร้างความสนใจ ชั้นลงมือปฏิบัติ และชั้นขยายประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง จังหวัดชลบุรี จำนวน 40 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่า t-test แบบ Dependent sample

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

62920219: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION; M.Ed. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: INQUIRY APPROACH, SOCIAL CONSTRUCTIVISM, SOCIAL STUDIES ACHIEVEMENT, PROBLEM SOLVING ABILITY

NATTAPORN PARSOOK : EFFECTS OF USING INQUIRY APPROACH AND SOCIAL CONSTRUCTIVISM ON SOCIAL STUDIES LEARNING ACHIEVEMENT AND PROBLEM SOLVING ABILITY OF MATHAYOMSUKSA TWO STUDENTS. ADVISORY COMMITTEE: CHANPHORN PROMMAS, Ph.D., KASEMSUNT PANICHAROEN, Ed.D. 2022.

The purposes of this research were to compare social studies learning achievement and problem solving ability of students with pretest–posttest using inquiry approach and social constructivism. The teaching approach were 3 steps; Engage, Do and Expand. The samples were 40 Mathayomsuksa two students in 2021 academic year at Chumchonbanangyea School Chonburi province. They were cluster sampling. The research instruments consisted of inquiry approach and social constructivism lesson plans of social studies module 3 Economic, the social studies learning achievement test and the problem solving abilities test. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and dependent sample t-test.

The research finding were as follow: 1) students' social studies learning achievement after using inquiry approach and social constructivism were higher significantly than before at the .05 level and 2) students' problem solving ability after using inquiry approach and social constructivism were higher significantly than before at the .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.จันทน์พร พรหมมาศ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษมสันต์ พานิชเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่สอน ชี้นะ ตลอดจนกำกับดูแลการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมศิริ สิงห์หลพ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณว่าที่ร้อยตรีสมาน ศรีมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณคณะครูที่ได้ให้กำลังใจมาโดยตลอด รวมถึงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ นายสนใจ ด่านปาน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าแดง (ไชยอุปถัมภ์) ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณคณะครูที่ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกด้วยดี รวมถึงนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเครื่องมือวิจัยนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วง

สุดท้ายนี้ ขอกราบน้อมนุชาคุณบุพการี ที่ดูแล สั่งสอน และให้กำลังใจจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ได้ด้วยดี

สารบัญ

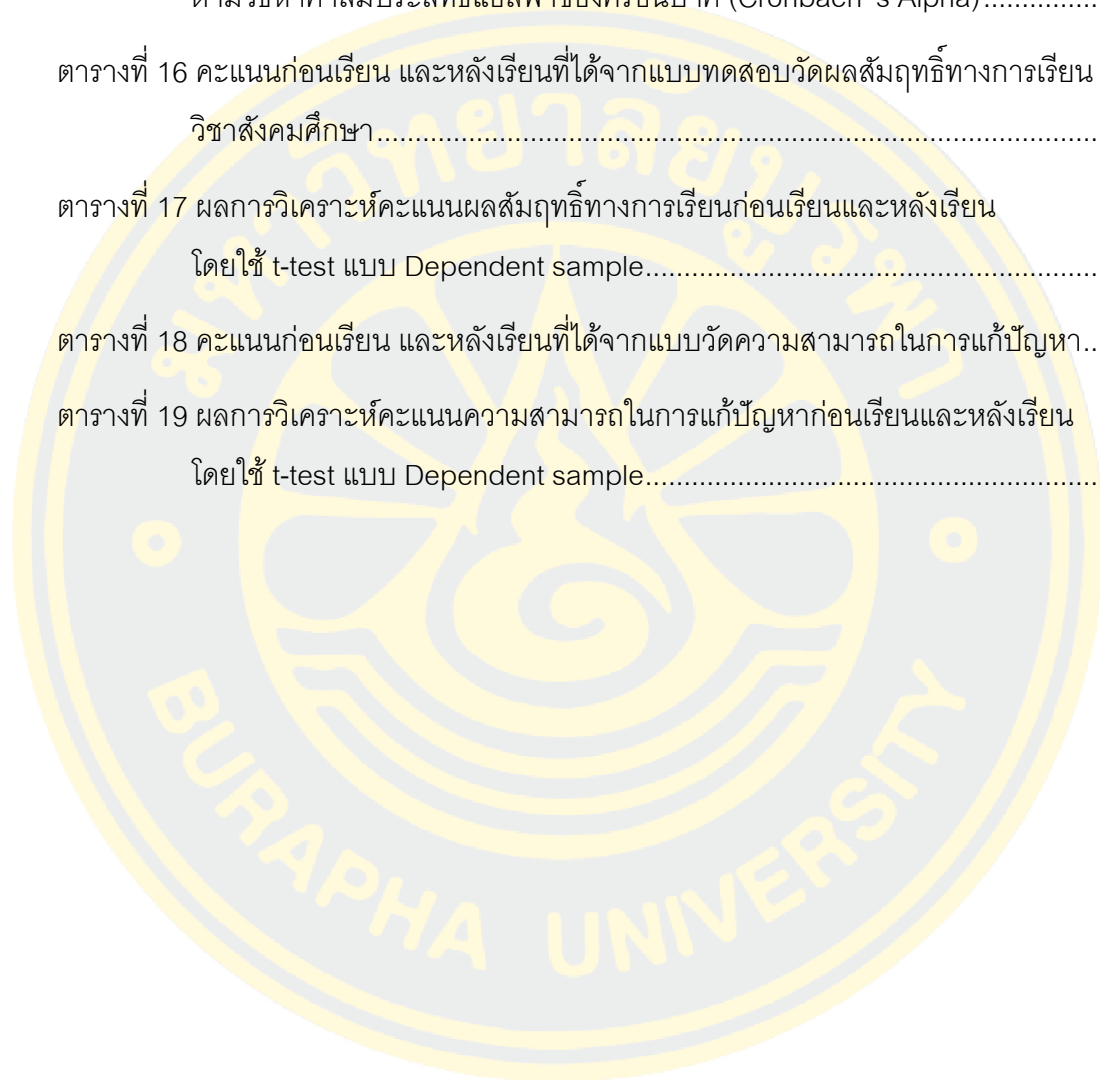
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	12
การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	15
การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ	25
แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม	37
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา	51

ความสามารถในการแก้ปัญหา	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
แบบแผนการวิจัย	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
วิธีดำเนินการทดลอง.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	90
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
สรุปผลการวิจัย	95
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก.....	116
ภาคผนวก ข.....	122
ภาคผนวก ค	141
ภาคผนวก ง	152
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	157

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบในรูปแบบต่าง ๆ	32
ตารางที่ 2 บทบาทครูกับบทบาทนักเรียนตามขั้นการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	50
ตารางที่ 3 กรอบแนวคิดในการวัดความสามารถในการแก้ปัญหา	65
ตารางที่ 4 แบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest - posttest design	76
ตารางที่ 5 แสดงเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลาที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	77
ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์โครงสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา	82
ตารางที่ 7 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา	86
ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับ แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม	91
ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับ แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม	92
ตารางที่ 10 ตัวอย่างผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียน การสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม	142
ตารางที่ 11 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา	143
ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา	147
ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา	149

ตารางที่ 14 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา	150
ตารางที่ 15 ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งฉบับตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha)	151
ตารางที่ 16 คะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา.....	153
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t-test แบบ Dependent sample.....	154
ตารางที่ 18 คะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา....	155
ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t-test แบบ Dependent sample.....	156

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
ภาพที่ 2 ชั้นการจัดการเรียนสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดสตรีคดีวิสต์เชิงสังคม	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกทำให้เกิดผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของมนุษย์ มาโดยตลอด ดังเช่น ภาวะโลกร้อน (Global warming) การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของ เทคโนโลยี (Technological disruption) หรือการเกิดโรคติดต่ออุบัติใหม่ต่าง ๆ (Emerging infectious diseases) ซึ่งต่างส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจที่สร้างความท้าทายในระดับโลก และระดับท้องถิ่น ทุกคนจึงจำเป็นต้องปรับตัวและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ พร้อมทั้งปรับ การดำเนินชีวิตให้เป็นตามฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้

สังคมศึกษาเป็นสาขาวิชาที่มีความหลากหลายและมีเนื้อหาสาระกว้างที่มุ่งให้นักเรียน มีความรู้และความเข้าใจในแนวทางการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์ กันและมีความแตกต่าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เวลาและสาเหตุ ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น การปรับตัวให้เข้ากับบริบทสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ อย่างเหมาะสม และการนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีทั้งของประเทศชาติและ สังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 1-5) ซึ่งธรรมชาติของสังคมศึกษาเป็นการเรียนรู้ ในรูปแบบสหวิทยาการที่บูรณาการความรู้ทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ คณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เพื่อให้นักเรียนได้แนวคิดจากมิติต่าง ๆ รู้จักเชื่อมโยงข้อมูลและความคิด จากหลากหลายมุมมอง ตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นสาธารณะได้อย่างมีเหตุผล เป็นพลเมืองของ สังคมประชาธิปไตยที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกที่ต้องพึ่งพา อาศัยกัน รวมทั้งเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (National Council for the Social Studies, 1994 อ้างถึงใน อุเทน วางหา, 2560, หน้า 14; Garcia and Michaelis, 2000, p.12)

จากการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ของสถาบันการทดสอบ การศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2559) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.00 แม้ว่าปัจจุบัน การทดสอบวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ยกเลิกแล้ว แต่จากการทดสอบ O-Net กลุ่มสาระ

การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ยังพบผลในทิศทางเดียวกันคือ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.70 (สทศ., 2562) ผลการทดสอบเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านความรู้ และความคิด ทั้งนี้จากการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนสังคมศึกษาในชั้นเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ประเด็นปัญหาส่วนใหญ่ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียน คือ การสอนของครูที่มักใช้วิธีสอนแบบบรรยาย โดยเนื้อหาวิชาหรือสื่อการสอนเป็นตามหนังสือเรียน ที่ส่วนมากยังขาดความทันสมัยและความหลากหลาย นักเรียนท่องจำเนื้อหาเพื่อให้สอบผ่าน กิจกรรมการเรียนการสอนยังขาดการกระตุ้นหรือสร้างความท้าทายให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์และค้นหาเหตุผลเกี่ยวกับปัญหาที่ศึกษา ทั้งนี้การเชื่อมโยงความรู้กับวิชาอื่น ๆ มีค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับตัวนักเรียนหรือชุมชนที่อาศัยอยู่ ซึ่งทำให้นักเรียนมองไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวิชาสังคมศึกษา

จากผลการทดสอบ O-Net และปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษาข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนยังไม่ดีพอ และตอบสนองต่อเป้าหมายการเรียนการสอนสังคมศึกษาได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนมีความเชื่อมโยงกับการสอนของครู เป็นดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) ได้กล่าวว่า ครูสอนเป็นแบบสังคมศึกษาเชิงรับ (Passive Social Studies) ไม่ใช่แบบสังคมศึกษาเชิงรุก (Active Social Studies) ที่เน้นการแก้ปัญหามากกว่าการให้ข้อมูล และดังที่ สิริวรรณ ศรีพหล (2560, หน้า 41) ระบุไว้เช่นกันว่า ครูสังคมศึกษามักใช้วิธีการบรรยายความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง มากกว่าให้นักเรียนได้สรุปองค์ความรู้เชิงมโนคติและหลักการด้วยตนเอง นอกจากนี้ การศึกษาของ ยุพิน พันธุ์ดิษฐ์ นิลมณี พิทักษ์ และ สิทธิพล อัจฉินทร์ (2554, หน้า 110-116) ที่พบว่า ครูส่วนมากใช้วิธีสอนสังคมศึกษาแบบบรรยาย เพราะเห็นว่าเป็นเนื้อหาสาระมีมาก แต่เวลามีจำกัดในการทำกิจกรรม และยากต่อการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการศึกษาของ ดรุณี จำปาทอง (2560, หน้า 126-127) ที่พบในทำนองเดียวกันว่า ส่วนใหญ่ครูสังคมศึกษามักใช้วิธีสอนบรรยายเนื้อหามากกว่ากระบวนการมีการสอนแบบบูรณาการน้อย และมีการวัดผลประเมินผลด้านองค์ความรู้มากกว่าทักษะการคิด จากสภาพการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น วิธีสอนสังคมศึกษาเชิงรุกจึงน่าจะเป็นวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องดังที่ กนก จันทร์ทอง (2560, หน้า 229) ได้เสนอแนวการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งทั้งครูและนักเรียนต้องร่วมมือจัดการเรียน

การสอนที่สามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตได้ โดยนักเรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาความรู้ หรือคิดหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนความคิด สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปใช้ได้

การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ (Inquiry Approach) เป็นแนวการจัดการเรียน การสอนที่ได้รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลายว่า มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (student-centered learning) โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และทำกิจกรรมอย่างอิสระ สร้างข้อสรุปได้ อย่างหลากหลาย สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ และใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (Colburn, 2000, p. 42; Orlich, Harder, Callahan, Trevisan, & Brown, 2004, p. 315) และสามารถ นำไปใช้จัดการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ได้ (Kilbane & Milman, 2014, p. 246) ซึ่งสิริวรรณ ศรีพหล (2552, หน้า 65) ได้เสนอไว้เช่นกันว่า การสืบสอบเป็นกระบวนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนเศรษฐศาสตร์ที่เป็นหนึ่งในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพราะทำให้นักเรียน ได้ค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง ทั้งนี้สอดคล้องตามหลักการสอน เศรษฐศาสตร์ที่ระบุว่า ครูควรสอนให้นักเรียนได้พิจารณาปัญหา เป้าหมาย และค่านิยมเกี่ยวกับ ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบัน ซึ่งนักเรียนควรเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติ วิเคราะห์ ผลที่จะได้รับ และตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเศรษฐกิจใน ปัจจุบันได้ (นาตยา ภัทรแสงไทย, 2525, หน้า 182)

การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบได้มีผู้สนใจนำเสนอเป็นขั้นตอนหลากหลายรูปแบบ มาอย่างต่อเนื่อง เช่น Suchman (1962 cited in Joyce, Weil & Calhoun, 2015, pp. 219-221) ที่เสนอว่าการเรียนการสอนแนวสืบสอบมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเผชิญปัญหา ขั้นรวบรวมข้อมูลและ หลักฐาน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นจัดกระทำข้อมูลและสร้างคำอธิบาย และขั้นวิเคราะห์กระบวนการ สืบสอบ หรือการเรียนการสอนสืบสอบแบบ 5E ที่เสนอโดย Bybee, Taylor, Gardner, Scotter, Powell, Westbrook and Landes (2006, pp. 8-10) ซึ่งมีขั้นสร้างความสนใจ ขั้นศึกษาสำรวจ ขั้นอธิบาย ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมินผล แต่ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบสืบสอบจะเป็น รูปแบบใด ต่างมีลักษณะสำคัญร่วมกันที่แสดงถึงการเรียนการสอนแนวสืบสอบ คือ การสร้าง ความสนใจด้วยสถานการณ์ชวนสงสัย การรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานเชิงประจักษ์ การสร้าง คำอธิบาย การประเมินความรู้และความเข้าใจจากคำอธิบายที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันกับผู้อื่น และ การสื่อสารเพื่อเสนอผลการศึกษาหรือความรู้อย่างมีเหตุผล (National Research Council, 2000 cited in Fang, Lamme & Pringle, 2010, p. 6; Llewellyn, 2005,

p. 24; Branch & Oberg, 2003 cited in Alberta Learning, 2004, p. 20) ซึ่งลักษณะสำคัญเหล่านี้ ได้บ่งชี้ว่า นักเรียนมีการคิดและลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นในระหว่างการเรียนการสอน เพื่อค้นหาคำตอบหรือสร้างคำอธิบายของปัญหาที่ศึกษา

การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบสามารถพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น มโนทัศน์ และทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล (Clark, 1973 อ้างถึงใน จันทรา ศรีสุข, 2531, หน้า 18) ทักษะการแก้ปัญหาและการรู้คิด (metacognition) (Kilbane & Milman, 2014, p. 251) วิธีการจัดระบบความคิด วิธีการแสวงหาความรู้ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (ภาพ เลหาไพบูลย์, 2542, หน้า 156) และ ทักษะการคิดวิเคราะห์ (ทีศนา เขมมณี, 2546, หน้า 39) นอกจากนี้ มีผลการวิจัยที่พบว่า การเรียนการสอนแนวสืบสอบช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น Lee (2014, p. 5) ที่พบว่า การเรียนการสอนแบบสืบสอบส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน และทำให้ประสบการณ์การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและมีความหมายต่อตัวนักเรียน Masilo (2018, pp.153-177) ที่ได้ผลว่าการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ขณะที่ ซนิชดา ชนะกิจจานุกิจ (2550) ได้ข้อสรุปว่า นักเรียนที่เรียนแบบสืบสอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงขึ้น หรือสุนิสา เนรจิตร (2561, หน้า 49-50) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบสืบสอบช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเช่นกัน รวมทั้ง ยุทธพันธ์ พงษ์ไพพร (2561) ที่ได้ผลว่าการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบทำให้นักเรียนมีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ดีขึ้น

คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) เป็นแนวคิดที่ Vygotsky (1997 cited in Ormrod, 2012, pp. 313-314) อธิบายไว้ว่า สังคมมีอิทธิพลต่อการคิดและพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก โดยสังคมและวัฒนธรรมเป็นทั้งแหล่งความรู้และกลยุทธ์ที่นักเรียนใช้ในการคิด และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมรอบตัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางพุทธิปัญญาของนักเรียน นอกจากนี้ Vygotsky อธิบายเพิ่มเติมว่า พัฒนาการทางพุทธิปัญญาของนักเรียน ขึ้นอยู่กับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นในแบบต่าง ๆ และการเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (zone of proximal development) ที่นักเรียนได้พัฒนาจนถึงระดับที่มีศักยภาพไปถึงได้ โดยได้รับความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากผู้อื่นที่มีความรู้และความสามารถมากกว่า (scaffolding) (Orlich et al., 2004, p. 34) ดังนั้น การเรียนการสอนจึงควรเป็นสภาพแวดล้อมที่ให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย มีการอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม ซึ่งทำให้นักเรียนสร้างคำอธิบายสำหรับปัญหาและสรุปเป็นความรู้ด้วยตนเองได้ เป็นดังที่ Savery and Duffy (1995 อ้างถึงใน ศิรารัตน์ ปิงเมือง, 2563, หน้า

22) และ Akpan, Lgwe, Mpamah and Okoro (2020, pp. 50-51) ได้กล่าวว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในขณะที่ทำงานร่วมกัน เช่น อภิปราย แลกเปลี่ยน ได้แย้ง และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสาเหตุและผลที่เกิดจากปัญหา ช่วยให้นักเรียนได้ประเมินการคิดของตนเองเปรียบเทียบกับการคิดของผู้อื่น และเกิดการเจาะต่อรองกับการสร้างความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนสร้างความรู้ได้ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเช่นนี้ เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนแนวสืบสอบ (National Research Council, 2000 cited in Fang et al., 2010, p. 6) และเป็นดัง สุวิมล ภาววัง และสุมาลี ชุกำแพง (2563, หน้า 175-176) ที่ศึกษาและพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ (Deeper scaffolding) ช่วยพัฒนาสมรรถนะในด้านการแก้ปัญหาแบบร่วมมือของนักเรียนได้ และ ศิรารัตน์ ปิงเมือง จันท์พร พรหมมาศ และ เด่นชัย ปราบจันดี (2564, หน้า 43-57) ที่พบว่า กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม โดยผ่านการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือที่นักเรียนได้วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดร่วมกัน ซึ่งเป็นการเสริมต่อการเรียนรู้จากเพื่อนในกลุ่มและครู ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ตามระดับศักยภาพที่ไปถึงได้ จนทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

จากความเป็นมาของปัญหาข้างต้นและการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพซึ่ง National Council for the Social Studies (2008, p. 125) ระบุว่า ควรเป็นการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีความหมาย (meaningful) ต่อนักเรียน มีการบูรณาการที่มีความท้าทายและควรเป็นการเรียนการสอนเชิงรุก (active learning) นอกจากนี้การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่ใช้การสืบสอบร่วมกับคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมโดยเฉพาะสาระการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ ที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ในการเลือกวิธีที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำการสืบสอบและคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมมาสังเคราะห์เป็นขั้นการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้นักเรียนเรียนรู้จากการคิดและการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งช่วยให้เกิดการเสริมต่อการเรียนรู้ จนทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ที่สำคัญของสังคมศึกษาได้ดียิ่งขึ้น สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาผลที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น คิดหาเหตุผลและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมตามขั้นการจัดการเรียนการสอนแนวสืบสอบได้ สอดคล้องกับขั้นพัฒนาการทางพุทธิปัญญาที่ Piaget (1970 cited in Llewellyn, 2005, p. 33) ได้อธิบายว่า นักเรียนช่วงวัยนี้ สามารถคิดหาเหตุผลในการแก้ปัญหา

และทำงานอย่างเป็นขั้นตอนได้ ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัญหาที่เป็น
รูปธรรม และให้เหตุผลกับสิ่งที่ยังไม่เคยพบเห็นได้ ดังนั้น การเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนว
สืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม จะเป็นการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกที่ช่วย
ส่งเสริมการคิด การลงมือปฏิบัติ และการทำงานร่วมกันที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน
ซึ่งทำให้เกิดการเสริมต่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมศึกษา
นำความรู้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ตลอดจนปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม
ได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว

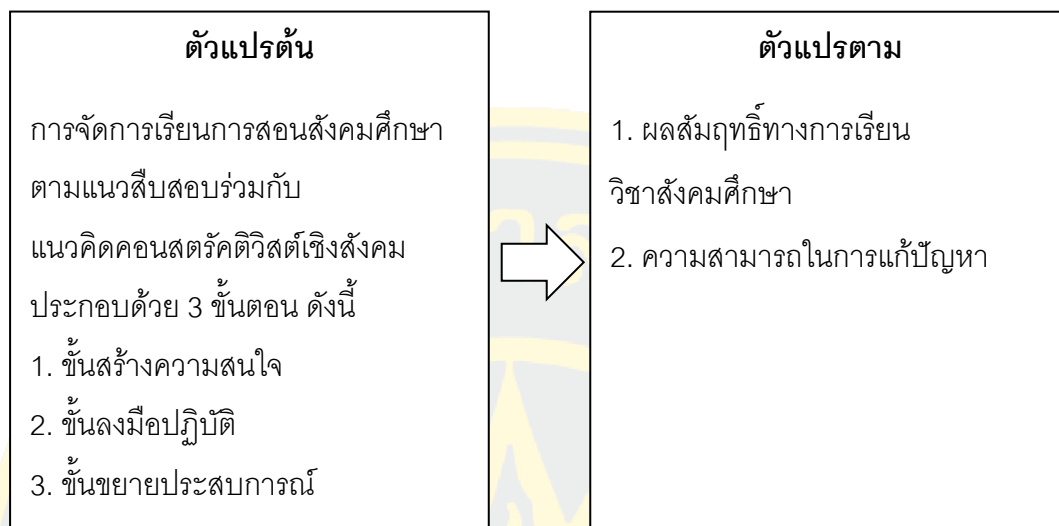
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนและหลังเรียน
ด้วยการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังเรียนด้วยการเรียน
การสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หลังเรียนด้วยการเรียนการสอนตาม
แนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่า
ก่อนเรียนด้วยการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม
2. ความสามารถในการแก้ปัญหา หลังเรียนด้วยการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
ร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน
ด้วยการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนได้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนสังคมศึกษาที่ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อนักเรียน เช่น การคิด การแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสืบสอบ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. ครูได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเชิงรุกที่ส่งเสริมการพัฒนาทั้งความรู้และกระบวนการคิดของนักเรียน ซึ่งทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น
3. ครูได้แนวปฏิบัติในการส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการแก้ปัญหาโดยผ่านการสืบสอบที่มีการลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นที่ช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ครูและผู้เกี่ยวข้องได้แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษาที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งช่วยสร้างเสริมการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมในอนาคต
5. ครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำแนวการสอนสังคมศึกษาที่ใช้การสืบสอบเป็นฐานไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นตามเป้าหมายของการเรียนรู้สังคมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนขยายโอกาส ในสหวิทยาเขตบ้านบึงเขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ประจำปีการศึกษา 2564

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นลงมือปฏิบัติ และขั้นขยายประสบการณ์

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

2.2.2 ความสามารถในการแก้ปัญหา

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

3.1 การผลิตสินค้าและบริการ

3.2 เศรษฐกิจพอเพียงกับการผลิตสินค้าและบริการ

3.3 การคุ้มครองผู้บริโภค

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 14 คาบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสืบสอบ หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนใช้ในการค้นหาความรู้อย่างเป็นระบบ โดยผ่านการคิด ลงมือปฏิบัติ วิเคราะห์ และโต้แย้งกับผู้อื่นโดยใช้หลักฐาน จนสรุปสร้างคำอธิบายหรือคำตอบของสถานการณ์หรือปัญหานั้นได้อย่างมีเหตุผล

2. การจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้แนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเป็นฐาน ที่มุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทั้งความรู้และกระบวนการคิด โดยผ่านการลงมือปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน เรียงลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ เป็นขั้นที่นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ชวนสงสัยและกำหนดปัญหา ซึ่งครูนำเสนอโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิดีทัศน์ รูปภาพ สารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ครูสังเกตและใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิดของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักเรียนช่วยกันศึกษาค้นหาคำตอบตามวิธีการที่วางแผนไว้ มีการโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิด และอภิปรายร่วมกันโดยใช้หลักฐานอ้างอิงอย่างมีเหตุผล จนสร้างคำอธิบายของสถานการณ์ได้ โดยครูให้ความช่วยเหลือและชี้แนะเพื่อให้ นักเรียนลงมือศึกษาได้ รวมถึงอธิบายความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขยายประสบการณ์ เป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาใช้สร้างคำอธิบายสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ที่คล้ายคลึงกับปัญหาหรือสถานการณ์เดิม โดยครูชี้แนะและเสริมความรู้เพิ่มเติม

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ โดยวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ซึ่งวัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ซึ่งใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบ 0,1

5. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง การที่นักเรียนสามารถใช้กระบวนการและประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวคิดการสืบสอบร่วมกับคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม เพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล โดยวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 การกำหนดปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุและอธิบายสภาพปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งประเด็นปัญหาที่ระบุต้องสัมพันธ์กับสถานการณ์นั้น

5.2 การวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุสาเหตุของปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล

5.3 การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการวางแผน ออกแบบ และนำเสนอขั้นตอนหรือวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาอย่างหลากหลาย

5.4 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการอธิบายเหตุผลจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหา และอธิบายผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากวิธีดังกล่าวได้อย่างสมเหตุสมผล

6. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียน โดยเป็นข้อสอบอัตนัยจำนวน 3 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อนำเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหา และแต่ละสถานการณ์มีคำถามตามขั้นตอนการแก้ปัญหา คือ การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ทั้งนี้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Rubric)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 1.1 เป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 1.2 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 1.3 มาตรฐานการเรียนรู้
2. การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา
 - 2.1 ธรรมชาติของสังคมศึกษา
 - 2.2 เป้าหมายของการเรียนการสอนสังคมศึกษา
 - 2.3 หลักการเรียนการสอนสังคมศึกษา
 - 2.4 ความหมายของเศรษฐศาสตร์
 - 2.5 หลักการสอนเศรษฐศาสตร์
 - 2.6 กระบวนการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์
3. การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
 - 3.1 ความหมายของการสืบสอบ
 - 3.2 ความหมายของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
 - 3.3 ลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
 - 3.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
 - 3.5 บทบาทของครูและนักเรียนในการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
 - 3.6 ประโยชน์ของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
4. แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม
 - 4.1 ความหมายของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม
 - 4.2 พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ

- 4.3 การเสริมต่อการเรียนรู้
- 4.4 หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
 - 5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.2 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.3 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.4 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. ความสามารถในการแก้ปัญหา
 - 6.1 ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา
 - 6.2 ขั้นตอนการแก้ปัญหา
 - 6.3 แนวทางส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
 - 7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม
 - 7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 1-5) ได้กำหนดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา และตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้นยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 สาระ ดังนี้

1. ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม
2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมระบบการเมือง การปกครอง ในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก
3. เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน
4. ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก
5. ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วยมาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้

อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิต
อย่างมีคุณภาพ และ มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์
ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของสังคมศึกษา เป้าหมาย และหลักการสำคัญใน
การเรียนการสอนสังคมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ธรรมชาติของสังคมศึกษา

สังคมศึกษา (Social Studies) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคน
ในสังคมหนึ่งที่มีระบบ ระเบียบแบบแผนและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งนี้อยู่ภายในการจัด
การปกครอง สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นหนึ่งเดียว ซึ่งธรรมชาติของสังคมศึกษา มีดังนี้

National Council for the Social Studies (1994 อ้างถึงใน อุเทน วางหา, 2560, หน้า
14) อธิบายถึงธรรมชาติของสังคมศึกษาไว้ว่า สังคมศึกษาเป็นการเรียนรู้เชิงบูรณาการจากแขนง
วิชาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง สำหรับหลักสูตร
ระดับสถานศึกษา สังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีการบูรณาการชุดความรู้ในแขนงวิชาทางสังคมศาสตร์
ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความรู้จากแขนงด้านมนุษยศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
โดยมุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถตัดสินใจในประเด็นสาธารณะได้อย่างมีเหตุผล
บนพื้นฐานของข้อมูลในฐานะเป็นพลเมืองของสังคมประชาธิปไตย ที่มีความหลากหลายทาง
วัฒนธรรม และเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน

Garcia and Michaelis (2000, p. 12) อธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของสังคมศึกษาไว้ว่า
เป็นวิชาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ มีหน้าที่กล่อมเกลาให้ผู้เรียนปฏิบัติตน
เป็นพลเมือง ยึดมั่นในหลักการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น
ได้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเหตุผลรู้จักตัดสินใจ และสามารถ
แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

รัชนิกร ทองสุขดี (2544, หน้า 73-74) ได้อธิบายว่า ธรรมชาติของสังคมศึกษาเป็นวิชา
ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เนื้อหาวิชามีลักษณะบูรณาการ
อย่างมีระบบจากศาสตร์ต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ดังนั้น
ลักษณะการสอนควรมีรูปแบบหลากหลาย

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555 ก, หน้า 21-22) อธิบายว่า ธรรมชาติของสังคมศึกษามีดังนี้คือ

1. สังคมศึกษาเป็นวิชาที่บูรณาการแบบสหวิทยาการ (Inter-disciplinary integration) โดยบูรณาการความรู้จากกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียน วัตถุประสงค์และคุณภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2. เนื้อหาสังคมศึกษาเป็นเพียงสื่อ (Means) ที่จะนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์แต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้สังคมศึกษา คือ การเป็นพลเมืองดีที่มีทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในสังคม

3. การเรียนสังคมศึกษาเป็นการเรียนรู้ที่เน้นมโนทัศน์ ซึ่งมีการบูรณาการเชื่อมโยงจากหลายสาขาในสังคมศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือสร้างความรู้ใหม่

4. สังคมศึกษามีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการท่องจำเนื้อหาสาระ โดยเฉพาะกระบวนการแก้ปัญหา การสืบสอบเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนานักเรียน

โชตรัศมิ์ จันทน์สุคนธ์ (2551, หน้า 26-28) กล่าวถึงธรรมชาติของสังคมศึกษาว่าเป็นวิชาที่มีการบูรณาการเนื้อหาแบบสหวิทยาการ ผ่านการใช้แหล่งข้อมูลในการจัดรูปแบบการเรียน การสอนและการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษาสามารถบูรณาการได้ทั้งในส่วนของเนื้อหาจากศาสตร์ต่าง ๆ ประสบการณ์จริงต่างสังคม ต่างวัฒนธรรม ที่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากอดีต ปัจจุบันและแนวโน้มของอนาคต ทำให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ในลักษณะองค์รวม นักเรียนจะได้คิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เกิดการทำงานร่วมกัน ปรับตัวและตอบสนองต่อทุกสถานการณ์ สามารถนำไปใช้ได้กับชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน

จากธรรมชาติของสังคมศึกษาข้างต้น สังคมศึกษาเป็นวิชาที่บูรณาการเชื่อมโยงความรู้หลายสาขาในสังคมศาสตร์ในลักษณะแบบสหวิทยาการ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะกระบวนการแก้ปัญหา และการสืบสอบความรู้ เพื่อให้นักเรียนสร้างความรู้ และเกิดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ และตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและการใช้เหตุผลในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน

เป้าหมายของการเรียนการสอนสังคมศึกษา

สำหรับเป้าหมายของการเรียนการสอนสังคมศึกษา มีผู้สนใจนำเสนอไว้ ดังต่อไปนี้

Banks and Banks (1999 อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555 ก, หน้า 26) ระบุเกี่ยวกับเป้าหมายของสังคมศึกษาว่า เป็นการเตรียมพลเมืองที่สามารถตัดสินใจด้วยการไตร่ตรอง

อย่างดี และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของชุมชน ประเทศและโลกโดยมีเป้าหมายย่อย 4 ด้าน ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเป้าหมายหลัก ดังนี้

1. เป้าหมายด้านความรู้ (Knowledge goals) คือ นักเรียนต้องเก่งด้านความรู้ทางสังคมศาสตร์ในแขนงต่าง ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น เพื่อใช้ในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบการตัดสินใจ จะต้องเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ที่ได้ผ่านการวิเคราะห์ กลั่นกรอง และเลือกสรรโดยผู้เข้ามาแล้ว คือ ความรู้ในรูปของมโนทัศน์ หลักการ และทฤษฎีที่สรุปจากข้อเท็จจริงแล้ว

2. เป้าหมายด้านทักษะ (Skill goals) นักเรียนต้องมีทักษะสำคัญ คือ ทักษะการคิด ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประยุกต์ใช้หลักการหรือความรู้ เป็นต้น ทักษะสืบสอบทางสังคมศาสตร์ (Social sciences inquiry skills) ได้แก่ การมีกระบวนการในการสรุปหลักการหรือการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทักษะวิชาการหรือทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน การฟัง การเขียน การพูด และทักษะกลุ่ม ได้แก่ ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตาม และความสามารถในการทำงานกลุ่ม

3. เป้าหมายด้านเจตคติและค่านิยม (Attitudes and value goals) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมประชาธิปไตย ค่านิยมการเห็นคุณค่าของมนุษย์ เพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจ

4. เป้าหมายด้านการปฏิบัติตนในฐานะเป็นพลเมืองของสังคม (Citizen action goals) นักเรียนต้องพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการเมือง โดยต้องมีสมรรถนะเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

Shapin (2003, p.13 อ้างถึงใน ลาวัญญ์ วิทยายุทธภูมิกุล, 2555, หน้า 23) ได้อธิบายว่าเป้าหมายของการเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ของมนุษยชาติในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
2. เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการประมวลข้อมูล

สารสนเทศ

3. เพื่อพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตย ความเชื่อ เจตคติและความพึงพอใจที่เหมาะสม
4. เพื่อเสริมสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมทางสังคม และการเป็นพลเมืองดี

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 1) ระบุว่า การเรียนสังคมศึกษามีเป้าหมาย ดังนี้

1. ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของตน ทั้งในฐานะปัจเจกชน และการอยู่ร่วมกันในสังคม

2. ให้นักเรียนเข้าใจการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาและเหตุปัจจัย
3. ให้นักเรียนมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
4. ให้นักเรียนมีการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่

อย่างจำกัด

5. ให้นักเรียนมีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม
6. ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต
7. ให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

สิริวรรณ ศรีพหล (2557, หน้า 16-18) อธิบายเกี่ยวกับเป้าหมายของการเรียนการสอนสังคมศึกษามีดังนี้

1. เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองดีของสังคม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้

2. เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

3. เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ คือ

- 3.1 ด้านความรู้ เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานในการสร้างความคิด กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการใช้เหตุผลและสังเคราะห์ข้อมูล จนสามารถสรุปเป็นมโนทัศน์และหลักการในที่สุด

- 3.2 ด้านทักษะ เพื่อมุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะทั้งทักษะทางด้านวิชาการเน้นทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะทางด้านสังคม เน้นการรู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เป็นต้น

- 3.3 ด้านเจตคติ เพื่อมุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและการพัฒนาค่านิยมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนรวมถึงคุณธรรม คือ หลักของความดีความงามและความถูกต้อง

4. เพื่อช่วยในการวางพื้นฐานการดำเนินชีวิตในสังคมให้แก่นักเรียน และเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของประเทศและสังคมโลก

จากที่กล่าวข้างต้น การเรียนการสอนสังคมศึกษามีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมและวางพื้นฐานในการดำเนินชีวิตให้แก่นักเรียนโดยพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการสืบสอบ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะทางสังคม เพื่อใช้ชีวิตในสังคมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย ซึ่งนักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ตลอดจนสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

หลักการเรียนการสอนสังคมศึกษา

นักการศึกษาได้เสนอหลักการเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

Ellis (1977, p. 170) ได้เสนอว่า การเรียนการสอนสังคมศึกษามีหลักการดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความตระหนักในตนเอง สามารถตรวจสอบและเข้าใจในค่านิยม รวมทั้งตระหนักถึงอัตลักษณ์ของตนเอง (Self-identity)
2. เตรียมนักเรียนให้เกิดความเข้าใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต บทบาท และอิทธิพลของบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน
3. ส่งเสริมนักเรียนให้เกิดความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ค่านิยม และการดำเนินชีวิต รวมทั้งยอมรับในความแตกต่างเหล่านั้น
4. สร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ในมิติด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม
5. พัฒนานักเรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการตรวจสอบและแก้ไขปัญหา ตลอดจนสามารถวิเคราะห์ วิวิจารณ์ การแก้ปัญหาจากการนำเสนอของบุคคลอื่นได้
6. เตรียมนักเรียนให้มีความตระหนักถึงบทบาทสำคัญของตนเองที่มีต่อสังคมในอนาคต
7. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รับรู้และซาบซึ้งในผลงานของบุคคลอื่น และการแก้ปัญหาที่ทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น
8. พัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจ และมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ
9. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานร่วมกัน และสามารถแข่งขันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามความต้องการของแต่ละบุคคล
10. กระตุ้นให้นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองและการยอมรับในความสามารถของผู้อื่น

รัชนีกร ทองสุชาติ (2544, หน้า 75-80) ได้เสนอหลักการสอนและการเรียนรู้สังคมศึกษาดังนี้

1. ครูควรเอาใจใส่การเลือกสรรเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกัน เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีคุณค่า เพื่อการเป็นพลเมืองดีมีศักยภาพ สามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง
2. ครูควรสอนด้วยวิธีบูรณาการ เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่หลากหลาย กว้างขวาง และครอบคลุม องค์ความรู้นำมาบูรณาการในกลุ่มวิชาเดียวกันและต่างสาขาวิชาโดยใช้สื่อเทคโนโลยี

และแหล่งข้อมูลในการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เนื้อหาจากศาสตร์ต่าง ๆ และตัวอย่างจากชุมชนและประสบการณ์ของนักเรียนที่นำมาบูรณาการ เข้าด้วยกันควรเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมความเข้าใจทางสังคมและความเป็นพลเมืองนำไปสู่การปฏิบัติ ตามสภาพจริง

3. ครูควรให้ความสำคัญการสอนสังคมศึกษาที่อยู่บนฐานค่านิยม หัวข้อเนื้อหาควรเป็น ประเด็นที่ได้รับการเลือกสรร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เป็นกังวลหรือข้อขัดแย้งอยู่ในสังคม โดย ครูกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางสังคมโดยใช้ฐาน ของค่านิยมเป็นเกณฑ์ ครูสังคมศึกษาที่ดีที่สุดจะพัฒนาความตระหนักของค่านิยมของตนเอง และ พัฒนาวิธีการที่จะใช้ค่านิยมนี้มาใช้ในการเลือกสรรเนื้อหา สื่อ คำถาม กิจกรรม วิธีการวัดและ ประเมินผล ในขณะที่เดียวกันครูควรทำให้นักเรียนมั่นใจและตระหนักในเรื่องค่านิยม ความซับซ้อน และปัญหาในประเด็นที่ศึกษาอยู่ ครูควรชี้แนวทางเมื่อผู้เรียนเผชิญหน้ากับค่านิยมบางอย่างที่ยาก ต่อการตัดสินใจระหว่างความเชื่อของตนเองหรือครอบครัวกับค่านิยมในสังคม

4. ครูควรมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในขณะที่สอน ครูไม่ควรบรรยายเนื้อหาหรือบอกจุด แต่ครูควรเตรียมกิจกรรมที่นักเรียนได้มีส่วนลงมือทำกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะทำงานเดี่ยว คู่ หรือกลุ่ม โดยมีครูคอยชี้แนะอยู่ตลอดเวลา การเรียนการสอนลักษณะนี้ครูและนักเรียนจะผลัดกันมีบทบาท ที่โดดเด่น

กนก จันทร์ทอง (2560, หน้า 228-240) อธิบายว่า การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 มีหลักการดังต่อไปนี้

1. ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจนเกิด ทักษะการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งครูและนักเรียนต้องร่วมมือจัดการเรียน การสอนที่สามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตได้
2. จัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (student-centered learning) ที่ครู มีบทบาทในการพัฒนานักเรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ
3. ต้องให้ความสำคัญในการจัดห้องเรียนที่นำเอาเทคโนโลยีมาเสริมกิจกรรมการเรียน การสอน ให้แรงจูงใจ มีการแข่งขัน มีรางวัล จะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้
4. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วางแผน และ รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ลงมือปฏิบัติจริง สรุปลสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีปฏิสัมพันธ์

ทำงาน และทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู ตลอดจนประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

5. ต้องออกแบบการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (3R และ 7C) และต้องเสริมด้วยการพัฒนาสมอง 5 ด้านคือ ด้านวิชาและวินัย ด้านสังเคราะห์ ด้านสร้างสรรค์ ด้านเคารพให้เกียรติ และด้านจริยธรรมเพื่อให้เกิดมิติทางปัญญา

อุเทน วาษา (2560, หน้า 20) อธิบายว่า หลักการเรียนการสอนสังคมศึกษามุ่งเน้นการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ที่มีการเชื่อมโยงความรู้และทักษะสู่การพัฒนาการคิด มีการเรียนรู้อย่างเป็นทางการเป็นลำดับขั้นตอนบนพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะการใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการเรียนรู้ รวมทั้งมีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต และตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีต่อชุมชนและสังคม

กล่าวโดยสรุป การเรียนการสอนสังคมศึกษามุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นสำคัญ สร้างความรู้จากการค้นหา ตรวจสอบ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติและทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน และเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตสำหรับศตวรรษที่ 21 สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ พร้อมทั้งเห็นคุณค่าและเกิดจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว ชุมชนและสังคม นอกจากนี้ครูควรประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริง ด้วย

ความหมายของเศรษฐศาสตร์

Samuelson (1973, p. 12) อธิบายว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการที่มนุษย์และสังคม โดยมีการใช้เงินหรือไม่ก็ตาม การตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากร การผลิตที่หายาก ซึ่งอาจใช้เพื่อการดำเนินการในการผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งการแจกจ่ายสินค้าเพื่อการบริโภคทั้งปัจจุบันหรืออนาคต ระหว่างประชาชนและกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม

Robbins (1976, อ้างถึงใน มนตรี เฉกเพลงพิน, 2561, หน้า 33) ให้ความหมายว่า เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ในการเลือกวิธีที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีอยู่มากมาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 1106) อธิบายว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน มี 2 สาขา คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาค ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ภาคที่ศึกษาปัญหาเศรษฐกิจส่วนเอกชน หรือปัญหาการขาดตลาด เป็นต้น และ เศรษฐศาสตร์มหภาค ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ภาคที่ศึกษาปัญหาเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม เช่น ปัญหาเรื่องรายได้ของประชาชาติ การออมทรัพย์ของประชากร ปัญหาการลงทุน

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2551, หน้า 2) ได้อธิบายว่าเศรษฐศาสตร์ ว่าเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกหนทางในการใช้ทรัพยากรการผลิตอันมีอยู่จำกัด เพื่อการผลิตสินค้าและบริการให้ได้ประโยชน์สูงสุด สามารถตอบสนองความต้องการอันไม่จำกัดของบุคคล และกลุ่มบุคคลในสังคม

จากความหมายข้างต้น เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ หรือวิธีการที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง และกลุ่มบุคคลในสังคม การเรียนรู้วิธีการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิต รวมถึงการบริโภค การซื้อขายและแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคเพื่อดำรงชีวิต

หลักการสอนเศรษฐศาสตร์

ในการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ มีหลักการสอน ดังต่อไปนี้

นาตยา ภัทรแสงไทย (2525, หน้า 182) อธิบายเกี่ยวกับหลักการสอนเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า ครูควรสอนให้นักเรียนพิจารณาปัญหา พิจารณาเป้าหมายและค่านิยมเกี่ยวกับความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบัน ซึ่งควรให้นักเรียนเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติ วิเคราะห์ผลที่จะได้รับ และตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเศรษฐกิจในปัจจุบันได้

วันเพ็ญ วรณโกมล (2544, หน้า 105) อธิบายถึงหลักการสอนเศรษฐศาสตร์ไว้ดังนี้

1. สอนความคิดรวบยอดหรือความคิดพื้นฐานในวิชาเศรษฐศาสตร์ มีความสำคัญ เพื่อให้ครูสอนนักเรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเชื่อมโยงความคิดเหล่านี้ ไปสู่ความเข้าใจของปัญหา ข้อขัดแย้งทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการขาดแคลนการผลิต ทุน แรงงาน และการแลกเปลี่ยน เป็นต้น

2. สอนให้นักเรียนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลไกการทำงานของระบบเศรษฐกิจและตระหนักในปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่และโลก

3. สอนให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันทางเศรษฐกิจอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ

4. ฝึกฝนนักเรียนใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ให้รู้จักอ่านตารางสถิติ กราฟ หรือ แผนภูมิ และสามารถวิเคราะห์ และประเมินผลข้อมูลทางสถิติที่ปรากฏอยู่ในตารางหรือแผนภูมิ

5. ให้นักเรียนได้เรียนจากปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน สอนให้คิดวิเคราะห์ กำหนดแนวทางเลือกของการปฏิบัติ และตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา

โดยสรุป การสอนเศรษฐศาสตร์จะมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยลงมือปฏิบัติในกิจกรรม ครูมีการวางแผน จัดการเนื้อหาและกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ให้นักเรียนได้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง แนวคิด และหลักการต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์ รวมถึงสามารถคิดและตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหา โดยเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

กระบวนการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์

ในการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ ครูสามารถเลือกใช้กระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนี้

วันเพ็ญ วรณโกมล (2544, หน้า 106) อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ไว้ดังต่อไปนี้

1. สอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดและกระบวนการเรียนความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและปัญหาทางเศรษฐศาสตร์

2. สอนโดยใช้กรณีศึกษา หรือข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ โดยมีเอกสารประกอบในการค้นคว้าหาหนทางแก้ไขปัญหา

3. สอนโดยใช้บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจบทบาทของบุคคล องค์กรทางเศรษฐกิจ

4. สอนโดยจัดกิจกรรมอภิปรายเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สามารถนำไปร่วมกับกิจกรรมอื่น เช่น การสอนโดยใช้กรณีศึกษา การสอนแบบโครงงาน การแสดงบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

5. ฟังการบรรยายจากวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจ เช่น การลดค่าเงินบาท ตลาดหุ้น เป็นต้น

6. จัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศ แนะนำอาชีพที่เหมาะสมในท้องถิ่น ตลอดจนเชิญผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพมาบรรยายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดแนวคิดและเจตคติที่จะนำไปปฏิบัติต่อไป

7. จัดประสบการณ์ให้นักเรียน โดยผ่านทางกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การตั้งชมรม ชุมนุม ได้แก่ ชมรมผู้บริโภค ชุมนุมผู้ผลิต การตั้งสหกรณ์ในโรงเรียน เป็นต้น

สิริวรรณ ศรีพหล (2552, หน้า 63-67) อธิบายว่าการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ มีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. การบรรยาย (Lecture) การสอนด้วยการบรรยาย เป็นการให้ข้อมูลด้วยการพูด พรรณนา หรืออธิบายโดยมีจุดมุ่งหมาย เน้นการให้ข้อมูลและเนื้อหาสาระ
 2. การอภิปรายในชั้นเรียน (Class Discussion) เป็นการเรียนรู้การสอนที่นำเอาหัวข้อประเด็น หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนมาให้ผู้เรียนอภิปรายเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้
 3. วิธีอุปมาน (Deductive Method) และวิธีอุปมาน (Inductive Method) ซึ่งเป็นวิธีที่นักเศรษฐศาสตร์นิยมใช้เพื่อได้มาซึ่งข้อสรุป กฎเกณฑ์ หรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ โดยใช้วิธีการศึกษาโดยวิธีอุปมานและวิธีการศึกษาโดยวิธีอุปมาน
 4. การสอนโดยการสืบสอบ (Inquiry Method) เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่าง ๆ แล้วสรุปเพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัย กิจกรรมที่ปฏิบัติในการเรียนการสอนแบบสืบสอบจะฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง
 5. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มในลักษณะกลุ่มย่อย โดยครูอาจนำเนื้อหาสาระ หรือปัญหาเศรษฐกิจมาสร้างเป็นบทเรียน แล้วใช้ขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือ ให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อการตัดสินใจและการแก้ปัญหาาร่วมกัน
 6. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) ครูอาจนำเอาเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพหรือปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบันมาจัดจำลองไว้ในห้องเรียน แล้วให้นักเรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จำลองนั้น ฝึกฝนการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ ฝึกการคิดระดมสมองเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ และการตัดสินใจอย่างถูกต้องและมีเหตุผล
 7. การใช้เกมการศึกษา (Educational Games) เป็นกิจกรรมที่มีผู้ตัดสินใจที่เป็นอิสระ 2 คนขึ้นไป ใช้การจำลองหรือสร้างสถานการณ์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ เน้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ภายใต้โครงสร้างทางสังคม ซึ่งแทนได้ด้วยกฎระเบียบและกติกา
- สุนทวิทย์ บุญสมบัติ (2554, หน้า 4) อธิบายว่า ครูควรใช้กระบวนการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสังเกต การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การจัดและดำเนินงานอย่างมีระบบ การประเมิน และการนำเสนอผลงาน

จากที่กล่าวข้างต้น การจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ที่มุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแสวงหาความรู้จากเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การสืบสอบ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นต้น ซึ่งช่วยให้นักเรียนรู้จักตั้งคำถาม หรือกำหนดประเด็นปัญหาจากเหตุการณ์ทางเศรษฐศาสตร์ วางแผนและทำงานร่วมกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการสร้างคำอธิบายเพื่อตอบคำถามและแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล

การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ

การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ (Inquiry Approach) เป็นแนวการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการคิดและลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบของปัญหาหรือคำถามด้วยตนเอง ซึ่งมีความสำคัญต่อนักเรียนยุคศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ไว้ดังนี้

ความหมายของการสืบสอบ

Inquiry หรือที่รู้จักกันเป็นอย่างดีว่า การสืบสอบ การสืบสอบหาความรู้ หรือการสืบเสาะหาความรู้ สำหรับการวิจัยนี้ ใช้คำว่า การสืบสอบ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

Good (1973, p. 303) ให้ความหมายของการสืบสอบไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. เป็นวิธีการศึกษา เพื่อให้ได้มโนทัศน์ใหม่ โดยดำเนินการเพื่อให้ได้ความรู้ที่เป็นไปได้ในกรณีนั้น ๆ ซึ่งเป็นความรู้ที่อาจเปลี่ยนแปลงได้
2. เป็นเทคนิคหรือกลวิธีในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยมีการกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น ตั้งคำถาม แล้วหาคำตอบด้วยตนเอง
3. เป็นวิธีแก้ปัญหาที่มีกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้โดยเผชิญกับเหตุการณ์ที่ท้าทายความคิด โดยเริ่มด้วยการสังเกตอย่างเป็นระบบ ออกแบบ การวัดและแยกสิ่งที่สังเกตกับสิ่งที่อ้างอิง คิดวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ และเป็นวิธีการที่ทดสอบได้ และสรุปผลอย่างมีเหตุผล

Carin and Sund (1975, pp. 74-75) อธิบายว่าการสืบสอบเป็นการดำเนินงานที่บุคคลใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบของปัญหา โดยเริ่มจากกำหนดปัญหา ตั้งสมมติฐาน ออกแบบ และลงมือปฏิบัติอย่างมีเหตุผล

National Research Council (1996 cited in Llewellyn, 2005, p. 4) ระบุความหมายของการสืบสอบ ว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต การตั้งคำถาม การตรวจสอบ

สารสนเทศเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาทั้งจากหนังสือหรือแหล่งเรียนรู้ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ดีความและลงข้อสรุป การนำเสนอคำตอบ คำอธิบายหรือการทำนาย และการนำเสนอผล ซึ่งในการสืบสอบต้องใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงตรรกะ และการพิจารณา คำอธิบายที่มีความหลากหลาย

Joyce and Weil (2000, pp. 62-63) อธิบายว่า การสืบสอบเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้แสวงหาคำตอบเพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ อย่างมีระบบ

Eggen and Kauchack (2006, p. 259) อธิบายว่า การสืบสอบเป็นทั้งวิธีการที่ใช้เพื่อตรวจสอบการทำงานของสิ่งต่าง ๆ หรือกลวิธีที่ใช้ในการเรียนการสอน

Kuhlthau, Maniotes, and Caspari (2007, p. 2) อธิบายว่า การสืบสอบเป็นการค้นหาความรู้จากการศึกษาสำรวจ ค้นหา วิจัย หรือเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น

Kilbane and Milman (2014, pp. 244-245) ได้ให้ความหมายว่า การสืบสอบเป็นกระบวนการที่มีการจัดการความคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดการศึกษาศึกษาสำรวจตรวจสอบ โดยผ่านการตั้งสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูล จนสามารถสรุปเป็นมโนทัศน์ที่ได้จากการค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าการสืบสอบเป็นกระบวนการที่นักเรียนใช้ในการค้นหาความรู้อย่างเป็นระบบ โดยผ่านการคิด ลงมือปฏิบัติ วิเคราะห์ และได้แย้งกับผู้อื่นโดยใช้หลักฐาน จนสรุปสร้างคำอธิบายหรือคำตอบของสถานการณ์หรือปัญหานั้นได้อย่างมีเหตุผล

ความหมายของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ

Colburn (2000, p. 42) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างอิสระ

Orlich et al. (2004, p. 315) อธิบายว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบมุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ซึ่งนักเรียนสามารถสร้างข้อสรุปได้หลากหลาย นำความรู้ไปใช้ได้ และเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

Llewellyn (2005, pp. 24-25) ได้อธิบายว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบเป็นการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นหรือสงสัยสิ่งที่สังเกตเห็น ซึ่งนักเรียนได้สำรวจและค้นหาคำอธิบายด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนมีการวิพากษ์ ให้เหตุผล และคิดอย่างสร้างสรรค์

Enggen and Kauchak (2006, p. 261) อธิบายว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ เป็นกลวิธีการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยนักเรียนตั้งคำถามและค้นหาคำตอบเพื่อตอบคำถาม นั้นอย่างเป็นระบบ

Fang, Lamme, and Pringle (2010, p. 7) กล่าวว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม วางแผน ค้นหาข้อมูล จากหลักฐาน สร้างคำอธิบายและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นและนำเสนอข้อมูลที่ได้ เพื่อสรุปสร้างเป็นความรู้ใหม่

ทิตนา เขมมณี (2555, หน้า 141) ให้ความหมายว่าการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ เป็นการดำเนินการเรียนการสอน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือ แสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง ซึ่งผู้สอนอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ด้านการสืบค้นหาแหล่งความรู้ การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

จันทร์พร พรหมมาศ เต็นชัย ปราบจันดี วทีญญู วุฒิวรรณ พัทรี ทองอำไพ และ จารุวรรณ รักเริ่มวงษ์ (2562, หน้า 30) อธิบายว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบเป็นการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีการตั้งคำถาม คิดหาวิธีการศึกษาสำรวจเพื่อหาคำตอบของคำถามหรือปัญหา ลงมือทำตามวิธีการหรือแนวทาง ที่คิดไว้ รวบรวมข้อมูล และสรุปเพื่อสร้างคำอธิบายหรือคำตอบเกี่ยวกับคำถามหรือปัญหานั้น

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบเป็นการจัด การเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ด้วยตนเอง โดยผ่านการคิดและตั้งคำถามจากสถานการณ์ชวนสงสัยที่เป็นปัญหา และทำงาน ร่วมกับผู้อื่นอย่างอิสระซึ่งมีการรวบรวมข้อมูล อภิปรายโต้แย้งและสรุปสร้างคำอธิบายของปัญหา โดยใช้หลักฐานและเหตุผล

ลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ

National Research Council (2000 cited in Fang, Lamme & Pringle, 2010, p. 6) ระบุว่า ลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบมี 5 ประการ ดังนี้

1. นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนในการกำหนดคำถามเชิงวิทยาศาสตร์ โดยคำถาม จะนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนเพื่อแก้ปัญหา ค้นหาสาเหตุ และกระบวนการที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับ สถานการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ

2. นักเรียนรวบรวมหลักฐานและจัดลำดับความสำคัญของหลักฐาน โดยมีการออกแบบวิธีการศึกษาเพื่อรวบรวมและนำเสนอหลักฐาน ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานเพื่อได้ข้อสรุป

3. นักเรียนสร้างคำอธิบายจากข้อมูลและหลักฐานที่รวบรวมโดยใช้การให้เหตุผล

4. นักเรียนประเมินคำอธิบายของตนเอง โดยมีการแลกเปลี่ยนคำอธิบายกับผู้อื่น รวมถึงเปรียบเทียบหรือเชื่อมโยงคำอธิบายกับองค์ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

5. นักเรียนนำเสนอคำอธิบายเพื่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่น ซึ่งรวมถึงวิธีการที่ใช้ศึกษาและหลักฐานต่าง ๆ

Llewellyn (2005, p. 25) ได้อธิบายว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบมีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนเข้าสู่บทเรียนโดยตั้งคำถามจากปัญหาที่สงสัย
2. นักเรียนจัดลำดับความสำคัญของหลักฐานเพื่อนำไปใช้ในการสร้างคำอธิบาย
3. นักเรียนสร้างคำอธิบายโดยใช้หลักฐานเกี่ยวกับปัญหานั้น
4. นักเรียนประเมินคำอธิบายทั้งของตนเองและผู้อื่นซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อปัญหานั้น
5. นักเรียนมีการนำเสนอคำอธิบายเพื่อสื่อสารให้แก่ผู้อื่นอย่างเหมาะสม

Branch and Oberg (2003 cited in Alberta Learning, 2004, p. 20) อธิบายลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ไว้ดังนี้

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเชิงรุก โดยผ่านการซักถาม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์
2. นักเรียนมีการจัดการข้อมูลและสื่อสารกับผู้อื่น
3. นักเรียนใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อแสวงหาข้อมูลโดยมีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน มีการตีความและนำเสนอในสิ่งที่ค้นพบที่สอดคล้องกับความคิดของนักเรียน
4. นักเรียนใช้ทักษะการรู้คิดเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้และสิ่งที่ต้องการเรียนรู้
5. นักเรียนต้องจัดระเบียบข้อมูล และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการที่น่าสนใจ

Peters and Stout (2015, pp. 10-11 cited in Alain Gholam, 2019, p. 117) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบไว้ ดังนี้

1. ครูช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในแนวคิดใหม่ ๆ ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้และแสวงหาความรู้

2. การสำรวจจะช่วยให้นักเรียนมีฐานความรู้ร่วมกันซึ่งจะเป็นไปตามกระบวนการและทักษะของนักเรียน

3. การอธิบาย โดยอธิบายจากประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการสำรวจ และการแสดงความคิดเห็น ซึ่งคำอธิบายจะแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการ และพฤติกรรมของนักเรียน

4. ครูท้าทายและขยายแนวคิดของนักเรียน สร้างความเข้าใจและทักษะของนักเรียนผ่านประสบการณ์ใหม่ ๆ นักเรียนพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งและกว้างขึ้นจากข้อมูลเพิ่มเติมและทักษะของตนเอง ซึ่งนักเรียนจะใช้เวลาเพื่อสร้างความเข้าใจเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ขึ้นมา

5. นักเรียนจะประเมินความเข้าใจและความสามารถของตนเอง ส่วนครูทำการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

6. การใช้อิเลิร์นนิ่งตลอดการเรียนการสอน จะช่วยให้นักเรียนสามารถสำรวจ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการอธิบายข้อมูลต่าง ๆ

จากการศึกษาลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบข้างต้น สรุปได้ว่าการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้คือ

1. การสร้างความสนใจด้วยสถานการณ์ที่ชวนสงสัย
2. การรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลโดยใช้หลักเหตุผลที่อิงหลักฐานเชิงประจักษ์
3. การสร้างคำอธิบายจากการตีความตามหลักฐานที่นักเรียนรวบรวมได้
4. การประเมินความรู้และความเข้าใจจากคำอธิบายที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงข้อสรุปร่วมกันกับเพื่อน

5. การนำเสนอผลการศึกษาหรือความรู้ที่สร้างขึ้นอย่างสมเหตุสมผล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยยึดลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบข้างต้นเป็นกรอบพื้นฐานในการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนสังคมศึกษา

ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ

การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบมีผู้นำเสนอเป็นขั้นตอนไว้ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

Suchman (1962 cited in Joyce, Weil & Calhoun, 2015, pp. 219-221) ได้เสนอ

ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ไว้ดังต่อไปนี้

1. **ขั้นเผชิญปัญหา** โดยครูเป็นผู้นำเสนอสถานการณ์ชวนสงสัย (puzzling situation) ซึ่งเน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์กับความรู้อันใหม่ที่เกิดขึ้น

2. ขั้นรวบรวมข้อมูลและหลักฐาน โดยนักเรียนทำการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ชวนสงสัยนั้น

3. ขั้นลงมือปฏิบัติ นักเรียนตั้งสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัญหา และลงมือศึกษาสำรวจเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. ขั้นจัดกระทำข้อมูลและสร้างคำอธิบาย โดยนักเรียนมีการจัดกระทำข้อมูลต่าง ๆ และสรุปสร้างเป็นคำอธิบาย

5. ขั้นวิเคราะห์กระบวนการสืบสอบ เป็นขั้นที่นักเรียนวิเคราะห์กระบวนการสืบสอบหรือกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาที่ใช้และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

Banks (1971 อ้างถึงใน จันทรา ศรีสุข, 2531, หน้า 14) เสนอว่า ขั้นตอนของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ มีดังนี้

1. ขั้นเตรียมตัวเพื่อเผชิญปัญหา เป็นขั้นที่นักเรียนเห็นและเริ่มรู้ปัญหาจากสื่อการสอนหรือคำถามจากครูเพื่อกระตุ้นความสงสัยของนักเรียน

2. ขั้นตั้งสมมติฐาน เป็นขั้นที่ให้นักเรียนแสวงหาข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

3. ขั้นนิยามความหมาย เป็นการขยายความหรือให้ความหมายของคำ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทดสอบสมมติฐานว่าถูกต้องหรือไม่

4. ขั้นสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เป็นการสำรวจว่าข้อมูลใดสอดคล้อง หรือคัดค้านกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

5. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการนำข้อมูลมาสนับสนุน และพิสูจน์สมมติฐานโดยการค้นคว้าตามแนวของสมมติฐานที่นักเรียนช่วยกันตั้งขึ้น

6. ขั้นสร้างข้อสรุป เป็นการสรุปคำตอบของประเด็นปัญหาจากหลักฐานที่ค้นคว้ามาได้ทั้งหมด ทั้งนี้ข้อสรุปอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีหลักฐานหรือข้อมูลอื่น ๆ มาเพิ่มเติม

Burden and Byrd (2003, p.194) เสนอว่าขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ครูนำเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องและมีความหมายต่อนักเรียน ซึ่งควรเป็นปัญหาจากสภาพจริง และกระตุ้นให้นักเรียนหาแนวทางแก้ปัญหาที่มีความหมายและมีอยู่ในสภาพจริงนั้น

2. นักเรียนระบุสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหา หรือ อุปสรรคที่ขัดขวางการแก้ปัญหา

3. นักเรียนกำหนดสมมติฐานและแนวทางการแก้ปัญหาที่คาดว่าจะเป็นไปได้

4. นักเรียนรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบการแก้ปัญหา

5. นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบผลที่ได้กับสมมติฐาน และตัดสินใจว่า ต้องการทดสอบการแก้ไขปัญหาหรือสมมติฐานอื่น ๆ อีกหรือไม่ นักเรียนจะนำเสนอผลและวิธีการแก้ปัญหาของตนซึ่งสามารถจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ

Bybee, Taylor, Gardner, Scotter, Powell, Westbrook, and Landes (2006, pp. 8-10) ได้เสนอขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ (BSCS 5E Instructional Model) ที่เป็นรู้จักกันอย่างแพร่หลาย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ที่นักเรียนถูกกระตุ้นให้เกิดความสงสัยจากสถานการณ์ชวนสงสัย (Discrepant event) เพื่อกำหนดปัญหา ซึ่งกิจกรรมนี้เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เรียนรู้ที่นักเรียนมีอยู่เดิมกับประสบการณ์เรียนรู้ใหม่

2. ขั้นศึกษาสำรวจ (Exploration) กิจกรรมในขั้นนี้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ (hands on) กับสิ่งต่าง ๆ หรือสถานการณ์ โดยคิดวางแผนการศึกษาสำรวจ ตั้งสมมติฐาน ลงมือตรวจสอบสมมติฐาน รวบรวมข้อมูล อภิปรายร่วมกับผู้อื่นและสร้างคำอธิบายอย่างหลากหลาย

3. ขั้นอธิบาย (Explanation) ในขั้นนี้ นักเรียนนำเสนอคำอธิบายที่ได้ รับฟังและซักถามเกี่ยวกับคำอธิบายของผู้อื่นอย่างพินิจพิเคราะห์ และประเมินคำอธิบายของตนเอง ในขณะที่ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ มโนทัศน์ ทักษะหรือกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งทำให้นักเรียนสรุปเป็นคำอธิบายได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) ขั้นนี้นักเรียนได้พัฒนาความเข้าใจในมโนทัศน์และทักษะหรือกระบวนการเพิ่มเติม โดยการใช้ความรู้ มโนทัศน์หรือทักษะที่ได้เรียนรู้แล้วไปใช้อธิบายในสถานการณ์ใหม่

5. ขั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่นักเรียนประเมินความเข้าใจและความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งครูทำการประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์

จากการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ พบว่าการนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบในรูปแบบต่าง ๆ

ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ			
Suchman (1962)	Banks (1971)	Burden and Byrd (2003)	Bybee et al. (2006)
1) ขั้นเผชิญปัญหา	1) ขั้นเตรียมตัว เพื่อเผชิญปัญหา	1) ขั้นกระตุ้นด้วย ปัญหา	1) ขั้นสร้าง ความสนใจ
2) ขั้นรวบรวมข้อมูล และหลักฐาน	2) ขั้นตั้งสมมติฐาน 3) ขั้นนิยามความหมาย 4) ขั้นสำรวจข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง	2) ขั้นระบุสิ่งที่ทำให้ เกิดปัญหา 3) ขั้นกำหนด สมมติฐานและ แนวทางแก้ปัญหา	2) ขั้นศึกษาสำรวจ
3) ขั้นลงมือปฏิบัติ	5) ขั้นเก็บรวบรวม ข้อมูล	4) ขั้นรวบรวมข้อมูล เพื่อทดสอบ การแก้ปัญหา	
4) ขั้นจัดกระทำ ข้อมูลและสร้าง คำอธิบาย	6) ขั้นสร้างข้อสรุป	5) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล และเปรียบเทียบ ผลที่ได้กับสมมติฐาน	3) ขั้นอธิบาย 4) ขั้นขยายความรู้
5) ขั้นวิเคราะห์ กระบวนการ สืบสอบ			5) ขั้นประเมินผล

บทบาทของครูและนักเรียนในการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ

ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ที่มุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ครูและนักเรียนจึงมีบทบาทของตนเองระหว่างการดำเนินการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายดังนี้

บทบาทของครู

Massislas and Zevin (1967 อ้างถึงใน พรพวรรณ พึ่งประยูรพงศ์, 2547, หน้า 54) กล่าวถึงบทบาทสำคัญของครูในการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. วางแผนกำหนดหัวข้อที่ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวมทั้งการจัดเตรียมอุปกรณ์ เวลา และสถานที่ที่เหมาะสม
2. จัดเตรียมอุปกรณ์และกิจกรรมในลักษณะที่เป็นการสะท้อนคิดให้นักเรียนเข้าสู่การสืบสอบ
3. กระตุ้นและสร้างความท้าทายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนค้นคว้าและทดสอบแนวทางใหม่ ๆ ที่นักเรียนคิดขึ้น
4. ใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนหาหลักฐานสนับสนุนแนวคิดของตนเอง
5. ใช้คำถามที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความกระจ่างในแนวคิดของตนเอง
6. อาจซักถามเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถคิดหาวิธีต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา
7. กระตุ้นให้นักเรียนใช้วิธีการต่าง ๆ ตามแนวคิดของนักเรียนเอง
8. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาแนวคิดใหม่ ๆ และหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

Hall, Callahan, Kitchel, O'Brien and Pierce (1998, pp. 261-262) เสนอไว้ว่า ครูควรมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ดังนี้

1. ให้คำแนะนำกับนักเรียน
2. ตั้งคำถาม เลือกประเด็นที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนพยายามค้นหาคำตอบ
3. ควรแนะนำให้ค้นพบ ชี้แนะความชัดเจนให้กับปัญหาขณะที่นักเรียนกำลังค้นหาคำตอบ
4. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่กระตุ้นความสงสัยและการคิดแก้ปัญหา
5. กระตุ้นให้นักเรียนตั้งสมมติฐานและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตรวจสอบสมมติฐานด้วยตนเอง
6. อภิปรายร่วมกับนักเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์และประเมินความคิดของตนเอง และใช้คำถามชี้แนะเพื่อช่วยการคิดของนักเรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2530, หน้า 65) เสนอว่า ครูควรมีบทบาทในการจัดการเรียน การสอนตามแนวสืบสอบ ดังนี้

1. เป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนคิด (Catalyst) โดยกำหนดปัญหาแล้วให้นักเรียนวางแผน หาคำตอบ หรือกระตุ้นให้นักเรียนกำหนดปัญหาและวางแผนหาคำตอบเอง
2. เป็นผู้ให้การเสริมแรง (Reinforcer) โดยการให้คำชม เพื่อให้กำลังใจและเพื่อเกิด พฤติกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
3. เป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback Action) โดยการบอกข้อดีและข้อบกพร่อง แก่นักเรียน
4. เป็นผู้แนะนำและกำกับ (Guide and Director) เป็นผู้แนะนำเพื่อให้เกิดความคิด และกำกับควบคุมมิให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง
5. เป็นผู้จัดระเบียบ (Organizer) เป็นผู้จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้ง อุปกรณ์และสื่อการสอนแก่นักเรียน

สุวัฒน์ นิยมคำ (2531, หน้า 128) ได้เสนอว่าในการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ครูคือผู้แนะแนวทางคอยช่วยเหลือนักเรียนและสร้างสถานการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น ครูจึง มีบทบาทหน้าที่ คือ

1. ป้อนคำถามแก่นักเรียนเพื่อนำไปสู่การค้นคว้า ครูต้องรู้จักป้อนคำถามรู้ว่าจะถาม อะไรเด็กจึงจะเกิดความคิด ความจำ หรือความเข้าใจ และควรตอบคำถามของเด็กเป็นบางครั้ง
2. เมื่อได้ปัญหาแล้ว ให้นักเรียนทั้งชั้น อภิปรายวางแผนแก้ปัญหาหรือกำหนดวิธีการ แก้ปัญหาเองเมื่อตกลงได้จึงลงมือปฏิบัติการ
3. ถ้าปัญหายากเกินไป นักเรียนไม่สามารถวางแผนแก้ปัญหาหรือกำหนดวิธีการ แก้ปัญหาได้ ครูกับนักเรียนอาจร่วมกันแก้ปัญหาต่อไป

กล่าวโดยสรุป ในการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ครูมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้น ความคิด ชักถามเพื่อชี้แนะหรือให้ความช่วยเหลือ จัดเตรียมสถานการณ์ แหล่งการเรียนรู้และวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เสริมความรู้เพิ่มเติม ตลอดจน เสริมแรงหรือให้กำลังใจนักเรียน

บทบาทของนักเรียน

การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบมุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือมีบทบาทสำคัญ ในการเรียนการสอน เป็นผู้เรียนแบบ active learner ซึ่งมีผู้นำเสนอไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

Eisenkraft (2003, pp. 56-59) อธิบายว่า นักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ดังนี้

1. ตรวจสอบความรู้เดิมโดยกำหนดปัญหา หรือตอบคำถามโดยใช้ความเข้าใจที่มีอยู่ และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระกับครูและนักเรียนด้วยกัน
2. ตั้งคำถามเพื่ออภิปรายในประเด็นที่สงสัย
3. คิดอย่างอิสระเกี่ยวกับการศึกษาสำรวจ และค้นหาทางเลือกหลากหลายเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา
4. ตั้งใจฟังและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ครูนำเสนอ รวมถึงคิดวิเคราะห์และสำรวจในประเด็นที่น่าสนใจ
5. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสำรวจและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่
6. ตอบคำถามโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และคำอธิบายอย่างมีเหตุผล

Kilbane and Milman (2014, p. 253) เสนอว่านักเรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ดังนี้

1. ลงมืออ่านและรับฟังคำถามหรือปัญหาที่ครูนำเสนอ
2. ร่วมกันตั้งสมมติฐานภายในกลุ่ม (small group)
3. รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน
4. วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินสมมติฐานที่กำหนด
5. สรุปข้อค้นพบและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น
6. สะท้อนความคิดของตนเองเกี่ยวกับกระบวนการสืบสอบที่ใช้และสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

ภพ เลาหไพบูลย์ (2542, หน้า 119) อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ไว้ดังนี้

1. นักเรียนควรทำการศึกษา วัสดุ อุปกรณ์และเอกสารก่อนที่จะเริ่มต้นทำกิจกรรม
2. นักเรียนสังเกตและรายงานข้อมูลที่ได้จากการสังเกต
3. นักเรียนร่วมกันตั้งสมมติฐาน
4. นักเรียนร่วมกันหาแนวทางการทดลองและวิธีการทดสอบสมมติฐาน
5. นักเรียนรายงานผลการค้นคว้า
6. นักเรียนช่วยกันขยายความรู้เพิ่มเติม หรือปรับปรุงความรู้ที่ได้

จากข้างต้นสรุปได้ว่า ในการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ นักเรียนกำหนดปัญหา ตั้งสมมติฐาน ออกแบบแนวทางตรวจสอบสมมติฐาน และลงมือปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัย หลักฐานและใช้เหตุผลเชื่อมโยงความรู้ อภิปรายปัญหาพร้อมกัน หรือสรุปเป็นคำอธิบายของ สถานการณ์หรือปัญหานั้นด้วยตนเอง

ประโยชน์ของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ

Clark (1973 อ้างถึงใน จันทรา ศรีสุข, 2531, หน้า 18) อธิบายว่า การเรียนการสอน แบบสืบสอบมีประโยชน์ต่อวิชาสังคมศึกษา ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและมีทัศนคติที่ชัดเจน เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ค่านิยมและทัศนคติ

2. ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางปัญญาและการคิดอย่างมีเหตุผล

3. มีอำนาจในการจูงใจสูง

Joyce and Weil (1986, p. 67) กล่าวว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบมีประโยชน์ ต่อนักเรียน ดังนี้

1. เป็นวิธีที่กระตุ้นให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และส่งเสริม

ประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีคุณค่าให้กับนักเรียน

3. เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ให้อำนาจการทำงานเป็น กลุ่มตามระบบประชาธิปไตย

Edgen and Kauchack (2006, p.259) กล่าวว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การนำตนเอง (self-directed) และความเข้าใจ สิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง

Kilbane and Milman (2014, pp. 251-252) อธิบายถึงประโยชน์ของการเรียนการสอน ตามแนวสืบสอบ สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการแก้ปัญหา และได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา

2. นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางพุทธิปัญญา เช่น ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะ การประเมินผล และทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นต้น

3. การเรียนการสอนทำให้นักเรียนมีโอกาสสะท้อนการคิดกับผู้อื่นและประเมินการคิด ตนเองซึ่งช่วยพัฒนาการรู้คิด (metacognition) ที่จัดว่าเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและ การดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542, หน้า 156-157) อธิบายถึงประโยชน์ของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบไว้สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจึงมีความอยากรู้อยากเรียนตลอดเวลา
 2. นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกความคิดและฝึกกระทำ ทำให้ได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ความจำคงทนและถาวรโดยการเรียนรู้ได้ กล่าวคือ ทำให้สามารถจดจำได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ด้วย
 3. นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน
 4. นักเรียนสามารถเรียนรู้มโนทัศน์ และหลักการได้เร็วขึ้น รวมทั้งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 5. นักเรียนจะเป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน
 6. ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้และสร้างสรรค์ความเป็นประชาธิปไตยในตัวนักเรียน
- ทิตินา แซมมณี (2546, หน้า 39) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้ดียิ่งขึ้น
2. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้
3. นักเรียนได้ทั้งความรู้และกระบวนการ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ

จากที่นำเสนอข้างต้น การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบช่วยนักเรียนพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น มโนทัศน์ การคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา การรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ การนำตนเอง เจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน และการทำงานเป็นกลุ่ม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) เป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับความรู้และการได้มาซึ่งความรู้ โดยบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ และการเสริมต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ดังนี้

ความหมายของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

นักการศึกษาได้อธิบายความหมายของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ไว้ดังนี้

Vygotsky (1997 cited in Ormrod, 2012, pp. 313-314) ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ว่าเป็นแนวคิดที่มีความเชื่อว่าสังคมมีอิทธิพลต่อการคิดและพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก โดยสังคมและวัฒนธรรมจัดว่าเป็นทั้งแหล่งความรู้และกลยุทธ์ที่เด็กเอามาใช้ในการคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมรอบตัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางพุทธิปัญญาของเด็ก

Savery and Duffy (1995 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ ปิงเมือง, 2563, หน้า 22) ได้อธิบายว่าคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าความรู้ไม่สามารถถ่ายโอนจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้ แต่การแลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดเห็นให้แกกัน และการให้เหตุผลกับความความคิดเห็นของตนเองหรือโต้แย้ง ความคิดเห็นของผู้อื่นผ่านการเรียนรู้ที่เกิดจากความร่วมมือกันทางสังคม ทำให้บุคคลมีโอกาสพิจารณากระบวนการคิดของตนเองเปรียบเทียบกับกระบวนการคิดของผู้อื่น ทำให้เกิดการเจรจาต่อรองกับการสร้างความหมายของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนได้

Akpan, Lgwe, Mpamah and Okoro (2020, pp. 50-51) อธิบายว่า คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม เป็นความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดผ่านทางภาษา การตีความและความเข้าใจจากประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งนักเรียนจะสร้างความรู้บนพื้นฐานของประสบการณ์ และการทำงานร่วมกับเพื่อนและครู ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งปันความคิด อภิปราย และโต้แย้งภายในกลุ่มถึงสาเหตุและผลที่เกิดจากปัญหา จนสรุปสร้างความรู้ใหม่จากความรู้เดิมที่มีอยู่

ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์ (2558, หน้า 151) ได้อธิบายว่า คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเป็นแนวคิดการสร้างความรู้และความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองได้รับผ่านกระบวนการนำข้อมูลหรือความรู้ใหม่ที่ได้รับ ไปเชื่อมโยงอย่างกลมกลืนกับโครงสร้างความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ และ การคิดค้นหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างความเข้าใจ จนเกิดเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และสามารถทำหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น หากได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในการเรียนรู้ (scaffolding) จากผู้อื่น ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นครูหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน

จันทร์พร พรหมมาศ (2563, หน้า 48) อธิบายว่า คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเป็นแนวคิดการเรียนรู้ที่เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางสติปัญญา โดยบุคคลจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อกลางในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ภาษา การมีปฏิสัมพันธ์

กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่น วัฒนธรรม และการชี้แนะหรือการช่วยเหลือจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่มากกว่า (scaffolding) เพื่อให้บุคคลนั้นก้าวหน้าไปสู่ระดับพัฒนาการที่มีศักยภาพไปถึงได้ (zone of proximal development)

จากความหมายข้างต้น คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเป็นแนวคิดที่มีความเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากตัวบุคคลสร้างขึ้นมาเอง ซึ่งสังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางพุทธิปัญญา บุคคลสามารถเรียนรู้โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการที่แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ให้สามารถพัฒนาไปสู่ระดับที่บุคคลนั้นมีศักยภาพไปถึงได้ด้วยการช่วยเหลือและชี้แนะจากผู้ที่มีความรู้หรือความชำนาญมากกว่าซึ่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองได้

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ

ความหมายของพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ

สำหรับความหมายของพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of proximal development-ZPD) มีผู้นำเสนอไว้ดังนี้

Vygotsky (1978, p. 86) อธิบายว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการเป็นระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงและระดับที่เด็กสามารถพัฒนาไปถึงได้ โดยระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่แท้จริง ซึ่งพิจารณาได้จากความสามารถที่เด็กจะสามารถแก้ปัญหาได้เมื่อได้รับคำแนะนำหรือร่วมงานกับผู้ใหญ่ หรือเพื่อนวัยเดียวกันที่มีศักยภาพมากกว่า

Bigge and Shermis (2004, p.130) อธิบายว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการเป็นขอบเขตที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหากนักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือมีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาจะเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นจนสามารถแก้ปัญหาหรือทำงานได้จนสำเร็จ

Ormrod (2012, p. 317) กล่าวว่าพื้นที่รอยต่อพัฒนาการเป็นขอบเขตของภาระงานที่นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ หากผู้อื่นที่มีความสามารถมากกว่า ช่วยเหลือชี้แนะหรือร่วมมือทำงานด้วย

ทิศนา เขมมณี (2555, หน้า 92) เสนอไว้ว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการเป็นช่วงห่างระหว่างระดับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาที่นักเรียนเป็นอยู่ในปัจจุบัน กับระดับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาที่นักเรียนมีศักยภาพเจริญเติบโต ซึ่งช่วงห่างนี้จะมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์ (2559, หน้า 159) ได้อธิบายว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการเป็นระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่แท้จริง ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลกับระดับพัฒนาการที่จะสามารถเป็นไปได้

จากความหมายของพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of proximal development - ZPD) สรุปได้ว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ เป็นช่วงห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงของบุคคล ในปัจจุบัน กับระดับพัฒนาการที่บุคคลนั้นมีศักยภาพไปถึงได้ ซึ่งแต่ละคนจะมีช่วงห่างแตกต่างกัน และจะพัฒนาได้หากได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นที่มีความรู้ความสามารถมากกว่า

การนำแนวคิดพื้นที่รอยต่อพัฒนาการไปใช้จัดการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอน ครูควรนำแนวคิดพื้นที่รอยต่อพัฒนาการไปใช้เพื่อ สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้

Engen and Kauchak (1997, p. 55) เสนอแนวทางในการนำแนวคิดพื้นที่รอยต่อพัฒนาการไปใช้จัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับภาระงาน 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ทดสอบความสามารถของนักเรียนเกี่ยวกับความเข้าใจในปัญหาที่แท้จริงจากการประเมินจากพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ
2. กำหนดหรือจัดการภาระงานการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการของนักเรียน ซึ่งภาระงานนั้นไม่ควรง่ายหรือยากจนเกินไป

3. สนับสนุนการเรียนการสอน โดยให้การช่วยเหลือแบบเสริมต่อการเรียนรู้

Wells (1999, p.13) เสนอแนวทางในการนำแนวคิดพื้นที่รอยต่อพัฒนาการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกิจกรรมนั้นต้องเหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน
2. แบ่งกลุ่มห้องเรียน กำหนดภาระงานที่ทำทนายและเหมาะกับระดับพัฒนาการของนักเรียน
3. มีแหล่งการเรียนรู้ และการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำกับนักเรียนเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาความสามารถ เช่น ใช้ตำรา แผนที่ แผนภูมิและงานศิลปะมาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียน

McDevitt and Ormrod (2008, pp. 85-91) เสนอว่า การนำแนวคิดพื้นที่รอยต่อพัฒนาการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้

1. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน ระหว่างนักเรียนกับครู และระหว่างนักเรียนกับบุคคลอื่น เพราะกระบวนการคิดที่ซับซ้อนจะเริ่มเกิดขึ้นเป็นกิจกรรมทางสังคม

2. ควรช่วยให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของสาขาวิชาต่าง ๆ หรือเข้าใจในมโนทัศน์ของเนื้อหาวิชานั้น
3. มอบหมายภาระงานที่ทำท่ายซึ่งควรเป็นกิจกรรมที่ต้องร่วมมือกัน เพราะภาระงานที่ทำท่ายจะช่วยพัฒนาการคิดของนักเรียน ทั้งนี้ภาระงานจะสำเร็จได้เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนหรือผู้ที่มีความสามารถมากกว่า
4. ช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ เช่น การสาธิต การชี้แนะแนวทางการทำงานหรือให้ข้อมูลป้อนกลับในการทำงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ
5. ประเมินความสามารถของนักเรียนจากการทำงานที่หลากหลาย เช่น การทำงานโดยอิสระ การทำงานร่วมกับเพื่อน หรืออาจให้เรียนจากครู
6. ให้โอกาสนักเรียนร่วมทำกิจกรรมจากสถานการณ์จำลอง หรือใช้สถานการณ์จริง เช่น การแสดงละคร การแสดงดนตรี เป็นต้น
7. ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
8. ให้สถานการณ์การเรียนรู้ที่ทำท่ายและกระตุ้นให้นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อนหรือผู้เชี่ยวชาญ
9. ใช้กลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานได้สำเร็จ เช่น ครูให้คำแนะนำในการทำงาน มีกิจกรรมที่ทำท่ายความสามารถในการเรียนรู้ สสำรวจความเข้าใจของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและประเมินผลงานซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น

โดยสรุป การนำแนวคิดพื้นที่รอยต่อพัฒนาการไปใช้จัดการเรียนการสอน ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมอบหมายภาระงานให้เหมาะสมและทำท่ายกับระดับพัฒนาการของนักเรียน ตลอดจนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ทำงานเพื่อแก้ปัญหา และแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นที่มีความรู้ความสามารถมากกว่า โดยครูชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือหรือเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานหรือแก้ปัญหาได้จนสำเร็จ ตลอดจนให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้นักเรียนรู้ถึงความสามารถของตนเอง

การเสริมต่อการเรียนรู้

ความหมายของการเสริมต่อการเรียนรู้

การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) มีผู้อธิบายให้ความหมายต่าง ๆ กันดังนี้

Vygotsky (1978, p. 323) อธิบายไว้ว่า การเสริมต่อการเรียนรู้เป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนให้แก้ปัญหาได้สำเร็จ ซึ่งครูควรเตรียมหรือเลือกกิจกรรมการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับ

นักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

Larkin (2001, p. 30) ให้ความหมายว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้นักเรียนสามารถทำงานให้สำเร็จ เมื่อนักเรียนต้องเรียนรู้สิ่งใหม่หรือสิ่งที่ยาก นักเรียนอาจต้องการความช่วยเหลือมากขึ้น และเมื่อเริ่มทำงานนั้นได้สำเร็จ การช่วยเหลือสนับสนุนจะค่อย ๆ ลดลงจนนักเรียนสามารถรับผิดชอบหรือทำงานนั้นได้ด้วยตนเองและการช่วยเหลือจะยุติลง

Sawyer (2011 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ ปิงเมือง, 2563, หน้า 26) ให้ความหมายเกี่ยวกับการเสริมต่อการเรียนรู้ ว่าเป็นกระบวนการที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นและการสนับสนุนที่ได้รับในระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้

กมล โพธิเย็น (2547, หน้า 79) อธิบายว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นกระบวนการของการช่วยเหลือและสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีครูคอยให้การช่วยเหลือ หรือนักเรียนให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียน ครูหรือผู้อื่นในขณะที่เรียน นักเรียนจะค่อย ๆ เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และเมื่อใดที่นักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองอย่างอิสระแล้ว การช่วยเหลือในการทำกิจกรรมจะยุติลง

สุรางค์ ไคว่ตระกูล (2550, หน้า 63) อธิบายว่า การเสริมต่อการเรียนรู้เป็นการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา หรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่นักเรียนไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของการเสริมต่อการเรียนรู้ (scaffolding) สรุปได้ว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้สามารถทำงานหรือแก้ปัญหาได้สำเร็จหรือส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น โดยการขึ้นแะกระตุ้น เสริมแรงหรือสนับสนุนทั้งจากครูหรือผู้ที่มีความสามารถมากกว่า และเมื่อนักเรียนสามารถทำงานหรือแก้ปัญหานั้นได้แล้ว จะต้องลดหรือยุติการช่วยเหลือ

หลักการของการเสริมต่อการเรียนรู้

การเสริมต่อการเรียนรู้สามารถส่งเสริมสนับสนุนการทำงานและการแก้ปัญหาของนักเรียน จนเกิดการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป สำหรับหลักการเสริมต่อการเรียนรู้ ได้มีผู้นำเสนอไว้ดังต่อไปนี้

Applebee (1986 cited in Foley, 1994, p. 101) อธิบายว่า การเสริมต่อการเรียนรู้มีหลักการดังต่อไปนี้

1. นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการทำกิจกรรมการเรียนรู้
2. งานต้องมีความยากง่ายที่เหมาะสม โดยต่อยอดจากความรู้และทักษะที่นักเรียนมีอยู่ แต่สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ได้
3. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ต้องจัดตามลำดับการคิดของนักเรียน เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์หรือแนวทางในการทำงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูต้องประเมินการเรียนรู้และรับผิดชอบทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนจนแล้วเสร็จ

5. นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบการทำงานของตนเอง ซึ่งทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นซึ่งทำให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถ รวมทั้งซึมซับและเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ

Hogan and Pressley (1997 cited in Larkin, 2002, pp. 1-2) ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักการเสริมต่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การเลือกกิจกรรมหรืองานที่เหมาะสม ควรสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและความต้องการของนักเรียน
 2. ครูต้องตั้งเป้าหมายร่วมกับนักเรียน พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย
 3. ครูสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยวิเคราะห์ความต้องการและความเข้าใจของนักเรียน
 4. การให้ความช่วยเหลือนักเรียนควรเป็นไปตามความจำเป็นและความเหมาะสม
 5. การซักถาม พร้อมทั้งการให้คำชมเชยเป็นการให้กำลังใจที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นกับเป้าหมาย
 6. ครูต้องติดตามความก้าวหน้าและสังเกตพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน
 7. การสร้างสภาพแวดล้อมควรให้นักเรียนรู้สึกอิสระ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าตัดสินใจเลือกแนวทางการเรียนรู้ของตนเอง
 8. นักเรียนควรทำงานได้อย่างอิสระและสามารถฝึกทำงานในบริบทที่หลากหลาย
- Edgen and Kauchak (1997, p. 61) ได้นำเสนอหลักการของการเสริมต่อการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้
1. การเป็นแบบอย่าง โดยแสดงตัวอย่างหรือต้นแบบให้นักเรียนดูก่อนที่จะให้ลงมือปฏิบัติ

2. การพูดแสดงความคิดเห็น ครูควรพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นในระหว่างที่นักเรียนกำลังแก้ปัญหาเพื่อที่จะกระตุ้นให้นักเรียนรับรู้ถึงความคิดของครู

3. การใช้คำถาม ซึ่งครูควรซักถามนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นการเจาะประเด็น

4. การปรับสื่อการเรียนการสอน ครูต้องปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน หากมีความยากจนเกินไป ซึ่งครูควรปรับจนกว่านักเรียนจะเข้าใจและเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น

5. การกระตุ้นและการชี้แนะ ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนคิดด้วยตนเองก่อนที่จะลงมือทำกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง

Richards and Rodgers (2002 อ้างถึงใน ชัยรัตน์ บวรวิวัฒนเศรษฐ์, 2559, หน้า 167) กล่าวถึงหลักการของการเสริมต่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ก่อนการเสริมต่อการเรียนรู้ ครูต้องวิเคราะห์ให้นักเรียนอย่างละเอียด โดยสังเกตความต้องการของนักเรียนว่าต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะได้วางแผนว่าจะเสริมต่อการเรียนรู้เมื่อไรและอย่างไร

2. ตอบสนองในสิ่งที่นักเรียนต้องการเรียนรู้ เช่น นักเรียนไม่สามารถทำกิจกรรมหลังการสอนได้ ผู้สอนต้องสนับสนุน ช่วยเหลือ และตรวจสอบความเข้าใจจนนักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง

3. สอนโดยคำนึงถึงพัฒนาการของนักเรียนในปัจจุบัน เพราะพื้นที่รอยต่อพัฒนาการของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ฉะนั้นผู้สอนจึงต้องใช้เวลาในการสังเกต วิเคราะห์และสอนในสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ในปัจจุบัน ไม่ใช่สิ่งที่นักเรียนทำได้ในอดีต

4. เลือกสรรเนื้อหาบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของนักเรียน ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเนื้อหาบทเรียนไม่ง่ายและไม่ท้าทายจนเกินไป

Bigge and Shermis (2004, p.130) อธิบายไว้ว่า ในการจัดการเสริมต่อการเรียนรู้ ครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่น่าสนใจและมีความหมายต่อนักเรียน โดยแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เพราะแต่ละคนจะมีความเข้าใจในปัญหาที่ต้องศึกษาไม่เหมือนกัน ซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน จะช่วยกันจนสามารถแก้ปัญหาได้

โดยสรุป หลักการของการเสริมต่อการเรียนรู้ ต้องมีกิจกรรมที่ให้นักเรียนแก้ปัญหาและทำงานร่วมกันอย่างอิสระโดยกิจกรรมหรืองานต้องอยู่ในขอบเขตศักยภาพที่นักเรียนสามารถ

พัฒนาไปถึงได้ ครูต้องตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือจนนักเรียนสามารถแก้ปัญหาหรือเรียนรู้ได้ด้วยตัวของตนเอง และจะต้องลดความช่วยเหลือลงทันทีเมื่อนักเรียนแก้ปัญหาได้แล้ว

หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

Lunenberg (1998 อ้างถึงใน ศิริวรัตน์ ปิงเมือง, 2563, หน้า 29-31) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สรุปได้ดังนี้

1. ครูควรให้นักเรียนได้คิดริเริ่มอย่างอิสระ เนื่องจากความเป็นอิสระและความคิดริเริ่มจะช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ การที่นักเรียนเกิดคำถามและสามารถตอบได้โดยใช้การคิดวิเคราะห์ แสดงว่านักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง
2. ครูควรใช้ข้อมูลจากสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่แท้จริง รวมทั้งควรสอนตามกรอบแนวคิดที่นักเรียนสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้จากผลของการค้นหาความสัมพันธ์ของข้อมูลกับปัญหาที่แท้จริง
3. ครูควรอธิบายในสิ่งที่ทำให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ซึ่งอาจให้นักเรียนทำกิจกรรมทางด้านพุทธิปัญญา ได้แก่ การวิเคราะห์ การแปลความหมาย การจัดประเภท และการทำนาย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง
4. ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียน และนำสิ่งที่นักเรียนนำเสนอมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เรียน
5. ครูควรทำความเข้าใจความคิดของนักเรียน โดยให้โอกาสนักเรียนแสดงความเข้าใจก่อนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความเข้าใจของครู หากครูแสดงความเข้าใจของตนเองออกมาก่อนถามความเข้าใจของนักเรียนจะเป็นการจำกัดความคิดของนักเรียน ทำให้นักเรียนจะยุติการคิดเพื่อรอคำแนะนำหรือรอคำตอบที่ถูกต้องจากครู
6. ครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสนทนากับเพื่อนและครู แนวทางที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น คือ การที่นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอภิปราย ได้มีโอกาสในการเสนอความคิดของตนเอง ได้รับฟังและสะท้อนความคิดของผู้อื่นซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนได้สร้างความเข้าใจใหม่ หรือสะท้อนความคิดเห็นเดิมที่มีอยู่
7. ครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดคำถาม โดยกระตุ้นการใช้คำถามที่ซับซ้อนและใช้คำถามปลายเปิดได้ ถือว่าเป็นการทำทนายให้นักเรียนได้เสาะแสวงหาไปถึงประเด็นที่ลึกซึ้งเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความเข้าใจของตนเอง

8. ครูควรเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนมีการตอบสนอง นักเรียนมีโอกาสตรวจสอบและประเมินความเข้าใจและความผิดพลาดของตนเองซึ่งเป็นกระบวนการที่นำนักเรียนไปสู่การสร้าง ความเข้าใจในประเด็นปัญหาและความคิดของตนเอง

9. ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการโต้แย้ง หรือปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งขึ้น และกระตุ้นให้ เกิดการอภิปรายโต้แย้งซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางปัญญา

10. ครูจะต้องให้เวลาหลังจากได้ถามคำถาม ในสภาพของห้องเรียนที่มีนักเรียนบางคน ที่ยังไม่พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองสิ่งที่มากระตุ้นในทันที ซึ่งต้องอาศัยเวลา การที่ครูต้องการ คำตอบหรือการตอบสนองจากนักเรียนทันที จะกลายเป็นการยับยั้งความคิดของนักเรียนหรือเป็น การบีบบังคับให้นักเรียนตอบ

11. ครูควรให้เวลาสำหรับนักเรียนในการสร้างความสัมพันธ์และความคิดที่สร้างสรรค์ ครูควรจัดเตรียมกิจกรรมสำหรับชั้นเรียน และจัดเวลาเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียน ได้สร้างรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดด้วยตนเอง

12. ครูควรเอาใจใส่ธรรมชาติความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนโดยจัดสิ่งแวดล้อม ในการเรียนรู้ดังนี้

12.1 ครูจัดเตรียมโอกาสที่เปิดกว้างสำหรับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ ในการเลือกเนื้อหาสาระ เพื่อให้นักเรียนได้กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานจากงานหรือข้อมูล ที่มีอยู่

12.2 ครูจัดเตรียมบทเรียน โดยให้ความสำคัญกับปัญหาของนักเรียน จัดเตรียม ความสัมพันธ์ และคำศัพท์ใหม่ ๆ ที่มีโครงสร้างประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อเป็นการแนะนำ มโนทัศน์

12.3 จัดสภาพการณ์และปัญหาใหม่ ให้นักเรียนสะท้อนศักยภาพของตนเองจาก สิ่งที่ได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ซึ่งถือว่าการประยุกต์ใช้มโนทัศน์

Pravin Bhatia (2018, pp. 14-15) ได้อธิบายว่า การเรียนการสอนตามคอนสตรัคติวิสต์ เชิงสังคม มีหลักการ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบริบททางสังคมผ่านการสังเกตหรือการสอนโดยตรง
2. การอภิปรายกลุ่มจะสร้างแนวความคิดใหม่ เชื่อมโยงกับความคิดของผู้อื่น และสร้าง ความเข้าใจ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานต่อไปจนสำเร็จ ทั้งยังกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนา ทักษะในการทำงานร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหา ซึ่งการมีโอกาสในการพูดคุยจะช่วยปรับปรุงการคิด และพัฒนาทักษะการใช้เหตุผล

จันทร์พร พรหมมาศ (2563, หน้า 49) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สรุปได้ดังนี้

1. การรับคำชี้แนะหรือการเรียนแบบร่วมงานกับผู้เชี่ยวชาญ ช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน
2. การสอนเป็นกระบวนการทางสังคม ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดใหม่ ทำใหม่ สัมผัสกับสิ่งใหม่ ๆ
3. ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพราะทำให้เกิดการเจรจาต่อรอง ที่ช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนความเข้าใจตนเองได้

อนุชา โสมาบุตร (2563, หน้า 49) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ดังนี้

1. เรียนรู้และการพัฒนา คือ ด้านสังคม ได้แก่ กิจกรรมการร่วมมือ (Collaborative Activity)
2. พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of proximal development) ควรสนองต่อแนวทางการจัดหลักสูตรและการวางแผนบทเรียนจากพื้นฐานที่ว่า นักเรียนที่มีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการจะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องได้รับการช่วยเหลือ แต่สำหรับนักเรียนที่อยู่ต่ำกว่าพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ จะไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และต้องได้รับการช่วยเหลือที่เรียกว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding)
3. การเรียนการสอนในโรงเรียนควรเกิดขึ้นในบริบทที่มีความหมายและไม่ควรแยกจากการเรียนรู้และความรู้ที่นักเรียนพัฒนามาจากชีวิตจริง (Real world) ประสบการณ์นอกโรงเรียน ควรมีการเชื่อมโยงมาสู่ประสบการณ์ในโรงเรียนของนักเรียน

จากข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม มีหลักการที่มุ่งให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตจริง โดยระหว่างทำกิจกรรม ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นซึ่งนักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีประสบการณ์หรือผู้ที่มีความรู้มากกว่าในแนวทางที่เหมาะสมกับนักเรียนจนเกิดการเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ ซึ่งนักเรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองจนสำเร็จหรือพัฒนาศักยภาพไปถึงระดับที่ไปถึงได้

จากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดการเรียนการสอนแบบสืบสอบและคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแบบสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นที่เรียงลำดับอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ เป็นขั้นที่นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ชวนสงสัยและกำหนดปัญหา ซึ่งครูนำเสนอโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิดีทัศน์ รูปภาพ สารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ครูสังเกตและใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิดของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักเรียนช่วยกันศึกษาค้นหาคำตอบตามวิธีการที่วางแผนไว้ มีการโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดและอภิปรายร่วมกันโดยใช้หลักฐานอ้างอิงอย่างมีเหตุผลจนสร้างคำอธิบายของสถานการณ์ได้ โดยครูให้ความช่วยเหลือและชี้แนะเพื่อให้นักเรียนลงมือศึกษาได้ รวมถึงอธิบายความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขยายประสบการณ์ เป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาใช้สร้างคำอธิบายสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ที่คล้ายคลึงกับปัญหาหรือสถานการณ์เดิม โดยครูชี้แนะและอาจเสริมความรู้เพิ่มเติม

ขั้นการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับแนวคิดสตรัคติวิสต์เชิงสังคม แสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นการจัดการเรียนสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

ทั้งนี้ บทบาทของครูและนักเรียนในแต่ละชั้นการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 บทบาทครูกับบทบาทนักเรียนตามชั้นการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

ชั้นการจัดการเรียนการสอน	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
<p>ชั้นที่ 1 สร้างความสนใจ</p> <p>นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ ชวนสงสัยและกำหนดปัญหา ซึ่งครูนำเสนอสื่อต่าง ๆ ทั้งนี้ครูสังเกตและใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิดของนักเรียน</p>	<p>- นำเสนอสถานการณ์ ชวนสงสัยโดยใช้สื่อต่าง ๆ</p> <p>- ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น</p> <p>- ชี้แนะและช่วยเหลือให้นักเรียนกำหนดปัญหาได้</p>	<p>- วิเคราะห์สถานการณ์ ชวนสงสัย</p> <p>- กำหนดประเด็นปัญหา</p>
<p>ชั้นที่ 2 ลงมือปฏิบัติ</p> <p>นักเรียนช่วยกันศึกษาค้นหาคำตอบตามวิธีการที่วางแผนไว้ มีการโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิด และอภิปรายร่วมกัน โดยใช้หลักฐานอ้างอิงอย่างมีเหตุผลจนสร้างคำอธิบายของสถานการณ์ได้ โดยครูให้ความช่วยเหลือและชี้แนะเพื่อให้นักเรียนลงมือศึกษาได้ รวมถึงอธิบายความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้</p>	<p>- จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ</p> <p>- ชี้แนะและช่วยเหลือนักเรียนในการลงมือศึกษา</p> <p>- ชักถามเพื่อกระตุ้นนักเรียนให้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดโดยใช้หลักฐานและการให้เหตุผล</p> <p>- อธิบายและให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีในเรื่องที่สอน</p> <p>- ประเมินคำอธิบายของนักเรียน</p>	<p>- วางแผนและลงมือศึกษาปัญหาตามวิธีการที่นักเรียนคิด</p> <p>- รวบรวมและจัดการข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิง</p> <p>- แสดงแนวความคิดของตนเองเพื่อโต้แย้งและแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกันภายในกลุ่มอย่างมีเหตุผล</p> <p>- สรุปสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับปัญหาที่ศึกษา</p> <p>- นำเสนอผลหรือคำอธิบายที่ได้จากการศึกษา</p> <p>- ปรับคำอธิบายให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นการจัดการเรียนการสอน	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
<p>ขั้นที่ 3 ขยายประสบการณ์ นักเรียนนำความรู้ที่ได้ เรียนรู้มาใช้สร้างคำอธิบาย สถานการณ์หรือปัญหาใหม่ ที่คล้ายคลึงกับปัญหาหรือ สถานการณ์เดิม โดยครูชี้แนะ และอาจเสริมความรู้เพิ่มเติม</p>	<p>- นำเสนอสถานการณ์หรือ ปัญหาใหม่ - ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ นักเรียนใช้ความรู้ที่ได้มา สร้างคำอธิบายของ สถานการณ์หรือปัญหาใหม่ - ให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับ วิธีศึกษาและความรู้ของ นักเรียน</p>	<p>- ลงมือหาคำตอบหรือ คำอธิบายของสถานการณ์ หรือปัญหาใหม่โดยใช้ ความรู้ที่ได้จากขั้นลงมือ ปฏิบัติ - อภิปรายร่วมกับครูและ นักเรียนด้วยกันเกี่ยวกับ วิธีศึกษาและผลที่นักเรียน ได้จากการศึกษา - สรุปความรู้ที่ได้จาก การเรียนรู้</p>

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

Good (1973, p. 7) ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความรู้หรือทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

Haladyna (2002, p. 35) ได้อธิบายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางพุทธิปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมด้านความรู้ เช่น ความจำ ความเข้าใจ มโนทัศน์และหลักการ และพฤติกรรมด้านทักษะ ได้แก่ การปฏิบัติที่สังเกตได้ เช่น ทักษะการอ่าน เป็นต้น รวมถึงความสามารถในการประยุกต์ความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในวิธีการที่ซับซ้อนขึ้น เช่น การแสดงความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2541, หน้า 40) เสนอว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนหลังจากได้เรียนเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งแล้ว ว่านักเรียนมีความสามารถเรียนรู้มากน้อยเพียงใดซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก การสอบวัดความรู้หลังจากเรียนเนื้อหาที่กำหนดไว้ในภาคเรียนหรือในชั้นหนึ่ง ๆ นั้น เป็นการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2551, หน้า 254) ระบุว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการและเจตคติที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสังเกตและทดสอบได้

โดยสรุป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และเจตคติที่เกิดขึ้น รวมถึงความสามารถในการประยุกต์ความรู้ และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในวิธีการที่ซับซ้อนขึ้น โดยวัดได้จากการสังเกตและการทดสอบ สำหรับงานวิจัยนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ โดยวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ซึ่งวัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2541, หน้า 18) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่า นักเรียนมีความรู้มากเพียงใด บกพร่องจุดใด เพื่อจะได้สอนซ่อมเสริมหรือวัดความพร้อมที่จะสอนเรื่องใหม่ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นนี้มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้ทั่วไปในสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบทดสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถามหรือปัญหาแล้วให้ผู้ตอบเขียนโดยแสดงความรู้ ความคิดและเจตคติได้อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้น ๆ เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้ตอบเขียนคำตอบสั้น ๆ หรือมีคำตอบให้เลือกแบบจำกัดคำตอบ ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้

ความคิดได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบชนิดนี้แบ่งเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบถูกผิด แบบทดสอบจับคู่ แบบเติมคำ และแบบเลือกตอบ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูผู้สอนวิชานั้น ๆ แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดีพอจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ นอกจากนี้ ข้อสอบมาตรฐานจะมีมาตรฐานด้านวิธีการดำเนินการสอบ เพราะมีคู่มือดำเนินการสอบ บอกวิธีการสอบ และมีมาตรฐานในการแปลคะแนน ทั้งนี้แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐานจะมีวิธีสร้างข้อคำถามเหมือนกัน โดยเป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ได้สอนนักเรียนไปแล้ว สำหรับพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ นิยมใช้ตามหลักที่ได้จากการประชุมของนักวัดผล

ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2556, หน้า 3) ได้จำแนกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบนักเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แบบทดสอบปรนัย (Objective tests) ได้แก่ แบบถูก-ผิด (True-false) แบบจับคู่ (Matching) แบบเติมคำให้สมบูรณ์ (Completion) หรือแบบคำตอบสั้น (Short answer) และแบบเลือกตอบ (Multiple choice)

1.2 แบบอัตนัย (Essay tests) ได้แก่ แบบจำกัดคำตอบ (Restricted response items) และแบบไม่จำกัดคำตอบ หรือตอบอย่างเสรี (Extended response items)

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized tests) ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเนื้อหา และมีทักษะการสร้างแบบทดสอบ มีการวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ มีคำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการสอบ การให้คะแนนและการแปลผล โดยมีความเป็นปรนัย (Objective) มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

สมนึก ภัททิยธนี (2556, หน้า 73-97) จำแนกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 6 ประเภท ดังนี้

1. ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay Test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบได้อย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-false Test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบเลือกตอบที่มี

2 ตัวเลือก แต่ตัวเลือกเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงข้าม เช่น ถูก-ผิด, ใช่-ไม่ใช่, จริง-ไม่จริง, เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเติมคำ หรือประโยคหรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ นั้น เพื่อให้มีใจความสมบูรณ์และถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ (Short Answer Test) ลักษณะทั่วไปคล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่ต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ไม่ใช่เป็นการบรรยายข้อสอบอัตโนมัติหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) ลักษณะทั่วไป เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำตอบหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่า แต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวอื่น) จะคู่กับคำ หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่ง ตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) ลักษณะทั่วไป ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง โดยปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้พิจารณาแล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน

โดยสรุป แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบในชั้นเรียน และแบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งมีหลายรูปแบบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ที่มีการสร้าง การวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบ การทดลองใช้ และการนำผลมาปรับปรุงให้มีคุณภาพ

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2551, หน้า 97-99) อธิบายว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรและทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อกำหนดเนื้อหาพฤติกรรม หรือสมรรถภาพที่ต้องการจะวัดและจำนวนข้อสอบที่สร้างในแต่ละเนื้อหาและแต่ละพฤติกรรมที่จะวัด

2. กำหนดรูปแบบของแบบทดสอบ โดยมีหลักในการพิจารณาเลือกรูปแบบของแบบทดสอบ ดังนี้

2.1 จุดประสงค์ของการสอบ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกชนิดของข้อสอบ เช่น ถ้าต้องการใช้ผลการสอบเพื่อตัดสินผลการเรียนควรใช้แบบทดสอบปรนัย แต่ถ้าต้องการวัดการแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์หรือการประเมินค่าควรใช้แบบทดสอบอัตนัย

2.2 เวลาที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบและการตรวจให้คะแนน แบบทดสอบแต่ละชนิดใช้เวลาสร้างและการตรวจให้คะแนนต่างกัน แบบทดสอบปรนัยใช้เวลาในการสร้างมาก แต่ใช้เวลาในการตรวจให้คะแนนน้อย ส่วนแบบทดสอบอัตนัยใช้เวลาในการสร้างน้อย แต่ใช้เวลาในการตรวจให้คะแนนมาก

2.3 จำนวนนักเรียนที่จะทดสอบ ถ้ามีนักเรียนจำนวนน้อยควรใช้การทดสอบปากเปล่า หรือแบบทดสอบอัตนัย ถ้ามีนักเรียนจำนวนมากควรใช้แบบทดสอบปรนัย

2.4 เครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดทำแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบปรนัยต้องใช้วัสดุและอุปกรณ์มากกว่าแบบทดสอบอัตนัย

2.5 แบบทดสอบปรนัยค่อนข้างจะใช้ทักษะในการสร้างมากกว่าแบบทดสอบอัตนัย แต่ในการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบอัตนัยต้องใช้ทักษะในการอ่านมากกว่าแบบทดสอบปรนัย

2.6 ขอบเขตของเนื้อหาสาระ แบบทดสอบปรนัยสามารถวัดได้ในขอบเขตของเนื้อหาสาระที่กว้าง ส่วนแบบทดสอบอัตนัยวัดได้ในขอบเขตของเนื้อหาสาระที่ค่อนข้างจำกัด

3. เขียนข้อสอบ โดยใช้วิธีการดังนี้

3.1 เขียนข้อสอบให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการจะวัดตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

3.2 เขียนข้อคำถามให้ชัดเจน สั้น กระชับ และควรถามในเรื่องที่นักเรียนควรต้องรู้

3.3 ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน

3.4 ควรเขียนข้อคำถามให้มีจำนวนมากกว่าจำนวนที่จะใช้จริง ประมาณร้อยละ 5-15 สำหรับไว้คัดเลือกหลังการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบแล้ว

3.5 ควรเขียนคำถามทันทีเมื่อเสร็จสิ้นการสอนในแต่ละเรื่อง หรือแต่ละบท

3.6 ควรหลีกเลี่ยงการเขียนข้อสอบที่ชี้แนะคำตอบ เพื่อจะได้ข้อสอบที่วัดความสามารถที่แท้จริงของผู้สอบ

3.7 เมื่อเขียนคำถามเสร็จแล้วควรมีการตรวจสอบ โดยตรวจสอบกับหลักเกณฑ์

การเขียนข้อสอบแต่ละแบบที่ใช้ รวมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัด

4. พิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับทดลอง โดยนำข้อสอบมาพิมพ์เป็นแบบทดสอบที่มีคำชี้แจง คำอธิบายวิธีทำข้อสอบ หรือรายละเอียดอื่น ๆ ตามความจำเป็น

5. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาซึ่งอาจใช้วิธีการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้

6. ทดลองสอบและหาคุณภาพรายข้อและคุณภาพทั้งฉบับ โดยนำไปทดลองสอบกับกลุ่มที่คล้ายคลึงกับกลุ่มที่ต้องการทดสอบจริง แล้ววิเคราะห์หาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่ดีไว้ และปรับปรุงข้อสอบที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์เพื่อนำไปทดลองอีกครั้ง และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

สันติ งามเสวีรัฐ (2560, หน้า 61-65) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของแบบทดสอบ เพื่อกำหนดว่าต้องการนำผลการทดสอบไปใช้ในสถานการณ์ใด เช่น การวินิจฉัยนักเรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การคัดเลือกนักเรียน การสอบแข่งขัน การจัดวางตำแหน่งนักเรียน เป็นต้น แบบทดสอบแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน เช่น แบบทดสอบที่มุ่งวัดการบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ครูกำหนด จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างข้อสอบที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือความตรงตามเนื้อหา

2. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องการให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้างภายหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน ดังนั้นครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน โดยทั่วไปการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ สถานการณ์ พฤติกรรมของนักเรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและแสดงออกเชิงพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรม และเกณฑ์ที่คาดหวังซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินผลที่ครูกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับการตัดสินผล

3. การกำหนดผังการสร้างข้อสอบ ประกอบด้วย เนื้อหาที่ใช้ออกข้อสอบ น้ำหนักความสำคัญแต่ละเนื้อหา จำนวนข้อสอบ และกระบวนการทางพุทธิปัญญาหรือสมรรถนะที่ต้องการวัด ซึ่งผังการสร้างข้อสอบจะช่วยให้ครูผู้สอนออกข้อสอบได้อย่างมีหลักการ ครอบคลุมเนื้อหา มีจำนวนข้อสอบที่เหมาะสมในแต่ละเนื้อหา ครอบคลุมสมรรถนะที่มุ่งวัด

4. การเลือกรูปแบบข้อคำถาม ครูผู้สอนควรเลือกให้เหมาะสมกับผลการเรียนรู้และสมรรถนะที่มุ่งวัด เช่น ข้อสอบแบบหลายตัวเลือกจะใช้วัดผลการเรียนรู้ตั้งแต่ความจำ

จนถึงคิดสร้างสรรค์ ข้อสอบแบบความเรียงเหมาะสำหรับการวัดสมรรถนะขั้นสูงในชั้น
การวิเคราะห์จนถึงการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

5. การเขียนข้อคำถามและตัวเลือก

6. การตรวจสอบคุณภาพข้อสอบโดยแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลาสำคัญได้แก่ (1) การตรวจ
คุณภาพก่อนนำข้อสอบไปใช้ซึ่งดำเนินการโดยผู้ออกข้อสอบเองและดำเนินการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ
ด้านเนื้อหาที่ใช้สอบ (Content) และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา (Principle)
โดยประเมินคุณภาพข้อสอบรายข้อกับคุณภาพข้อสอบทั้งฉบับ และ (2) การตรวจคุณภาพหลังนำ
ข้อสอบไปใช้ เป็นการหาคุณภาพและข้อบกพร่องของข้อสอบรายข้อและคุณภาพของข้อสอบ
ทั้งฉบับ เป็นข้อมูลพื้นฐานของข้อสอบรายข้อและคำตอบในกรณีข้อสอบชนิดเลือกตอบจะทราบ
ประสิทธิภาพของตัวลอง ได้แนวทางในการสร้างข้อสอบที่ดี

โดยสรุป ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครูต้องสร้างให้สอดคล้อง
กับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อกำหนดเนื้อหาและ
พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัด กำหนดชนิดของแบบทดสอบ เขียนข้อสอบ ตรวจทานข้อสอบ
ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริงเพื่อปรับปรุงและ
พัฒนาแบบทดสอบให้มีคุณภาพ จากนั้นนำมาพิมพ์เป็นแบบทดสอบเพื่อนำไปใช้จริง

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Bloom (1956 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ ปิงเมือง, 2563, หน้า 58) จำแนกจุดมุ่งหมายของ
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ซึ่งเป็นการกระทำที่เกี่ยวกับ
กระบวนการทางสมอง เช่น สติปัญญา (Intellectual) การเรียนรู้ (Learning) และการแก้ปัญหา
(Problem solving) ออกเป็น 6 ระดับ โดยเรียงจากระดับต่ำสุดถึงระดับสูงสุด ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) ความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่าง ๆ
จากการที่ได้รับรู้ไว้และระลึกถึงนั้นได้เมื่อต้องการเปรียบ ดังเทพบันทึกลงเสียงหรือวีดิทัศน์ที่สามารถ
เก็บเสียงและภาพของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ สามารถเปิดฟังหรือดูภาพเหล่านั้นได้เมื่อต้องการ
2. ความเข้าใจ (Comprehension) ความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อและ
สามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ คาดคะเน ขยายความหรือการกระทำอื่น ๆ
3. การนำไปใช้ (Application) ความสามารถในการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้
ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจจึงจะสามารถนำไปใช้ได้

4. การวิเคราะห์ (Analysis) ความสามารถในการคิดหรือแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) ความสามารถในการที่ผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิม อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย การกำหนดวางแผนวิธีการดำเนินงานชิ้นใหม่ หรืออาจจะเกิดความคิดในสิ่งที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบหรือแนวคิดใหม่

6. การประเมินค่า (Evaluation) ความสามารถในการตัดสินใจ ตีราคา หรือสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับก็ได้

Anderson and Krathwohl (2001, pp.66-87) เสนอการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านกระบวนการทางพุทธิพิสัยตาม Revised Bloom's Taxonomy ดังนี้

1. ความจำ (Remembering) เป็นความสามารถในการดึงเอาความรู้ที่เกี่ยวข้องออกมาได้จากความจำระยะยาว ได้แก่ ความรู้ที่มีอยู่ การเรียกความรู้ที่ได้เรียนไปนานแล้วกลับมาได้

2. ความเข้าใจ (Understanding) เป็นความสามารถในการสร้างความหมายจากสิ่งที่เรียนรู้ไปในลักษณะของการพูดและการเขียน เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยวิธีการของตนเอง ซึ่งอาจใช้ถ้อยคำ ภาษาเขียน สัญลักษณ์หรือรูปภาพ ความเข้าใจได้แก่ การตีความ การยกตัวอย่าง การจัดประเภท การสรุปความ การสรุปอ้างอิง การเปรียบเทียบ และการอธิบาย

3. การประยุกต์ใช้ (Applying) เป็นการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ หรือการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือในชีวิตจริง ซึ่งสถานการณ์ต้องเป็นสถานการณ์ใหม่หรือแตกต่างไปจากเดิม หากเป็นการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่คุ้นเคยแล้วจะไม่เรียกว่าเป็นการประยุกต์ใช้

4. การวิเคราะห์ (Analyzing) เป็นความสามารถในการแยกแยะ แยกส่วนประกอบ จัดระบบ การให้ความเห็น การให้เหตุผล และการตรวจสอบว่าส่วนประกอบนั้น ๆ เกี่ยวข้องกันอย่างไร

5. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นการตัดสินใจตรวจสอบคุณค่าของกิจกรรม หรือปรากฏการณ์ โดยใช้เกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย การตรวจสอบและการวิพากษ์

6. การสร้างสรรค์ (Creating) เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ หรือจัดกระทำสิ่งใหม่ที่เกิดจากความคิดของตนเอง โดยมีได้ลอกเลียนแบบผลงานของบุคคลอื่น

ในลักษณะของการคัดลอกทั้งหมด หรือการนำเอาส่วนประกอบย่อย ๆ เข้ามาประสานกันให้เกิดเป็นผลงานใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ประกอบด้วย การสร้าง การพัฒนา การวางแผนและการผลิต จากข้างต้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการวัดตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาในด้านกระบวนการทางพุทธิพิสัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา โดยวัดด้านความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ และการวิเคราะห์

ความสามารถในการแก้ปัญหา

ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การสืบสอบซึ่งนักเรียนแสวงหาคำตอบต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Orlich et al., 2004, p. 326) ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem Solving Ability) เป็นเป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอนสังคมศึกษา และเป็นทักษะเพื่อการดำรงชีวิตสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีผู้เสนอความหมายไว้ ดังนี้

Krulik and Rudnick (1993 อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์, 2554, หน้า 67) อธิบายว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาคือกระบวนการที่บุคคลใช้ก่อนที่จะได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ และความเข้าใจในสภาพการณ์ที่ไม่คุ้นเคย โดยกระบวนการแก้ปัญหาเริ่มต้นจากการเผชิญหน้ากับปัญหา และยุติลงเมื่อได้คำตอบที่บรรลุวัตถุประสงค์ และสามารถแก้ปัญหาได้

Kay and Greenhill (2011 อ้างถึงใน ศิริเดช สุชีวะ และคณะ, 2559, หน้า 22) เสนอว่าการแก้ปัญหาสำหรับในบริบทของกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการประยุกต์ใช้ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมที่มีเนื้อหาเฉพาะเจาะจงของการแสวงหาความรู้หรือการเสาะหาความจริง

สุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 15) อธิบายความหมายว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถทางสมองในการขจัดสภาวะความไม่สมดุลที่เกิดขึ้น โดยพยายามปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้ผสมผสาน กลับเข้าสู่สภาวะสมดุลหรือสภาวะที่คาดหวัง

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 6) ได้ระบุว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2558, หน้า 195) อธิบายว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นการนำประสบการณ์เดิมที่เกิดจากการเรียนรู้ มาเป็นพื้นฐานการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือปัญหาใหม่

จากความหมายข้างต้น ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถที่บุคคลใช้กระบวนการและประสบการณ์การเรียนรู้มาเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการวิจัยครั้งนี้ ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นการที่นักเรียนนำกระบวนการและประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวคิดการสืบสอบร่วมกับคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม มาใช้เพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนการแก้ปัญหา

สำหรับขั้นตอนการแก้ปัญหา ได้มีผู้นำเสนอไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

Polya (1957 cited in Ormrod, 2012, pp. 401-402) เสนอว่าขั้นตอนการแก้ปัญหาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การทำความเข้าใจกับปัญหา (Understanding the problem) โดยพิจารณาว่าสิ่งใดที่รู้และสิ่งใดที่ไม่รู้เกี่ยวกับปัญหานั้น
2. การวางแผนการแก้ปัญหา (Devising a plan) โดยตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการหรือวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหา
3. การดำเนินการแก้ปัญหตามแผน (Carrying out the plan) ซึ่งควรกำกับติดตามประสิทธิผลของการดำเนินการดังกล่าว
4. การมองย้อนกลับ (Looking backward) เพื่อประเมินประสิทธิภาพในภาพรวมของแผนหรือวิธีการแก้ปัญหาและเรียนรู้ว่าการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงได้ในอนาคตควรทำอย่างไร

Osborn-Parnes (1967 อ้างถึงใน ศิริเดช สุชีวะ, 2559, หน้า 41) เสนอว่า ขั้นตอนในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ (Creative problem solving) มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การอธิบายสภาพ ลักษณะของสถานการณ์ (Mess Finding) เป็นการระบุสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความท้าทายหรือเกิดปัญหา

ขั้นที่ 2 การระบุข้อเท็จจริง (Data Finding) เป็นความพยายามที่จะระบุหรืออธิบายข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์

ขั้นที่ 3 การระบุปัญหา (Problem Finding) เป็นการระบุปัญหาทุกอย่างที่เป็นไปได้ และแบ่งแยกลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 4 การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา (Idea Finding) เป็นการเสนอวิธีแก้ปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

ขั้นที่ 5 การประเมินและเลือกวิธีการแก้ปัญหา (Solution Finding) เป็นการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินวิธีการแก้ปัญหาและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

ขั้นที่ 6 การยอมรับและวางแผนการปฏิบัติ (Acceptance Finding) เป็นการทำให้แนวทางแก้ปัญหาที่เลือกได้รับการยอมรับ จนนำไปสู่การวางแผนในการแก้ปัญหาและการลงมือปฏิบัติ

Weir (1974 อ้างถึงใน นิตยา แซ่เอี้ยว, 2551, หน้า 49-50) เสนอว่าขั้นตอนการแก้ปัญหาประกอบด้วย 4 ขั้น ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา หมายถึง ความสามารถในการบอกปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนด
2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หมายถึง ความสามารถในการค้นหาและอธิบายสาเหตุที่แท้จริง หรือสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด
3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา
4. การตรวจสอบผลการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

Carin (1993, pp. 22-26) เสนอว่าขั้นตอนการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสืบสอบ เป็นการระบุปัญหา กำหนดขอบเขตของปัญหา และแสดงเหตุผลในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา
2. ขั้นแก้ปัญหา เป็นการมองเห็นแนวทางและวิธีแก้ปัญหา พร้อมทั้งแสดงเหตุผลในการแก้ปัญหาและนำความรู้เดิมมาใช้แก้ปัญหาได้
3. ขั้นสร้างความรู้ มีการเลือกวิธีการและปฏิบัติการสร้างโมเดลหรือหลักการทั่วไป ตรวจสอบข้อบกพร่องในขั้นที่ 1 และ 2 รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาสร้างเป็นความรู้ใหม่
4. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในขั้นนี้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อบกพร่องในขั้นที่ 1, 2 และ 3 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลหรือความรู้ที่สร้างขึ้นในการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่

5. ขั้นตอนการกระทำ เป็นการลงมือปฏิบัติหรือนำวิธีการแก้ปัญหาที่ได้มาลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดข้อค้นพบของตนเอง

ทิตินา แชมมณี (2548, หน้า 124-125) ได้เสนอขั้นตอนการแก้ปัญหา ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 7 ขั้น ดังนี้

1. ระบุปัญหา
2. วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
3. แสวงหาทางแก้ปัญหา
4. เลือกทางแก้ปัญหา
5. ลงมือดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีการที่เลือก
6. รวบรวมข้อมูล
7. ประเมินผล

กรมวิชาการ (2550, หน้า 8) ได้เสนอขั้นตอนการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 5 ขั้น ดังนี้

1. กำหนดประเด็นปัญหา จากการสังเกต การศึกษาข้อมูล รับรู้และทำความเข้าใจ ปัญหาจนสามารถสรุปและกำหนดปัญหาขึ้นได้

2. วิเคราะห์ปัญหา โดยอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อแยกแยะประเด็นปัญหา สภาพ สาเหตุ และลำดับความสำคัญของปัญหา

3. สร้างทางเลือกใหม่ด้วยการตั้งสมมติฐาน

4. ตรวจสอบสมมติฐานเพื่อลงมือปฏิบัติ

5. สรุปผล สังเคราะห์ความรู้ด้วยตนเอง

กนก จันทรา (2556, หน้า 67) ได้เสนอขั้นตอนการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 4 ขั้น ดังนี้

1. การระบุปัญหา หมายถึง ความสามารถในการอธิบายว่าอะไรคือปัญหาจาก สถานการณ์ที่กำหนดให้

2. การวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการนำเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการนำเสนอทางเลือกและ วิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ผลจากการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน และถ้าวิธีการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ก็เสนอวิธีการอื่นเพิ่มเติม

จากขั้นตอนการแก้ปัญหาข้างต้น สรุปได้ว่า การแก้ปัญหามีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดประเด็นปัญหา เป็นการระบุ อธิบายสภาพปัญหาจากสถานการณ์ หรือ สื่อเทคโนโลยีที่กำหนดให้
2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เป็นขั้นตอนการตั้งข้อสงสัยของปัญหาสอดคล้องกับ ประเด็นปัญหาอย่างสมเหตุสมผล รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ ปัญหาเพื่อทดสอบข้อสงสัยนั้น
3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา เป็นการนำเสนอถึงวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย วิธีที่สอดคล้องกับปัญหาและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงพร้อมทั้งอธิบายเหตุผลได้
4. การตรวจสอบผลการแก้ปัญหา เป็นการอธิบายผลที่เกิดขึ้นหลังใช้วิธีการแก้ปัญหา และนำเสนอวิธีการแก้ปัญห่อื่นหากวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

แนวทางส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา

Casey and Tucker (1994, pp.139-143) ได้เสนอว่า ในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ครูควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนสนใจปัญหา และใช้ปัญหาและคำถามปลายเปิดเพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาและให้เหตุผลได้

Kenny Bullen and Loftus (2006, p. 16) อธิบายว่าแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา คือ ครูต้องจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม กำหนดปัญหา ทำความเข้าใจปัญหาจากแนวคิดหรือหลักการที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นโดยอาศัยการทำงานกลุ่ม และการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

Lgo, Moore, Ramsey and Ricketts (2008, pp. 52-55) กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา ครูนำเสนอปัญหาหรือสถานการณ์ที่ทำนาย นักเรียนร่วมกันทำงานกลุ่ม โดยมีครูคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 38) เสนอว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา ควรเป็นแนวทางที่สอนให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (science method) ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่มีขั้นตอน มีเหตุผล การรวบรวมข้อมูล มีการทดลอง การวิเคราะห์ และสรุปผล

ทิตินา แชมมณี (2553, หน้า 2-5) อธิบายเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนว่า ครูต้องหาวิธีช่วยให้นักเรียนเกิดการคิดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา โดยเลือกปัญหาที่มีความเหมาะสมมาใช้ในการฝึกฝน ตัวปัญหาหรือสถานการณ์ต้องมีความท้าทาย

และน่าสนใจสำหรับนักเรียน สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และครูต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ด้วยการส่งเสริมการแสวงหาคำตอบด้วย

จากแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาข้างต้น สรุปได้ว่า ครูควรจัดการเรียนการสอนโดยนำเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ทำทาบ และตรงกับความสนใจของนักเรียน ทั้งนี้ครูควรใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความสงสัย และเกิดการคิดเพื่อทำการค้นหาคำตอบ โดยผ่านการวางแผน รวบรวมข้อมูล อภิปรายร่วมกัน จนสามารถสรุปแนวทางการแก้ปัญหาต่อสถานการณ์ปัญหานั้นได้

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยวัดจากการที่นักเรียนนำกระบวนการและประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้สังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม มาใช้ในแต่ละขั้นตอนการแก้ปัญหาของสถานการณ์ที่นำเสนอ โดยผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการแก้ปัญหาที่สรุปไว้ข้างต้น เป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบการวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นปัญหา เป็นการระบุ อธิบายสภาพปัญหาจากสถานการณ์ หรือ สื่อเทคโนโลยีที่กำหนดให้
2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เป็นขั้นตอนการตั้งข้อสงสัยของปัญหาสอดคล้องกับ ประเด็นปัญหาอย่างสมเหตุสมผล รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ ปัญหาเพื่อทดสอบข้อสงสัยนั้น
3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา เป็นการนำเสนอถึงวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย วิธีที่สอดคล้องกับปัญหาและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงพร้อมทั้งอธิบายเหตุผลได้

แต่เนื่องจากในระหว่างทำแบบวัดดังกล่าว นักเรียนไม่ได้ทำการแก้ปัญหามาจริง จึงไม่สามารถตรวจสอบผลการแก้ปัญหาได้ ดังนั้นจึงผู้วิจัยจึงปรับขั้นตอนการตรวจสอบผลการแก้ปัญหา เป็น 4. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งหมายถึง การอธิบายเหตุผลจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหา และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีเหตุผล

ตารางที่ 3 กรอบแนวคิดในการวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

ขั้นตอนการแก้ปัญหา	คำอธิบาย
1) การกำหนดประเด็นปัญหา	<p>ความสามารถในการระบุและอธิบายสภาพปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งประเด็นปัญหาที่ระบุต้องสัมพันธ์กับสถานการณ์นั้น โดยประเมินจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุสภาพปัญหาของสถานการณ์ที่กำหนดได้ - อธิบายสภาพปัญหาให้สัมพันธ์กับสถานการณ์ที่กำหนดได้
2) การวิเคราะห์ปัญหา	<p>ความสามารถในการระบุสาเหตุของปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล โดยประเมินจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุสาเหตุของปัญหาได้ - อธิบายเหตุผลที่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาที่ระบุได้อย่างสมเหตุสมผล
3) การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา	<p>ความสามารถในการวางแผน ออกแบบและนำเสนอขั้นตอนหรือวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาอย่างหลากหลาย โดยประเมินจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - เสนอขั้นตอนหรือวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาได้
4) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	<p>ความสามารถในการการอธิบายผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีเหตุผล โดยประเมินจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - อธิบายเหตุผลจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ - อธิบายผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างสมเหตุสมผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ

งานวิจัยในประเทศ

ชนิซดา ชนะกิจจานุกิจ (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาผลการเรียนการสอนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่แตกต่างกัน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกลุ่มที่ 1 เรียนแบบสืบสอบบนเว็บที่มีวิธีการเรียนแบบร่วมมือแบบต่อบทเรียน และกลุ่มที่ 2 เรียนแบบสืบสอบบนเว็บที่มีวิธีการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มสืบสอบ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเรียนแบบสืบสอบบนเว็บในรูปแบบของเว็บเควสท์สามารถพัฒนาระดับการคิดขั้นสูงของนักเรียน และเป็นกระบวนการที่เน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่มผ่านการสืบค้น เสาะหา สืบตรวจสอบ และค้นคว้า ด้วยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย จึงสร้างเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง

ธราดล รานรินทร์ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยกลวิธีสืบสอบ (Inquiry-based learning) ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกลวิธีสืบสอบมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนที่เรียนด้วยกลวิธีสืบสอบ มีความคงทนในการเรียนรู้ ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ยุทธพันธ์ พงษ์ไพโร (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอ์ตาเลิร์นนิ่งในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการจัดการเรียนรู้มี 6 ชั้น คือ ชั้นการวางแผนการศึกษา ชั้นการทบทวนความรู้เศรษฐศาสตร์ ชั้นกระบวนการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ชั้นการสร้างข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์ ชั้นการแลกเปลี่ยนความรู้เศรษฐศาสตร์ และชั้นการประเมินผลการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบของอัลเบอ์ตาเลิร์นนิ่ง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี และมีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้

เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการตั้งคำถาม ศึกษาค้นคว้าที่เป็นความสามารถในการตรวจสอบความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยงการรู้คิดของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และประเมินกระบวนการรู้คิดของตนเองและคิดทบทวนถึงความเหมาะสมของขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

สุนิสา เนรจิตร (2561, หน้า 49-50) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ตามแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ตามแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด ส่งผลให้นักเรียนค้นพบจากการสืบค้นหรือเรียนรู้ทักษะกระบวนการ ซึ่งไม่เน้นการสอนในรูปแบบการบรรยาย การบอกเล่า แต่ครูต้องกระตุ้นหรือตั้งโจทย์ให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

งานวิจัยต่างประเทศ

Staples (2007, pp. 161-217) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการสืบสอบกับนักเรียนจำนวน 20 คน เป็นเวลา 12 สัปดาห์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตัวอย่างงานของนักเรียน การสัมภาษณ์ครูและนักเรียน และบันทึกวีดิทัศน์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียนแบบสืบสอบ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบสอบเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความเข้าใจในมโนทัศน์สูงขึ้น

Beshears (2012, pp. 49-54) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและการนำการสอนแบบสืบสอบไปใช้ในวิชาสังคมศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ครูทำให้จัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบได้ประสบความสำเร็จคือ 1) ตั้งคำถามซึ่งต้องมีคำตอบที่ชัดเจนในสิ่งที่นักเรียนต้องการเรียนรู้ สร้างคำถามเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันและเป็นคำถามที่สร้างการค้นหาคำตอบ 2) ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคในการวัดความรู้ ความเข้าใจและพฤติกรรมของนักเรียน 3) ใช้หลักการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ร่วมกัน 4) ใช้แนวคิดและกระบวนการที่วางแผนไว้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเชื่อมต่อข้อมูล นำข้อมูลมาตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบได้ และ 5) เชื่อมโยงความรู้กับปัญหาที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ปัญหา

Lee (2014, p. 5) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนด้วยการสืบสอบในการสอนภาษาที่สอง และภาษาต่างประเทศ ซึ่งจากการใช้แบบสอบถามนักเรียนเพื่อประเมินข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการสืบสอบ พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นกับการสอนแบบสืบสอบและบ่งชี้ว่าการสอนแบบสืบสอบช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจในสื่อการเรียนรู้ และจากข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าการสอนแบบสืบสอบช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในชั้นเรียนและช่วยให้ประสบการณ์การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและมีความหมายต่อตัวนักเรียน

Bailey (2018, pp. 122-126) ศึกษาผลของการเรียนการสอนแบบสืบสอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 8 จำนวน 6 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนที่เรียนตามแบบสืบสอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนแบบปกติ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนแบบสืบสอบ นักเรียนได้แก้ปัญหาร่วมกันโดยมีอิสระในการเลือกมีโอกาสในการควบคุมตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรม จึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เชิงลึกในระดับที่สูงขึ้น

Masilo (2018, pp. 153-177) ได้ศึกษาผลการใช้การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา เนื่องจากนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติซึ่งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสำรวจ วิเคราะห์ ตีความข้อมูลและการอภิปรายร่วมกันจะทำให้นักเรียนสามารถแสดงความรู้ที่แท้จริงและสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาทั้งสังคมในและนอกห้องเรียนได้

Gunawan, Harjono, Nisyah, Kusdiastuti, and Herayanti (2020, p. 427) ศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยใช้รูปแบบการสืบสอบร่วมกับการจัดการชั้นสูงในวิชาฟิสิกส์ เรื่องงานและพลังงานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งพบว่า นักเรียนที่เรียนตามแนวสืบสอบร่วมกับการจัดการชั้นสูง มีผลคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการเรียนการสอนแบบสืบสอบโดยเฉพาะขั้นของการถูกกระตุ้นด้วยสถานการณ์ปัญหา ช่วยให้นักเรียนคาดเดาหรือหาแนวทางการแก้ปัญหานั้นได้ล่วงหน้า และเมื่อได้วิเคราะห์ปัญหาและตรวจสอบหลักฐาน นักเรียนสามารถวางแผนและคิดแนวทางแก้ปัญหาและในขั้นการนำเสนอ ทำให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดของตนเองและนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาได้

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ สรุปได้ว่าการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบสามารถส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังเช่นรูปแบบการคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเข้าใจในมโนทัศน์ ความสามารถในการแก้ปัญหา

ทักษะในการค้นคว้าหาคำตอบ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม งานวิจัยในประเทศ

สุพัตรา จันทร์โฆษิต (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการลดบทบาทการเสริมศักยภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางชีววิทยา และความสามารถในการสร้างคำอธิบายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการลดบทบาทการเสริมศักยภาพนักเรียน (Fading scaffolding technique) มีมโนทัศน์สูงกว่าร้อยละ 70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรีญู้ดังกล่าวมีความสามารถในการสร้างคำอธิบายหลังเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรัณย์พร ยินดีสุข และ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558, หน้า 284-285) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวคิดอินเตอร์แอคทีฟคอนสตรัคติวิสต์และการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมี 6 ขั้นตอนคือ ขั้นกระตุ้นความสงสัย ขั้นวางแผน ขั้นสอบถามรอบตัว ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตกผลึกความคิดและขั้นประเมินตนเอง และ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนหลังการทดลองพบว่า นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน สูงขึ้นจากระดับควรปรับปรุงเป็นปานกลางและด้านใฝ่รู้หลังเรียน สูงขึ้นจากระดับปานกลางเป็นดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนตามแนวคิดอินเตอร์แอคทีฟคอนสตรัคติวิสต์และการกำกับตนเอง จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงานซึ่งจะทำให้เกิดการโต้แย้งทางความคิดและเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลด้วยตนเองจนนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่เกิดจากการตีความของนักเรียนตามมุมมองและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่รวบรวมได้อย่างมีเหตุผล

อุเทน วาหา จันทร์พร พรหมมาศ และ วิชิต สุรัตน์เรืองชัย (2561, หน้า 25-27) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยประยุกต์แนวคิดชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้และทฤษฎีการสร้างความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า หลังเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาดังกล่าวนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการสื่อสาร

สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนยึดตามทฤษฎีการสร้างความรู้ ทั้ง Cognitive Constructivism และ Social Constructivism และการจัดกิจกรรมเช่น ในชั้นลงมือปฏิบัติ นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับครูและนักเรียน ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ขยายขอบเขตการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ ในชั้นสะท้อนการคิด ซึ่งนักเรียนได้นำเสนอผลการศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้ วิธีการได้มาซึ่งความรู้และประสบการณ์ ได้แย้ง และอภิปรายร่วมกันกับนักเรียนและครู ซึ่งครูจะเพิ่มเติมความรู้ที่เกี่ยวข้องและการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมครั้งต่อไป

ศรัณยา ภูสง่า (2561, หน้า 84-94) ได้วิเคราะห์ระดับยุทธวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด การสอนด้วยวิธีการแบบเปิดมี 4 ชั้น คือ ชั้นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด ชั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนผ่านการแก้ปัญหา ชั้นการอภิปรายและการเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน และชั้นสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นของนักเรียน โดยแต่ละชั้นตอนพบว่า ยุทธวิธีที่จะช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้คือ การจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเตรียมสื่อการสอนเพื่อสนับสนุนการคิดของนักเรียนและจัดลำดับสถานการณ์ปัญหาและคำสั่งเพื่อให้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทบทวนความรู้เดิมและกระตุ้นให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดโครงสร้างการคิดใหม่ สามารถสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ตามเป้าหมายของบทเรียน

กุลนิดา ปลื้มปีติวิริยะเวช (2562, หน้า 86-107) ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์และการเสริมต่อการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา เชื่อมโยงความรู้เดิมกับเงื่อนไขของปัญหาเพื่อวางแผนกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผนการที่วางไว้จนสามารถหาคำตอบของปัญหาได้สำเร็จ และนักเรียนยังเกิดความรอบคอบในการตรวจสอบและทบทวนขั้นตอนการแก้ปัญหาว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ คำตอบสมเหตุสมผลหรือไม่ จนสามารถพัฒนาแนวทางและวางแผนการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลจากจุดเด่นของกระบวนการเรียนการสอน คือ การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเสมือนชีวิตจริงที่อาจให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์เพื่อกระตุ้นความอยากรู้ของนักเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทบทวนและการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ความคิดกับสถานการณ์ที่มีการต่อยอดจากสถานการณ์เดิม

สุวิมล ภาวัง และสุมาลี ชูกำแพง (2563, หน้า 175-176) ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้บนพื้นฐานของการใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้บนพื้นฐานของการใช้ปัญหาเป็นฐาน มีการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือเพิ่มขึ้นตามลำดับจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 ถึง 3 ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 66.67 และในวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 78.33 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 เนื่องจากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของนักเรียนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยากเรียนรู้ ตั้งปัญหาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาร่วมกันนำไปสู่การอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน รวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ และควบคุมให้นักเรียนทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือได้อย่างเหมาะสม

ศิริวรัตน์ ปิงเมือง จันทรพร พรหมมาศ และ เคนชัย ปราบจันดี (2564, หน้า 54-56) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยบูรณาการแนวการสอนวรรณกรรมสัมพันธ์ร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นศึกษาค้นคว้า ซึ่งใช้กลุ่มขนาดเล็กที่ปรับได้ตามความสนใจของนักเรียนและการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่ออ่านและวิเคราะห์วรรณกรรมที่สนใจ ส่วนขั้นไตร่ตรองสะท้อนความคิด มีการเสริมต่อการเรียนรู้จากครูโดยอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดและสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษา และได้ความรู้เพิ่มเติมจากครู และขั้นสร้างความคิดรวบยอด มุ่งให้นักเรียนนำเสนอผลในรูปแบบต่าง ๆ และการให้ข้อมูลป้อนกลับจากครู เพื่อให้นักเรียนสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ การใช้ภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้ สำหรับผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่พัฒนาขึ้น พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นมีความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า กระบวนการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น สามารถส่งเสริมความสามารถด้านการพูดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

งานวิจัยต่างประเทศ

Brush (2002, pp. 92-94) ได้สังเคราะห์ผลการวิจัยที่มีการใช้การเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการสืบสอบกับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างทางสังคมกับนักเรียนเกรด 11 ซึ่งพบว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาและเลือกวิธีการแก้ปัญหสถานการณ์

ได้ดีและนักเรียนสามารถมองเห็นความสอดคล้องของปัญหากับชีวิตจริง นอกจากนี้การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนได้สร้างความรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และเมื่อเทียบกับนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเสริมต่อการเรียนรู้มีการแก้ปัญหาได้ดีกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

Moalosi (2013, pp. 397-406) ได้ทำการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนตามแนวคิดของ Vygotsky เกี่ยวกับการเรียนการสอนในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการและการเสริมต่อการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของครูและนักเรียน และความช่วยเหลือจากครู ผลการศึกษา พบว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีอิสระในการทำงานมากขึ้น และช่วยฝึกการควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง ส่วนการเสริมต่อการเรียนรู้ข้อจำกัด คือ เมื่อใช้สอนในห้องเรียนขนาดใหญ่ ครูอาจจะทำการเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียนจำนวนมากได้ยาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม พบว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการทำงาน สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างความรู้ที่ซับซ้อนได้ ตลอดจนสามารถพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น มโนทัศน์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา

งานวิจัยในประเทศ

กมลทิพย์ ต่อติด (2544, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาผลการฝึกกระบวนการสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กระบวนการสืบสอบมีด้วยกัน 5 ขั้น คือ ขั้นเสนอปัญหา ขั้นตั้งสมมติฐาน ขั้นรวบรวมและทดสอบ ขั้นวิเคราะห์และประเมิน และ ขั้นสรุป ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกระบวนการสืบสอบ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลอง สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกกระบวนการสืบสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุจิตรา เขียวศรี (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสอบบนเว็บวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การช่วยเสริมศักยภาพเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสอบบนเว็บที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้การเรียนการสอนตามรูปแบบดังกล่าว มีการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีการจัดการช่วยเสริม

ศักยภาพ 2 ชนิด คือ การช่วยเสริมศักยภาพโดยครูและการช่วยเสริมศักยภาพโดยระบบ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน

กนก จันทรา (2556, หน้า 231) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหา เป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมี ความสามารถในการแก้ปัญหา สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสังคมศึกษา แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศศิธร พงษ์โสภา (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิด แก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหอนาครด ร่วมกับแผนผังความคิด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหอนาครด ร่วมกับแผนผังความคิด มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าจัดการเรียนการสอนปกติ

สุชาภรณ์ พวงทอง (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาแนวคิดและทักษะการคิด แก้ปัญหาเรื่องอัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบเชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทาง และการสืบเสาะแบบเปิด (Guided and Opened Inquiry) ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง อัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมี โดยนักเรียนมีแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์มากที่สุด ในหัวข้อพื้นที่ผิวสัมผัส ของสารตั้งต้นกับอัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมี และนักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหามากที่สุดใน ขั้นตอนการระบุวิธีการแก้ปัญหา

งานวิจัยต่างประเทศ

Stephen (2010, pp. 161-217) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-Based learning) ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ตามสภาพจริง ที่ให้นักเรียน ได้มีประสบการณ์ตรงในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดผลงาน โดยทดลองกับนักเรียน เกรด 3 ในวิชาสังคมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นการเรียนรู้ที่ ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

Moneva, Miralles and Rosell (2020, p. 138) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติในการแก้ปัญหา กับความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนมัธยมปลาย จำนวน 240 คน ผลการศึกษาพบว่า เจตคติในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ นักเรียนที่มีเจตคติในการแก้ปัญหาในระดับสูง จะประสบความสำเร็จ เพราะสามารถแก้ไขปัญหาค้นพบได้ทันที

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหา พบว่า นักเรียน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสอนแบบสืบสอบ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) การใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาค้นพบร่วมกับแผนผังความคิด เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนขยายโอกาสสหวิทยาเขตบ้านบึงเขต 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งมีทั้งหมด 6 โรงเรียน โดยทุกโรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 ห้อง โดยนักเรียนคละเพศ และคละความสามารถ รวมทั้งมีภูมิลำเนาไม่แตกต่างกัน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ซึ่งทำให้ได้โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน ที่มีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้อง และมีนักเรียนทั้งหมด 40 คน

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) แบบ One group pretest - posttest design โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวและมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (Creswell, 2012, p. 310) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest - posttest design

กลุ่มทดลอง	ทดสอบก่อน	การทดลอง	ทดสอบหลัง
G	O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

G	แทน	กลุ่มทดลอง
O ₁	แทน	การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง
O ₂	แทน	การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
X	แทน	การเรียนการสอนสังคัมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคัม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคัม และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคัมศึกษา และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ทั้งนี้มีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคัม และตรวจสอบคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคัมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

1.2 ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ และแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคัม จากตำรา เอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.3 วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลาที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนการสอน
วิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แผนที่	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลาที่ใช้ (คาบ)
1	ปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	1. อธิบายความหมาย ความสำคัญของปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการได้ 2. อธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	1
2	หลักการผลิตสินค้าและบริการ	1. อธิบายหลักการในการผลิตสินค้าและบริการได้ 2. เปรียบเทียบหลักการในการผลิตสินค้าและบริการได้ 3. ประยุกต์ใช้หลักการในการผลิตสินค้าและบริการในชีวิตประจำวันได้	1
3	ลักษณะการผลิตสินค้าและบริการในห้องถิ่น	1. อธิบายลักษณะการผลิตสินค้าและบริการในห้องถิ่นได้ 2. วิเคราะห์ลักษณะการผลิตสินค้าและบริการในห้องถิ่นได้ 3. ออกแบบการผลิตสินค้าที่ใช้ทรัพยากรจากห้องถิ่นได้	2
4	หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง	1. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2. วิเคราะห์หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 3. ประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้	1
5	การแก้ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในห้องถิ่นด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง	1. ระบุปัญหาการผลิตในห้องถิ่นของตนเองได้ 2. เสนอแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการในห้องถิ่นจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	2

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แผนที่	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลาที่ใช้ (คาบ)
6	การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น	1. เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2. ประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น	2
7	สิทธิผู้บริโภค	1. อธิบายสิทธิของการคุ้มครองผู้บริโภคได้ 2. เสนอแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิผู้บริโภคในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	2
8	กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	1. อธิบายความสำคัญของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคได้ 2. ระบุเหตุผลในการเลือกใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในชีวิตประจำวันได้ 3. ประยุกต์ใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิผู้บริโภคได้	1
9	หน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค	1. อธิบายบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคได้ 2. วิเคราะห์ความสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคได้ 3. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิผู้บริโภคได้	2
รวม			14

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 9 แผน รวม 14 คาบ ซึ่งแต่ละแผน มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด
- จุดประสงค์การเรียนรู้
- สาระการเรียนรู้
- ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

เชิงสังคม ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกัน คือ

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ เป็นขั้นที่นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ชวนสงสัย และกำหนดปัญหา ซึ่งครูนำเสนอโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิดีทัศน์ รูปภาพ สารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ครูสังเกตและใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิดของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักเรียนช่วยกันศึกษาค้นหาคำตอบตามวิธีการที่วางแผนไว้ มีการโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดและอภิปรายร่วมกันโดยใช้หลักฐานอ้างอิงอย่างมีเหตุผล จนสร้างคำอธิบายของสถานการณ์ได้ โดยครูให้ความช่วยเหลือและชี้แนะเพื่อให้ นักเรียนลงมือศึกษาได้ รวมถึงอธิบายความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขยายประสบการณ์ เป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาใช้สร้างคำอธิบายสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ที่คล้ายคลึงกับปัญหาหรือสถานการณ์เดิม โดยครูชี้แนะและอาจเสริมความรู้เพิ่มเติม

- สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผล

1.5 นำแผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา และความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนกับแนวคิดการสืบสอบและคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงประเด็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ ได้แก่ ความสอดคล้องของกิจกรรมกับขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแต่ละขั้น ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ รวมถึงตัวอย่างและสื่อการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน

1.6 ทดลองใช้แผน (try out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน จำนวน 33 คน ทั้งหมด 3 คาบ เนื่องจากเป็นนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาดังกล่าวแล้ว และผู้วิจัยต้องการทราบถึงความคิดเห็นของนักเรียนเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งพบว่า นักเรียนส่วนมากมีความพึงพอใจในการทำ

กิจกรรมตามขั้นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นซึ่งต่างจากการเรียนการสอนปกติ นอกจากนี้ พบว่านักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการโต้แย้งและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม จึงทำให้ขาดความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูลที่นำเสนอ และใช้เวลาในการทำกิจกรรมค่อนข้างนาน ผู้วิจัยได้ใช้การซักถามเพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและรู้สึกมั่นใจในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ ทั้งนี้จากการทดลองใช้ ผู้วิจัยจึงได้ปรับแก้ไขคำถามและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนยิ่งขึ้น

1.7 ตรวจสอบคุณภาพของแผนโดยพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การสอนสังคมศึกษา และการวัดผลและประเมินผล จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก) แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน	1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

หากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้อง ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข แต่หากข้อใดมีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ถือว่าไม่สอดคล้อง ต้องปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (สมโภชน์ อเนกสุข, 2559, หน้า 108)

จากการคำนวณ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.0 ซึ่งแสดงว่า แผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น มีความตรงตามเนื้อหา ดังนั้นสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ปรับตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องความชัดเจนของคำถาม และการใช้สื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

1.8 ทดลองใช้แผน (try out) ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านป่าแดง (ไชยอุปถัมภ์) ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน แต่เนื่องจากอยู่ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยจึงได้ปรึกษาหัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและครูผู้สอน เพื่อรับทราบแนวปฏิบัติของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด รวมถึงตามมาตรการของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับการให้เว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) และการห้ามมิให้โรงเรียนใช้อาคารสถานที่ทำการ โดยให้จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงทดลองใช้แผนครั้งที่ 2 โดยจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผ่านโปรแกรม Google Meet ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ครู

และนักเรียนใช้ในการเรียนการสอนอยู่แล้ว จำนวน 3 คาบ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง จากการทดลองใช้ครั้งที่ 2 พบว่า นักเรียนยังคงใช้เวลานานในการคิดหาวิธีการ รวมทั้งไม่สามารถสรุปสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับปัญหาที่ศึกษาได้ถูกต้องและชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้คำถามเพื่อชี้แนะ กระตุ้นและช่วยเหลือนักเรียนระหว่างลงมือศึกษา รวมถึงให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ศึกษาและความรู้ของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำประเด็นที่พบจากการทดลองใช้ไปปรับคำถามให้มีความชัดเจนก่อนการใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ รวมถึงเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.2 ศึกษาแนวการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากตำราและเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการวิจัยนี้ เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก

2.3 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบโดยวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยในด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์โครงสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

แผน ที่	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนข้อ			
			ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์
1	ปัจจัยการผลิต สินค้าและ บริการ	1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญของปัจจัยการผลิตสินค้า และบริการได้	2	1	-	-
		2. นักเรียนสามารถอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การผลิตสินค้าและบริการในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	-	-	1	1
2	หลักการผลิต สินค้าและ บริการ	1. นักเรียนสามารถอธิบายหลักการในการผลิต สินค้าและบริการได้	1	1	-	-
		2. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบหลักการ ในการผลิตสินค้าและบริการได้	-	-	-	2
		3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักการ ในการผลิตสินค้าและบริการในชีวิตประจำวันได้	-	-	1	-
3	ลักษณะการ ผลิตสินค้า และบริการ ในท้องถิ่น	1. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะการผลิตสินค้า และบริการในท้องถิ่นได้	-	1	-	-
		2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ลักษณะการผลิต สินค้าและบริการในท้องถิ่นได้	-	-	-	2
		3. นักเรียนสามารถออกแบบการผลิตสินค้าที่ใช้ ทรัพยากรจากท้องถิ่นได้	-	-	1	-
4	หลักการของ เศรษฐกิจ พอเพียง	1. นักเรียนสามารถอธิบายหลักการของเศรษฐกิจ พอเพียงได้	1	-	-	-
		2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์หลักการของ เศรษฐกิจพอเพียงได้	-	-	-	2
		3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักการของ เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้	-	-	1	-

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แผน ที่	เนื้อหา	จุดประสงค์	จำนวนข้อ			
			ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์
5	การแก้ปัญหา การผลิตสินค้า	1. นักเรียนสามารถระบุปัญหาการผลิต ในท้องถิ่นของตนเองได้	-	-	-	2
	และบริการใน ท้องถิ่นด้วย หลักเศรษฐกิจ พอเพียง	2. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทาง การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสินค้าและ บริการในท้องถิ่นจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	-	1	-	-
6	การประยุกต์ใช้ หลักเศรษฐกิจ พอเพียง	1. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการพัฒนา การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียงได้	-	1	-	1
	ในการผลิต สินค้าและ บริการ ในท้องถิ่น	2. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักการของ เศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการ ในท้องถิ่นได้	-	-	2	-
7	สิทธิผู้บริโภค	1. นักเรียนสามารถอธิบายสิทธิของ การคุ้มครองผู้บริโภคได้	1	1	-	-
		2. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการปฏิบัติ ตนเพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิผู้บริโภคใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้	-	-	2	1
8	กฎหมาย คุ้มครอง ผู้บริโภค	1. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคได้	-	1	-	-
		2. นักเรียนสามารถให้เหตุผลในการเลือกใช้ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในชีวิตประจำวันได้	-	-	-	1
		3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ เรื่องกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคใน การแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิผู้บริโภคได้	-	-	2	-

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แผน ที่	เนื้อหา	จุดประสงค์	จำนวนข้อ			
			ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์
9	หน่วยงาน คุ้มครอง ผู้บริโภค	1. นักเรียนสามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ ของหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคได้	1	1	-	-
		2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคได้	-	-	-	2
		3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิผู้บริโภคได้	-	-	2	-
รวม			6	8	12	14

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน

2.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัด ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถามกับพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านการวัด

2.6 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยการพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การสอนสังคมศึกษา และการวัดผลและประเมินผล จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก) แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน	1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

หากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้อง ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข แต่หากข้อใดมีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ถือว่าไม่สอดคล้อง ต้องปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (สมโภชน์ อเนกสุข, 2559, หน้า 108)

จากการคำนวณ พบว่า ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.0 ถือว่าข้อสอบใช้ได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับการใช้ภาษาของข้อคำถามและคำตอบให้ชัดเจนขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.7 ทดลองใช้แบบทดสอบ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านป่าแดง (ไชยอุปถัมภ์) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เทคนิค 50% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ ซึ่งพบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่สร้างขึ้น มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.60 (ดังแสดงในภาคผนวก ค) ซึ่งถือว่าข้อสอบนำไปใช้ได้ตามเกณฑ์ค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

2.8 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ซึ่งพบว่า แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่านำไปใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาโดยเป็นข้อสอบแบบอัตนัยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาและการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งทำให้ได้กรอบแนวคิดในการออกแบบการวัด และนิยามเชิงปฏิบัติการของความสามารถในการแก้ปัญหา

3.2 กำหนดขั้นตอนการแก้ปัญหา ซึ่งมีพฤติกรรมที่แสดงออกในแต่ละขั้นดังนี้

- การกำหนดประเด็นปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุและอธิบายสภาพปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งประเด็นปัญหาที่ระบุต้องสัมพันธ์กับสถานการณ์นั้น
- การวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุสาเหตุของปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล

- การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการวางแผน ออกแบบ และนำเสนอขั้นตอนหรือวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาอย่างหลากหลาย

- การเลือกวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการอธิบายเหตุผลจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหา และอธิบายผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากวิธีการดังกล่าวอย่างสมเหตุสมผล

3.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา โดยเป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน คะแนนรวม 30 คะแนน ซึ่งแต่ละข้อเป็นการนำเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยแต่ละสถานการณ์ประกอบด้วยคำถามย่อย 4 ข้อ ตามขั้นตอนการแก้ปัญหา คือ การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การนำเสนอปัญหาและการเลือกวิธีการแก้ปัญหา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Rubric) ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา

ขั้นตอนการแก้ปัญหา	คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา		
	0	1	2
1. การกำหนดประเด็นปัญหา (1 คะแนน)	ระบุและอธิบายสภาพปัญหา ไม่สัมพันธ์กับสถานการณ์ที่กำหนด	ระบุและอธิบายสภาพปัญหาสัมพันธ์กับสถานการณ์ที่กำหนด	
2. การวิเคราะห์ปัญหา (3 คะแนน)	ระบุสาเหตุของปัญหาไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนด	ระบุสาเหตุของปัญหาได้ ไม่สามารถอธิบายเหตุผลที่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาที่ระบุได้	ระบุสาเหตุของปัญหาได้ อธิบายเหตุผลที่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาที่ระบุได้อย่างสมเหตุสมผล
3. การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา (3 คะแนน)	ไม่สามารถนำเสนอขั้นตอนหรือวิธีการแก้ปัญหาให้การแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับปัญหาได้	นำเสนอขั้นตอนหรือวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาได้บางส่วน	นำเสนอขั้นตอนหรือวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหาได้ทุกข้อ

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ขั้นตอน การแก้ปัญหา	คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา		
	0	1	2
4. การเลือก วิธีการแก้ปัญหา (3 คะแนน)	ไม่สามารถอธิบาย เหตุผลจากการเลือก วิธีการแก้ปัญหา และ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ได้	อธิบายเหตุผล จากการเลือกวิธี การแก้ปัญหาได้	อธิบายเหตุผล จากการเลือกวิธี การแก้ปัญหาได้
		ไม่สามารถอธิบาย ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการเลือกวิธีการ แก้ปัญหาดังกล่าวได้	อธิบายผลที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นจาก การเลือกวิธีการ แก้ปัญหาดังกล่าว ได้อย่างมีเหตุผล

3.4 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการของความสามารถใน
การแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาในประเด็นการเขียน
บรรยายสถานการณ์ให้ชัดเจน และใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาทั่วไปซึ่งเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

3.5 ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา โดยพิจารณา
ความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การสอน
สังคมศึกษา และการวัดผลและประเมินผลจำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก) แล้วนำผลมา
คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item Objective
Congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน	1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

หากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้อง
ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข แต่หากข้อใดมีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ถือว่าไม่สอดคล้อง ต้องปรับปรุงแก้ไข
ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (สมโภชน์ อเนกสุข, 2559, หน้า 108)

จากการคำนวณ พบว่า ค่า IOC เท่ากับ 1.0 ทุกข้อ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นสามารถนำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการเพิ่มแนวคำตอบในข้อสอบ

3.6 ทดลองใช้แบบวัด (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนบ้านป่าแดง (ไชยอุปถัมภ์) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.7 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งฉบับตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งพบว่า ค่าความเชื่อมั่นแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหามีค่าเท่ากับ 0.80 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) และนำไปใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. เตรียมความพร้อมนักเรียนก่อนการเรียนการสอนโดยชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ขั้นตอนการเรียนการสอน บทบาทของครูและนักเรียน และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ ตลอดจนการทำกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งชั้นหรือกลุ่มย่อย ผู้วิจัยสร้าง Link ห้องเรียนหลัก และ Link กลุ่มย่อยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อกำกับดูแล ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนชี้แนะนักเรียนระหว่างการเรียนการสอน

2. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ในรูปแบบ Google Form

3. จัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบออนไลน์ตามขั้นตอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม โดยผ่านโปรแกรม Google Meet ซึ่งเป็นโปรแกรมที่โรงเรียนใช้จำนวน 14 คาบ

4. ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาในรูปแบบ Google Form หลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบ

t-test แบบ Dependent sample

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบ

t-test แบบ Dependent sample

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ปรากฏผลดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับ
แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

กลุ่มทดลอง	n	\bar{X}	SD	df	t	p
ก่อนเรียน	40	19.25	2.76			
หลังเรียน	40	28.23	3.26	39	21.377	.000*

*p < .05

จากตารางที่ 8 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
หลังเรียน ($\bar{X} = 28.23$, SD = 3.26) ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิด
คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 19.25$, SD = 2.76) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ
ร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

จากการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ปรากฏผลดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

กลุ่มทดลอง	n	\bar{X}	SD	df	t	p
ก่อนเรียน	40	16.23	4.15	39	14.378	.000*
หลังเรียน	40	21.50	3.92			

*p < .05

จากตารางที่ 9 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหา หลังเรียน ($\bar{X} = 21.50$, $SD = 3.92$) ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สูงวก่อนเรียน ($\bar{X} = 16.23$, $SD = 4.15$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

นอกจากนี้ ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ซึ่งได้ผลสรุปดังนี้

1. สัปดาห์แรก นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเริ่มต้นคิดเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอธิบายคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดได้ หลายคนนั่งฟัง และไม่ช่วยค้นหาคำตอบ นอกจากนี้ นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปผลค่อนข้างน้อยและใช้เวลานาน ผู้วิจัยต้องคอยใช้คำถามเพื่อกระตุ้นหรือชี้แนะให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ได้แย้ง อภิปรายและแก้ไขปัญหาเพื่อหาข้อสรุป

2. สัปดาห์ที่ 2 นักเรียนหลายกลุ่มเริ่มเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำหนด และคิดวางแผนเพื่อหาคำตอบ บางกลุ่มเริ่มช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่พบในระหว่างการทำงาน แต่หลายกลุ่มสามารถหาหลักฐานเพื่อใช้มาอ้างอิงและอธิบายประกอบกับคำตอบได้หลังจากผู้วิจัยได้ใช้คำถามชี้แนะและกระตุ้นให้ใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือ Google เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนบางคนมีการแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลมากขึ้น ดังเช่นคำกล่าวของนักเรียนที่ว่า

“จากที่อ่านไปความรู้ เราคิดว่า Kerry บริการดีนะ เพราะส่งสินค้ารวดเร็ว แถมยังลดค่าส่งช่วงเทศกาล เราว่ามันตรงกับหลักคุณธรรมของผู้ผลิต”

“ส่วนเราคิดว่ามีหลักการเพิ่มมูลค่าในการผลิตสินค้าและบริการด้วยนะเพราะเขาใส่ใจลูกค้าดี เท่าที่บ้านเราเคยสั่งของมา ก็ยังไม่มีอะไรเสียหายเลยนะ”

นอกจากนี้ ยังพบอีกว่านักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ เช่น การลงพื้นที่สำรวจราคาครกหินอ่างศิลา การสัมภาษณ์จากแม่ค้าบริเวณอ่างศิลา หรือการสัมภาษณ์คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องเพื่อหาสาเหตุของราคาครกหินอ่างศิลาที่มีราคาสูงกว่าครกหินทั่วไป แต่เนื่องจากอยู่ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นในส่วนนี้ นักเรียนจึงไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง แต่ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนคิดตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกันว่า “ถ้าหากได้ลงพื้นที่จริง นักเรียนเตรียมตัวอย่างไรเพื่อให้ได้คำตอบตามที่ต้องการ” ซึ่งจากการทำกิจกรรมดังกล่าว นักเรียนได้อภิปรายร่วมกันตั้งคำถามและคิดหาวิธีการแก้ปัญหาหากไม่ได้คำตอบตามที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม เช่น “ทำไมครกหินอ่างศิลามีชื่อเสียงโด่งดังมาจนถึงปัจจุบัน” หรือ “ทำไมคนนิยมใช้ครกหินมากกว่าครกดิน” หรือ “พวกหนูวางแผนว่าจะแบ่งกันไปร้านขายครกหลาย ๆ ร้าน เพราะจะได้ข้อมูลมาเปรียบเทียบกันค่ะ” เป็นต้น

3. ช่วงสัปดาห์ที่ 3-4 นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาอย่างกระตือรือร้น แสดงความมั่นใจขณะที่โต้แย้งและอภิปรายภายในกลุ่มมากขึ้น บางกลุ่มนำข้อมูลป้อนกลับจากครู และนักเรียนกลุ่มอื่น มาพิจารณาทบทวนและสรุปเป็นคำอธิบายที่ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น พร้อมทั้งสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น นักเรียนอธิบายลักษณะบุคคลตัวอย่างตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้จากการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือ เผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับรู้และนำไปใช้ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ได้

นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถสรุปความรู้ได้ถูกต้องมากขึ้น รู้จักตัดสินใจเลือกใช้ ข้อมูลมาอ้างอิงหรือสนับสนุนแนวความคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ผู้วิจัยยกตัวอย่าง สถานการณ์อื่นเพิ่มเติม นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดอย่างหลากหลาย รวมทั้งใช้ความรู้และ ประสบการณ์ที่เรียนรู้แล้วมาเสนอเป็นวิธีการใหม่ ๆ ดังที่นักเรียนพูดว่า

“มันน่าจะมีวิธีอื่นที่ช่วยให้เราอยู่ร่วมกับโควิดได้ เช่น การใช้ facebook ช่วยพ่อแม่ขาย ของออนไลน์ ครอบครัวเราจะได้มีเงินใช้”

“โควิดระบาดนานมากเท่าไร แม่ค้าน่าจะขายของลำบาก เราว่าน่าจะขึ้นราคา บางที่ พวกเราซื้อแพงขึ้น ถูกเอาเปรียบเพราะสินค้าถูกปรับราคาให้สูงขึ้น ดังนั้นก่อนซื้อของ เราควรเช็ค ราคาจากหลาย ๆ ร้าน เพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิผู้บริโภคได้”

จากการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 4 พบว่า นักเรียนทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น มีการคิดวางแผนก่อนค้นหา คำตอบโต้แย้งและแลกเปลี่ยนทั้งความคิดและความรู้ มีการใช้เหตุผลสนับสนุนความคิด และสรุปเป็น คำอธิบายเกี่ยวกับปัญหานั้นได้ ทั้งนี้การทำงานกลุ่มทำให้เกิดการเสริมต่อการเรียนรู้จากเพื่อนนักเรียน ด้วยกันจนทำให้สร้างความรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน จังหวัดชลบุรี จำนวน 40 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นลงมือปฏิบัติและขั้นขยายประสบการณ์ จำนวน 9 แผน ใช้เวลา 14 คาบ และรวบรวมข้อมูลโดยทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบค่า t-test แบบ Dependent sample

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หลังเรียนด้วยการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนด้วยการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หลังเรียนด้วยการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจาก

1.1 การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม มุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งความรู้และกระบวนการคิด เป็นดังที่ Colburn (2000, p. 42) และ Orlich et al. (2004, p. 315) อธิบายว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบมุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างอิสระ สามารถสร้างข้อสรุปได้หลากหลาย นำความรู้ไปใช้ได้ และเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และยังสอดคล้องกับ Clark (1973 อ้างถึงใน จันทรา ศรีสุข, 2531, หน้า 18) ที่อธิบายว่า การเรียนการสอนสังคมศึกษาแบบสืบสอบ ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และมีโมโนทัศน์ที่ชัดเจนและพัฒนาคิดอย่างมีเหตุผล และภพ เลหาไพบุลย์ (2542, หน้า 156) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนแนวสืบสอบช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียนและการเรียนรู้โมโนทัศน์ และหลักการต่าง ๆ ได้ดี ตลอดจนจินตนา แซมมณี (2546, หน้า 39) ที่เสนอว่าการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบ ช่วยให้ได้ทั้งความรู้และกระบวนการ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องส่งเสริมให้นักเรียนวางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง คิดหาคำตอบหรือแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน และทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู ตลอดจนประเมินและพัฒนาระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (กนก จันทร์ทอง, 2560, หน้า 228-240)

อย่างไรก็ดี กิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาทั้ง 3 ชั้นตอน มีพื้นฐานจากลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบที่ National Research Council (2000 cited in Fang, Lamme & Pringle, 2010, p. 6) Llewellyn (2005, p. 24) และ Branch and Oberg (2003 cited in Alberta Learning, 2004, p. 20) สรุปไว้ว่าประกอบด้วย การสร้างความสนใจด้วยสถานการณ์ชวนสงสัย การรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานเชิงประจักษ์ การสร้างคำอธิบาย การประเมินความรู้และ

ความเข้าใจจากคำอธิบายที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น และการสื่อสารเพื่อเสนอผลการศึกษาหรือความรู้ย่อมมีเหตุผล ดังนั้น การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมนี้ ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้สังคมศึกษา โดยเป็นผู้ตั้งสมมติฐานและทดสอบสมมติฐานด้วยตนเอง อีกทั้งได้โต้แย้งและแลกเปลี่ยนความคิดโดยใช้หลักฐานและเหตุผล ซึ่งนำไปสู่การสรุปสร้างคำอธิบายที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดและความรู้ของตนเองที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องตามที่ Eggen and Kauchack (2006, p. 259) และ ทิศนา ขัมมณี (2546, หน้า 39) อธิบายว่า การเรียนการสอนแนวสืบสอบช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาการคิด ความรู้และกระบวนการ รวมทั้งเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ดังเห็นได้จากคำพูดของนักเรียนในชั้นสร้างความสนใจ เช่น “ทำไมครกหินอ่างศิลาจึงมีราคาสูงกว่าครกหินทั่วไปทั้งที่มีรูปแบบเหมือนกัน” “พอถึงหน้าตัดอ้อย ทำไมคนตัดอ้อยต้องเผาอ้อยแทนที่จะตัดอ้อยตามปกติก่อนส่งโรงงาน” หรือ ในชั้นลงมือปฏิบัติ เช่น “ครกหินอ่างศิลามีราคาแพงเป็นเพราะใช้หินแกรนิตสีขาวนวลและสีเหลืองมันปู ซึ่งมีคุณสมบัติเนื้อแกร่งเหนียว ในเนื้อหินมีเกล็ดเพชรแวววาว และทุกใบจะตีด้วยมือ จึงทำให้มีราคาแพงกว่าครกหินอื่น ๆ ที่ทำจากหินแกรนิตสีดำ” หรือในชั้นขยายประสบการณ์ เช่น “ถ้าจะขายของ พวกเราควรคิดถึงต้นทุนการผลิตด้วย เช่น ถ้าเราจะขายน้ำแพค ต้องดูว่าเรารับน้ำมาแพคละเท่าไร แล้วจะขายเท่าไรถึงมีกำไร คุ่มกับค่าน้ำมันหรือค่าเช่าที่หรือไม่ ในช่วงนี้ถ้ามีบริการส่งน้ำถึงที่บ้านก็จะทำให้ขายดีมากขึ้น” ทั้งนี้สอดคล้องกับ Bailey (2018, pp. 122-126) ชนิชดา ชนะกิจจานุกิจ (2550) ยุทธพันธ์ พงษ์ไพโร (2561) และสุนิสา เจริญจิตร (2561) ที่ศึกษาแล้วพบว่า การเรียนการสอนแบบสืบสอบ ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น

1.2 การทำกิจกรรมเป็นการใช้กลุ่มขนาดเล็ก (small group) ที่ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถคละกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มต้องเรียนรู้ร่วมกันผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีการเสริมต่อการเรียนรู้ (scaffolding) จากนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าหรือครูผู้สอน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนที่ยังคิดหาคำตอบหรือทำงานไม่ได้ เกิดความเข้าใจและสามารถสร้างคำอธิบายหรือทำงานได้สำเร็จ ดังเช่น “พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดราคาและมาตรฐานสินค้าเพื่อให้มีความเหมาะสม ราคาไม่แพงเกินไป จึงทำให้ช่วงสถานการณ์ COVID-19 สินค้าบางอย่าง เช่น 마스크 หรือเจลแอลกอฮอล์ พวกเรายังพอหาซื้อมาใช้ได้ ก็เพราะมีพรบ.นี้คุ้มครองอยู่นี้แหละ” นักเรียนเหล่านี้มีการเรียนรู้บนพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (zone of proximal development- ZPD) ที่ทำให้พัฒนาไปยังระดับศักยภาพที่นักเรียนสามารถพัฒนาไปถึงได้ สอดคล้องดัง Vygotsky (1978, p. 86) Bigge and Shermis (2004,

p.130) และ Ormrod (2012, p. 317) ได้อธิบายว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หากนักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือมีพัฒนาการทางพุทธิปัญญาซึ่งกระบวนการพัฒนาเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนได้รับความช่วยเหลือ ชี้แนะหรือร่วมมือทำงานด้วยจากผู้ที่มีความสามารถมากกว่า นอกจากนี้เป็นดัง Savery and Duffy (1995 อ้างถึงใน ศิริวัฒน์ ปิงเมือง, 2563, หน้า 22) และ Akpan et al. (2020, pp. 50-51) ที่อธิบายว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระหว่างทำงานร่วมกัน เช่น อภิปรายโต้แย้ง แลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดเกี่ยวกับปัญหา ทำให้นักเรียนได้ประเมินการคิดของตนเองเปรียบเทียบกับผู้อื่น มีการเจาะต่อรองกับการสร้างความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนปรับเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนและสามารถสร้างความรู้ได้ และ จันทรพร พรหมมาศ (2563, หน้า 49) ที่อธิบายว่า การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นดังผลการศึกษาของ Brush (2002, pp. 92-94) ที่พบว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นได้ และการศึกษาของศิริวัฒน์ ปิงเมือง จันทรพร พรหมมาศ และ เต็นชัย ปราบจันดี (2564) ที่พบว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเป็นฐาน ซึ่งนักเรียนได้คิดวิเคราะห์ สนทนา แลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดร่วมกัน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามระดับศักยภาพที่ตนเองสามารถไปถึงได้ ซึ่งทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

2. นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนด้วยการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

2.1 การจัดการเรียนการสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมในแต่ละขั้นตอน มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันคิด วิเคราะห์และออกแบบแนวทางการแก้ปัญหา ลงมือศึกษาโดยใช้ข้อมูลเพื่ออ้างอิงหรือสนับสนุนแนวความคิดของตนเองอย่างมีเหตุผล จนสามารถสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับปัญหาที่ศึกษาได้ ซึ่งทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง เป็นดังที่ Carin and Sund (1975, pp. 74-75) กล่าวว่า การสืบสอบเป็นการดำเนินงานที่บุคคลใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบของปัญหา เริ่มจากกำหนดปัญหาตั้งสมมติฐาน ออกแบบและลงมือปฏิบัติอย่างมีเหตุผล และสอดคล้องกับ Eggen and Kauchak (2006, p. 259) อธิบายว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบเป็นกลวิธีการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยนักเรียนมีการตั้งคำถามและค้นหาคำตอบเพื่อตอบคำถามนั้นอย่างเป็นระบบ รวมถึง Kilbane and Milman (2014, pp. 251-252) ที่อธิบายไว้ว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบช่วยนักเรียนให้

เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาและฝึกทักษะการแก้ปัญหา รวมถึง Kenny Bullen and Loftus (2006, p.16) และ Lgo Moore Ramsey and Ricketts (2008, pp. 52-55) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา ทำความเข้าใจปัญหาจากแนวคิดหรือหลักการต่าง ๆ โดยทำงานเป็นกลุ่ม และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเห็นได้จากคำพูดของนักเรียนในชั้นลงมือปฏิบัติที่ว่า “สาเหตุที่ทำให้ครีมที่ไม่ได้มาตรฐานขายดีเพราะราคาถูก หาซื้อได้ง่าย ถ้างั้นเราควรอ่านฉลากให้ดีก่อนซื้อ ไม่ใช่เห็นว่าของถูกอย่างเดียว” และในชั้นขยายประสบการณ์ เช่น “เราคงไม่ซื้อครีมยี่ห้อนี้มาใช้ เพราะถ้าเรายังซื้อต่อไป เท่ากับว่าเราสนับสนุนให้เขาทำผิด” ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Masilo (2018, pp. 153-177) ที่พบว่า การเรียนการสอนตามแนวสืบสอบช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และการใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาทั้งสังคมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้ และสุจิตรา เขียวศรี (2550) ที่พบว่า การเรียนการสอนแบบสืบสอบช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งจากการช่วยเสริมศักยภาพโดยครูและการช่วยเสริมศักยภาพโดยระบบซึ่งทำให้มีการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

2.2 การจัดกิจกรรมตามขั้นการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ใช้กลุ่มขนาดเล็กที่มีนักเรียนคละความสามารถร่วมกันศึกษาปัญหา ซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าได้ให้ความช่วยเหลือหรือชี้แนะผู้อื่นในกลุ่ม อีกทั้งครูยังคงคอยกระตุ้นหรือช่วยเหลือเพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาหรือแก้ปัญหาจนสำเร็จได้ ซึ่งทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง จากการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานกลุ่ม มักพบว่า นักเรียนบางคนเป็นผู้นำในการเสนอข้อมูลโต้แย้งหรืออธิบายความคิดให้กับผู้อื่น ในขณะที่บางคนรับฟังผู้อื่นอธิบายหรือชี้แนะ แล้วจึงเกิดความเข้าใจและลงมือทำงานได้ เช่น ในชั้นลงมือปฏิบัติ “เราหาเนื้อหาเกี่ยวกับสินค้าดีของตำบลเราไม่เจอ เราจะหาจากไหนได้ ...เธอก็หาจากเว็บของอบต.สิ มีของดีประจำตำบลเยอะ คำตอบที่ได้น่าจะชัดเจนกว่านะ” หรือในชั้นขยายประสบการณ์ เช่น “โอเค เข้าใจแล้วว่า ต้องหาข้อมูลอย่างไรถึงได้คำตอบที่ตรงกับปัญหาแล้วตอบแบบมีเหตุมีผลด้วย เพราะเธอเคยบอกไว้” สอดคล้องดัง Vygotsky (1978, p. 323) และ Ormrod (2012, p. 317) อธิบายว่านักเรียนสามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาได้จนสำเร็จหากผู้อื่นที่มีศักยภาพสูงกว่าช่วยเหลือ ชี้แนะหรือร่วมทำงานด้วย ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้บนพื้นที่รอยต่อพัฒนาการที่ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาไปสู่ระดับศักยภาพที่ไปถึงได้ และ Lgo Moore Ramsey and Ricketts (2008, pp. 52-55) ที่กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา คือ การให้ทำงานกลุ่มที่มีครูคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

และ Bigge and Shermis (2004, p.130) ที่เสนอว่า การทำงานกลุ่มควรประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เพราะแต่ละคนจะมีความเข้าใจในปัญหาที่ศึกษาไม่เหมือนกัน นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน จะช่วยกันเสริมต่อการเรียนรู้จนทำงานหรือแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นมาก จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถ ซึมซับและเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ อีกด้วย (Applebee, 1986 cited in Foley, 1994, p. 101) ทั้งนี้เป็นดังการศึกษาของ Brush (2002, pp. 92-94) ที่พบว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถเลือกวิธีการและแก้ปัญหาได้ดีและมองเห็นความสอดคล้องของปัญหากับชีวิตจริง นักเรียนจึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น และกุลนิตา ปลื้มปีติวิริยะเวช (2562, หน้า 86-107) ที่พบว่า การเสริมต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา เชื่อมโยงความรู้เดิมกับเงื่อนไขของปัญหาเพื่อวางแผนการแก้ปัญหา สามารถดำเนินการตามแผนจนหาคำตอบได้สำเร็จ และมีความรอบคอบในการตรวจสอบและทบทวนขั้นตอนการแก้ปัญหา จนพัฒนาแนวทางและวางแผนการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนพบว่า การทำงานกลุ่มในระยะเริ่มต้น นักเรียนส่วนมากยังไม่ค่อยแสดงความคิดและโต้แย้งกับผู้อื่นที่มีการใช้หลักฐานและเหตุผล อีกทั้งยึดคำตอบที่ได้จากหนังสือเรียน เอกสาร หรือใบความรู้ มากกว่าผลที่ได้จากการศึกษาสำรวจจากหลักฐานต่าง ๆ ด้วยตัวนักเรียนเอง ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ครูจึงควรใช้กลวิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการเรียนการสอน ดังนี้

1) การจัดกลุ่มศึกษา ควรมีขนาดเล็กที่ประกอบด้วยนักเรียนคนละความสามารถ เพื่อเรียนรู้และลงมือปฏิบัติร่วมกัน ผ่านการสืบสอบและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่สนับสนุนให้เกิดการเสริมต่อการเรียนรู้จากนักเรียนด้วยกัน ทั้งนี้ครูควรกำกับดูแล ติดตาม และประเมินทั้งความรู้และการคิดของนักเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเวลาและในระดับที่เหมาะสมกับความสามารถของ นักเรียน เพื่อให้นักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ได้พัฒนาไปสู่ระดับศักยภาพที่ไปถึงได้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2) การใช้คำถาม ต้องเป็นประเด็นที่สามารถกระตุ้นและท้าทายการคิดของนักเรียน เพื่อดึงความสนใจของนักเรียนให้เข้าสู่สถานการณ์ชวนสงสัย และช่วยให้นักเรียนที่ยังขาดความเข้าใจในตัวปัญหาที่ศึกษา สามารถเริ่มต้นคิด ลงมือศึกษาและแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้ควรเป็นคำถามปลายเปิดที่ช่วยสร้างความกระตือรือร้นและกระตุ้นให้นักเรียนคิดได้อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม คำถามควรเหมาะสมกับระดับศักยภาพของนักเรียนและสภาพบริบทปัจจุบันของชุมชนที่อาศัย

3) การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แหล่งข้อมูลเสมือนจริงออนไลน์ หรือการสอนออนไลน์ ผสมผสานในการจัดการเรียนการสอนปกติ เพื่อกระตุ้นความสนใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะในยุคของการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตใหม่ (new normal) ที่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่องต่อการศึกษา การดำเนินชีวิต และการทำงานในอนาคต ทั้งนี้ ยังเป็นการเตรียมความพร้อมและจัดการความเสี่ยงหากเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในห้องเรียนปกติ

4) การให้ข้อมูลป้อนกลับของครูเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นและต้องทันเวลา เพราะข้อมูลป้อนกลับได้สะท้อนถึงการคิด การทำงานและผลการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงความคิดของครู เพื่อให้นักเรียนได้ประเมินและปรับปรุงความรู้หรือมโนทัศน์ในเนื้อหาวิชา วิธีการคิด และวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนั้นครูควรนำขึ้นการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวไปใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นอื่น เพื่อศึกษาผลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญในการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียน หรือเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวที่มีต่อตัวแปรอื่น เช่น ความสามารถในการสร้างคำอธิบาย ความเข้าใจในมโนทัศน์ หรือ ความสามารถในการให้เหตุผล เป็นต้น

2.2 การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองโดยบูรณาการแนวคิดการสืบสอบที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ให้สามารถพัฒนาศักยภาพไปยังระดับที่สามารถไปถึงได้ ดังนั้นจึงควร

ทำการศึกษาดูผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community-PLC) ที่มีการปรับปรุงพัฒนาตามแนว PDCA ซึ่งสามารถทำการศึกษากับผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและผลการพัฒนาครู

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์หา. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กนก จันทร์ทอง. (2560). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 28(2), 227-441.
- กมล โพธิเย็น. (2547). รูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์ชิกและวิธีการแบบสแกฟโฟลด์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลทิพย์ ต่อติด. (2544). ผลของการฝึกกระบวนการสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลนิดา ปลื้มปิติวิริยะเวช. (2562). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์และแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและการใช้ตัวแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์พร พรหมมาศ. (2563). ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา: เอกสารประกอบการสอน.

- จันทร์พร พรหมมาศ, เด่นชัย ปราบจันดี, วทันญญ วุฒิวรณ, พัชรี ทองอำไพ และ
 จารุวรรณ รักเริ่มวงษ์. (2562). รายงานการวิจัยและพัฒนาศักยภาพด้านการเรียน
 การสอนของครูสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง: ความสามารถด้านการสอนโดยใช้
 ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนเนื้อหาวิชา ระยะเวลาที่ 3. ตราด: เอนิว ดีไซน์ แอนด์
 พรินต์ติ้ง จำกัด.
- จันทร์พร ศรีสุข. (2531). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบสืบสอบและวิชาสอน
 แบบถ่ายทอดความรู้. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชามัธยมศึกษา,
 บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ บวรวัฒน์เศรษฐ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 แม่ฮ่องสอน เขต 2. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ชัยวัฒน์ บวรวัฒน์เศรษฐ์. (2559). ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเสริมต่อ
 การเรียนรู้ Instructional Strategies Based on Scaffolding Theory.
 วารสารวิชาการแพรวกาฟ้าสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 3(2), 154-179.
- โชติศรีคม์ จันทน์สุคนธ์. (2551). วิชาสังคมศึกษา: ศาสตร์แห่งการบูรณาการ.
 วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 9(1), 26-28.
- ชนิขดา ชนะกิจจานุกิจ. (2550). ผลของการเรียนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ
 ที่แตกต่างกันที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเรียน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุฎณี จำปาทอง. (2560). สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
 และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในระดับ
 การศึกษาภาคบังคับ. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 10(2), 121-135.
- ทิตนา แชมมณี. (2546). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แชมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์จำกัด.

- ทิตนา แชมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แชมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธราดล รานรินทร์. (2554). ผลของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยกลวิธีสืบสอบที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคงทนในการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา,
คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาตยา ภัทรแสงไทย. (2525). ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิตา แซ่เจี้ยว. (2551). การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา
และเจตคติที่มีต่อวิชาการส่งเสริมการขายของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรพรรณ พึ่งประยูรพงศ์. (2547). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ตามแนว
คอนสตรัคติวิสต์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจัญญ. (2551). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
แฮร์สออปเคอร์มีส์ท์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2530). ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีสอน คุณภาพของกลวิธีสอน เวลาที่ใช้ใน
การเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ คะเซนทร์. (2556). การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. เข้าถึงได้จาก
<http://www.wattongpel.com>
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557, 26 มิถุนายน). ในประเทศ: ประวัติศาสตร์-ศีลธรรมไม่ใช่วิชาเดียวโดดต้อง
บูรณาการและสอนให้เด็กคิดเป็นวิเคราะห์ได้. เข้าถึงได้จาก
<http://www.naewna.com/local/10975>.
- ภพ เลหาไฟบูลย์. (2542). แนวการสอนวิทยาศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- มนตรี เจกเพลงพิน. (2561). *การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์และ
ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5
ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค Think-Pair-Share.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ยุพิน พันธุ์ดิษฐ์, นิลมณี พิทักษ์ และ สิทธิพล อาจอินทร์. (2554). สภาพปัญหาการจัดการเรียน
การสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น.
*Journal of Education Graduate Studies Research Khon Kaen University, 5(1),
110-116.*
- ยุทธพันธ์ พงษ์ไพโร. (2561). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
ที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชา
สังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- รัชนีกร ทองสุชาติ. (2544). *หมวดคิดทั้งหก : เทคนิคในการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่ :
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *ศัพท์เศรษฐศาสตร์ อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.*
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2541). *เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบความถนัด
ทางการเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*
- ลาวัญญ์ วิทญานุกุล. (2555). *ชุดฝึกอบรมสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555 ก). *ธรรมชาติ ความหมาย และเป้าหมายของสังคมศึกษาใน
ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิถีวิธีทางสังคมศึกษา. เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1-5. นนทบุรี:
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*

- วันเพ็ญ วรณโกมล. (2544). *การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2551). *เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น : เศรษฐศาสตร์สำหรับบุคคลทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรัณย์พร ยินดีสุข และ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามแนวคิดอินเตอร์แอคทีฟคอนสตรัคติวิสต์ และการกำกับตนเองเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความใฝ่รู้ของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 7(2), 275-287.
- ศรัณยา ภูสง่า. (2561). ระดับยุทธวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(2), 84-94.
- ศศิธร พงษ์โกคา. (2557). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาคอนกรีตร่วมกับแผนผังความคิด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริรัตน์ ปิงเมือง. (2563). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยบูรณาการแนวการสอนวรรณกรรมสัมพันธ์ร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริรัตน์ ปิงเมือง จันทิพร พรหมมาศ และ เด่นชัย ปราบจันดี. (2564). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยบูรณาการแนวการสอนวรรณกรรมสัมพันธ์ร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(2), 43-59.
- ศิริเดช สุชีวะ และคณะ. (2559). *ทักษะทางปัญญาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา: การพัฒนาโมเดลและเครื่องมือวัดออนไลน์*. สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เข้าถึงได้จาก www.niets.or.th.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4).

กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน. (2559). *ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบ*

O-NET ม.3 ปีการศึกษา 2557-2560. เข้าถึงได้จาก

<http://www.niets.or.th/uploas/editor/files/Download/ค่าสถิติพื้นฐาน%20ม.3.pdf>.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน. (2562). *ผลการทดสอบทางการศึกษา*

ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. เข้าถึงได้จาก [https://bet.obec.go.th/New2020/wp-](https://bet.obec.go.th/New2020/wp-content/uploads/2020/06/onet-p3m3m62562.pdf)

[content/uploads/2020/06/onet-p3m3m62562.pdf](https://bet.obec.go.th/New2020/wp-content/uploads/2020/06/onet-p3m3m62562.pdf).

สมนึก ภัททิยธนี. (2556). *การวัดผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กทม.:

โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.

สมโภชน์ อเนกสุข. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research)* (พิมพ์ครั้งที่ 8).

ชลบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยบูรพา.

สันติ งามเสริฐ. (2560). การสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. *วารสารวิชาการ*

โรงเรียนนายเรือ, 4(1), 48-66.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2552). *การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ*

วัฒนธรรม. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2560). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ

ส่งเสริมสำนึกความรักชาติให้เกิดแก่นักเรียนโดยใช้เนื้อหาและแหล่งวิทยาการ

ทางประวัติศาสตร์สำหรับครูสังคมศึกษา. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 30(1), 37-51.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2557). *แนวคิดเกี่ยวกับสังคมศาสตร์และสังคมศึกษา ในชุดฝึกอบรมทางไกล*

เรื่องการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำหรับครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส. เล่มที่ 1 เรื่องที่ 1-9.

นนทบุรี: บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะนักเรียน*

ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีคิด.

- สุจิตรา เขียวศรี. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสอบบนเว็บไซต์
 วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การช่วยเสริมศักยภาพเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา
 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,
 สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชากรณ์ พวงทอง. (2559). การพัฒนาแนวคิดและทักษะการคิดแก้ปัญหาเรื่องอัตรา
 การเกิดปฏิกิริยาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก
 (Active Learning) ร่วมกับการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทางและการสืบเสาะแบบเปิด
 (Guided and Opened Inquiry). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาเคมีศึกษา, คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สุนิสา เนรจิตร์. (2561). การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
 ตามแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.
 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและ
 นวัตกรรมการสอน, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุพัตรา จันทร์โสมชาติ. (2552). ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานร่วมกับเทคนิค
 การลดบทบาทการเสริมศักยภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้าง
 คำอธิบายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนทิพย์ บุญสมบัติ. (2554). คู่มือครู เศรษฐศาสตร์ ม.2 : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
 กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่วมเกล้า จำกัด.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2550). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ นิยมคำ. (2531). ทฤษฎีและทางปฏิบัติในการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้
 เล่ม 1-2. กรุงเทพฯ: เจเนอรัลบุ๊กส์ เซนเตอร์.
- สุวิมล ภาวัง และ สุมาลี ชูกำแพง. (2563). การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือด้วย
 การจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้บนฐานของการใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, 7(9), 175-192.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

อนุชา โสมาบุตร. (2563). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้: การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. เอกสารประกอบการสอน.

อุเทน วาหงา. (2560). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยประยุกต์แนวคิดชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้และทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ศึกษานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุเทน วาหงา จันทร์พร พรหมมาศ และ วิชิต สุรัตน์เรืองชัย. (2561). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยประยุกต์แนวคิดชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้และทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 29(1), 17-29.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง) (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2554). *การพัฒนาทักษะความคิดระดับสูง*. กรุงเทพฯ: โอคิวบุ๊กเซ็นเตอร์.

Akpan, V., Igwe, U., Mpamah, I., & Okoro, C. (2020). Social constructivism: Implications on teaching and learning. *British Journal of Education*, 8(8), 49-56.

Alberta Learning. (2004). *Focus on inquiry: A teacher's guide to implementing inquiry-based learning*. Canada: Alberta.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.

Bailey, L. A. (2018). *The impact of inquiry-based learning on academic achievement in eighth-grade social studies*. Doctoral dissertation, Curriculum and Instruction, University of South Carolina.

Beshears, C. M. (2012). *Inquiry-based instruction in the social studies: successes and challenges*. Doctoral dissertation, Curriculum and Instruction, University of Arkansas.

- Bigge, M. L., & Shermis, S. (2004). *Learning theories for teachers*.
Boston: Allyn and Bacon.
- Brush, T. (2002). Scaffolding critical reasoning about history and social issues in multimedia-supported learning environments. *Educational Technology Research and Development*, 50(3), 77-96.
- Burden, P. R., & Byrd, D. M. (2003). *Methods for effective teaching* (3rd ed.).
Boston: Allyn and Bacon.
- Bybee, R. W., Taylor, J. A., Gardner, A., Van Scotter, P., Powell, J. C., Westbrook, A., & Landes, N. (2006). *The BSCS 5E instructional model: Origins and effectiveness*:
Colorado Springs, Co: BSCS.<http://www.bscs.org/bscs-5e-instructional-model/>.
- Carin, A. A. and Sund, R. E. (1975). *Teaching Modern Science* (2nd ed.).
Columbus, Ohio: Merrill publishing Company.
- Carin, A. A. (1993). *Teaching modern science* (6th ed.). New York: Macmillan Publishing Company.
- Casey, M. B., & Tucker, E. C. (1994). Problem-centered classroom. *Phi Delta Kappan*, 76(2), 139-143.
- Colburn, A. (2000). An inquiry primer. *Science scope*, 23(6), 42-44.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative* (7th ed.). Boston: Pearson Education.
- Eggen, P., & Kauchak, D. (1997). *Educational psychology : Windows on classrooms* (3rd ed.). Upper Saddle River, N.J.: Merrill publishing company.
- Eggen, P., & Kauchak, D. (2006). *Strategies and models for teachers: Teaching content and thinking skills* (5th ed.). Boston: Pearson Education Inc.
- Eisenkraft, A. (2003). Expanding the 5E model: A proposed 7E model emphasizes “Transfer of learning” and the importance of eliciting prior understanding. *Journal the Science Teacher*, 70(6), 56-59.
- Ellis, A. K. (1977). *Teaching and learning elementary social studies*.
Boston: Allyn and Bacon.

- Fang, Z., Lamme, L. L., & Pringle, R. M. (2010). *Language and literacy in inquiry-based science classrooms, grades 3-8*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Foley, J. (1994). Scaffolding. *ELT Journal*, 48(1), 101-102.
- Garcia, J., & Michaelis, J. U. (2000). *Social studies for children : A guide to basic instruction*. Boston: Allyn and Bacon.
- Gholam, A. P. (2019). Inquiry-Based Learning : Student teachers' challenges and perceptions. *Journal of Inquiry and Action in Education*, 10(2), 112-133.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Gunawan, G., Harjono, A., Nisyah, M. a., Kusdiastuti, M., & Herayanti, L. (2020). Improving students' problem-solving skills using inquiry learning model combined with Advance Organizer. *International Journal of Instruction*, 13(4), 427-442.
- Haladyna, T. M. (2002). *Essentials of standardized achievement testing: Validity and accountability*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hall, J. S., Callahan, C., Kitchel, H., O'Brien, P., & Pierce, P. (1998). *Organizing wonder: Making inquiry science work in the elementary school*. Boston: Pearson Education Inc.
- Joyce, B., & Weil, M. (1986). *Models of teaching* (3rd ed.). London: Prentice-Hall.
- Joyce, B., & Weil, M. (2000). *Models of teaching* (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2015). *Models of teaching* (9th ed.). Boston: Pearson Education Inc.
- Kenny, R. F., Bullen, M., & Loftus, J. (2006). Problem formulation and resolution in online problem-based learning. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 7(3), 1-20.
- Kilbane, C. R., & Milman, N. B. (2014). *Teaching models: Designing instruction for 21st century learners*. Boston: Pearson Education Inc.
- Kuhlthau, C., Maniotes, L., & Caspari, A. (2007). *Guided Inquiry: Learning in the 21st Century*. Westport, CT: Libraries Unlimited.

- Larkin, M. J. (2001). Providing support for student independence through scaffolded instruction. *Teaching exceptional children*, 34(1), 30-34.
- Larkin, M. J. (2002). *Using scaffolded instruction to optimize learning*. Arlington, VA: ERIC Clearinghouse on Disabilities and Gifted Education.
- Lee, H.-Y. (2014). Inquiry-based teaching in second and foreign language pedagogy. *Journal of Language Teaching and Research*, 5(6), 1-9.
- Lgo, C., Moore, D. M., Ramsey, J., & Ricketts, J. C. (2008). The problem-solving approach. *Techniques*, 83(1), 52-55.
- Llewellyn, D. (2005). *Teaching high school science through inquiry : A case study approach*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Masilo, M. M. (2018). *Implementing inquiry-based learning to enhance Grade 11 students' problem-solving skills in Euclidean Geometry*. Doctoral dissertation, Mathematics Education, University of South Africa.
- McDevitt, T. M., & Ormrod, J. E. (2008). Fostering conceptual change about child development in prospective teachers and other college students. *Child Development Perspectives*, 2(2), 85-91.
- Milman, N. B., & Kilbane, R. C. (2014). *Teaching models : Designing instruction for 21st century learner*. Boston: Person Education Inc.
- Moalosi, S. W. T. (2013). Teachers self efficacy: Is reporting non-significant results essential. *Journal of International Education Research (JIER)*, 9(4), 397-406.
- Moneva, J. C., Miralles, R. G., & Rosell, J. Z. (2020). Problem solving attitude and critical thinking ability of students. *International Journal of Research-GRANTHAALAYAH*, 8(1), 138-149.
- National Council for the Social Studies. (1994). Curriculum standards for social studies : *expectations of excellence*. Washington : NCSS. Retrieved from www.socialstudies.org.
- National Council for the Social Studies. (2008). A vision of powerful teaching and learning in the social studies : Building effective citizens. *Social Education*, 75(5), 227-280.

Orlich, D. C., Harder, R. J., Callahan, R. C., Trevisan, M. S., & Brown, A. H. (2004).

Teaching strategies : A guide to effective instruction (7th ed.).

Boston: Houghton Mifflin Company.

Ormrod, J. E. (2012). *Human Learning* (6th ed.). Boston: Pearson Education Inc.

Pravin Bhatia. (2018). *Conquering constructivism*. New Delhi: Education Publishing.

Samuelson, P. A. (1983). *Economics*. New York: McGraw-Hill.

Staples, M. (2007). Support whole-class collaborative inquiry in a secondary mathematics classroom. *Cognitive and Instruction*, 25(2-3), 161-217.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*: Cambridge, MA: Harvard University Press.

Wells, G. (1999). *Dialogic inquiry: Towards a socio-cultural practice and theory of education*. Cambridge: Cambridge University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการทำวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
- เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๒๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗

ที่ อว ๘๑๓๗/

วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัย

เรียน (แสดงดังรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ หน้า 117)

ด้วย นางสาวณัฐพร ผาสุข รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๙๒๐๒๑๙ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ได้รับอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลการจัดการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒” โดยมี ดร.จันทร์พร พรหมมาศ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการเตรียมเครื่องมือการวิจัย นั้น

เนื่องจากท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยดังกล่าวอย่างยิ่ง ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัย ดังเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

นุจรี ไชยมงคล

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

(สำเนา)

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๗๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

๑๖๙ ถ.สิงหนครบางแสน ต.แสนสุข

อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน คุณสนใจ ตำนปาน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าแดง (ไชยอุปถัมภ์)
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (หาคุณภาพ)

ด้วยนางสาวณัฐพร ผาสุข รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๙๒๐๒๑๙ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ได้รับการอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลการจัดการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒” โดยมี ดร.จันทพร พรหมมาศ เป็นประธาน กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และเสนอโรงเรียนท่านในการหาคุณภาพจากเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตรายนามข้างต้น ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๓๐ คน ระหว่างวันที่ ๒ - ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ สามารถติดต่อกับ นิสิตดังรายนามข้างต้น ได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๕๗๗๗๒๘๒ หรือที่ E-mail: 62920219@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

นุจรี ไชยมงคล

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๑

E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

(สำเนา)

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๗๔๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

๑๖๙ ถ.สิงหนครบางแสน ต.แสนสุข

อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีสมาน ศรีมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางสาวณัฐพร ผาสุข รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๙๒๐๒๑๙ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ได้รับการอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒” โดยมี ดร.จันทร์พร พรหมมาศ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และเสนอโรงเรียนท่านในการเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตรายนามข้างต้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๔๐ คน ระหว่างวันที่ ๙ สิงหาคม - ๒๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๔ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตดังกล่าวข้างต้น ได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๕๗๗๗๒๘๒

หรือที่ E-mail: 62920219@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

นุจรี ไชยมงคล

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๑

E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

(สำเนา)

**เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยบูรพา**

คณะกรรมการการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย
รหัสโครงการวิจัย : G-HU 107/2564

โครงการวิจัยเรื่อง : ผลการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
เชิงสังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวณัฐพร ผาสุข

หน่วยงานที่สังกัด : นิติระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

คณะกรรมการการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรี
ในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัยและ
ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา
จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ฉบับที่ 3 วันที่ 7 เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2564
2. เอกสารโครงการวิจัยฉบับภาษาไทย	ฉบับที่ 1 วันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 29 เดือน มิถุนายน พ.ศ.2564
4. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 1 วันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2564
5. เอกสารแสดงรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 1 วันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2564
6. เอกสารอื่น ๆ	ฉบับที่ - วันที่ - เดือน - พ.ศ. -

วันที่รับรอง : วันที่ 29 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2564

วันที่หมดอายุ : วันที่ 29 เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2565

ลงนาม พิมลพรรณ เลิศล้ำ

(นางสาวพิมลพรรณ เลิศล้ำ)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สำหรับโครงการวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา และระดับปริญญาตรี

ชุดที่ 4 (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ภาคผนวก ข

- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม
- ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- ตัวอย่างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

**ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
ตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม**

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	รายวิชา สังคมศึกษาฯ
ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2	ภาคเรียนที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เศรษฐกิจพอเพียงกับการผลิตสินค้าและบริการ	ปีการศึกษา 2564
แผนการจัดการสอนที่ 4 เรื่อง หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง	เวลา 5 คาบ
	เวลา 1 คาบ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ม.2/3 เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้
2. วิเคราะห์หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้
3. ประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีเป้าหมายหลักเพื่อให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองได้ ลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยอาศัยความพอประมาณและมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ และมีคุณธรรม

ขั้นการจัดการเรียนการสอน

1. ขั้นสร้างความสนใจ (10 นาที)

1.1 ครูยกตัวอย่างสถานการณ์ชวนสงสัยพร้อมกับใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เพราะเหตุใดบุคคลตัวอย่างในโฆษณาที่น่าเสนาะ เรื่อง ธุรกิจยั่งยืน: เพราะพอเพียง ไม่ใช่หยุดโต แต่ช่วยให้โตไม่หยุด...อย่างยั่งยืน – SCG (<https://www.youtube.com/watch?v=WxvnYS0sCbo>) ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ (แนวคำตอบ เพราะเขานำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีเหตุผลมาปรับใช้ ซึ่งเห็นได้จากกรที่เขาคิดเพิ่มมูลค่าให้กับถั่วเหลือง ซึ่งนำไปแปรรูปเป็นน้ำนมถั่วเหลือง ครีมถั่วเหลือง วิตามินถั่วเหลือง และนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านภูมิคุ้มกันมาปรับใช้ ซึ่งเห็นได้จากเมื่อเขาประสบกับปัญหาสภาวะทางเศรษฐกิจอีกครั้ง เขาสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้เพราะเขาได้เตรียมแผนรับมือด้วยการขยายตลาดไปต่างประเทศ)

1.2 ครูซักถามนักเรียนเพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นปัญหา ดังนี้

- นักเรียนคิดว่าคนที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพส่วนมากเขาจะปฏิบัติตนอย่างไร และยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน (แนวคำตอบ ปฏิบัติตนอยู่บนความพอเพียง นำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาปรับใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิต และมีคุณธรรมประจำใจ เช่น นายอรุณ ชันโคกสูง เป็นชาวนครราชสีมา พลิกชีวิตจากลูกจ้างอยู่ซ่อมรถเป็นเกษตรกรต้นแบบ เขาได้นำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงมาทดลองใช้ในพื้นที่หลังบ้าน ทำเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืชหลายอย่าง เช่น มะนาว พริกไทย ฟาร์มเห็ด ฯลฯ สร้างรายได้ให้กับครอบครัวจนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และปัจจุบันได้ถูกยกย่องให้เป็นศูนย์การเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา)

1.3 ครูเชื่อมโยงแนวคำตอบของนักเรียนเข้าสู่ขั้นลงมือปฏิบัติ โดยอธิบายว่า จากคำตอบจะเห็นได้ว่า หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และปรับใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ครูจะให้นักเรียนร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ประวัติของบุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย ตามความสนใจของแต่ละกลุ่ม

2. ชั้นลงมือปฏิบัติ (25 นาที)

2.1 นักเรียนร่วมกันศึกษาหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงจากใบความรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และร่วมกันค้นหาคำตอบในใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามวิธีการที่ได้วางแผนไว้ มีการโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดและอภิปรายร่วมกันโดยใช้หลักฐานอ้างอิงอย่างมีเหตุผลจนสรุปสร้างคำอธิบายของสถานการณ์ได้ ดังนี้

2.1.1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน โดยแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และร่วมกันค้นหาคำตอบเกี่ยวกับบุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มเติมจากสื่อในอินเทอร์เน็ต ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมครูจะเข้าไปยังกลุ่มออนไลน์ของนักเรียนแต่ละกลุ่มเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะ หรือซักถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดโดยใช้หลักฐานและให้เหตุผลได้อย่างสมเหตุสมผล

2.1.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับบุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ลงในใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3 ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอคำอธิบายที่ได้จากการศึกษา เรื่อง บุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงจนครบทุกกลุ่ม

2.1.4 ครูอธิบายและให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ (หลักการสำคัญ 5 ประการของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ 3) การสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้ 1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้ ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ 2) เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรประกอบการวางแผน ตัดสินใจและการทำ โดยใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายให้ทุกคนพึ่งตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน)

ที่มา : <https://www.forest.go.th/reforest-admin/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง>

2.1.5 สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันปรับคำอธิบายที่นำเสนอก่อนหน้านี้และบันทึกลงในใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้งให้ชัดเจน จากนั้นนำไปงานที่ 1 ส่งใน Google classroom วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้ครูประเมินคำอธิบายและให้คะแนนต่อไป

3. ขัั้นขยายประสบการณ์ (15 นาที)

3.1 นักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ที่คล้ายคลึงกับปัญหาสถานการณ์เดิม ดังนี้

3.1.1 ครูนำเสนอสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ เช่น นำเสนอสถานการณ์ข่าว เรื่อง ชะตากรรมชุมชนหาเช้า - กินค่ำ วิกฤตโควิด-19 (<https://www.youtube.com/watch?v=lltLhQ0B2JE>) และให้นักเรียนกลุ่มเดิมช่วยกันหาคำตอบของสถานการณ์ข่าว และนำเสนอหน้าชั้นเรียนจากการตอบคำถามดังต่อไปนี้

- จากข่าว เพราะเหตุใดกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในข่าวถึงประสบปัญหาในเรื่องการค้าขาย (แนวคำตอบ เพราะสถานการณ์ COVID-19 ที่ต้องทำให้รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อหยุดการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และผู้คนที่กลัวการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงงดการออกไปซื้อของหรือทำกิจกรรมนอกบ้าน รวมทั้งสถานที่ทำงานต่าง ๆ ก็ให้มีการทำงานอยู่ที่บ้าน หรือ work from home ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ไม่มีลูกค้าออกมาซื้อสินค้าจนกระทั่งผู้ขายบางรายต้องยอมปิดร้านชั่วคราว)

- หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังไม่คลี่คลาย นักเรียนจะมีแนวทางอย่างไรเพื่อให้กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่หาเข้ากินค้าสามารถดำเนินชีวิตและค้าขายต่อไปได้ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (แนวคำตอบ แนะนำให้กลุ่มพ่อค้าแม่ค้านำหลักความพอเพียง และพอประมาณมาปรับใช้ ในการวางแผน การใช้เงินให้ได้ประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด เช่น นำไปซื้อวัตถุดิบหรือสินค้ามาขายในปริมาณที่พอเหมาะเพื่อที่จะขายให้หมดในแต่ละวันหรือเหลือเก็บน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถนำหลักภูมิคุ้มกันมาปรับใช้ในด้าน การหาช่องทาง การขายที่หลากหลายเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้า ได้หลายเพศ หลายวัย หรืออาจใช้ความรู้ที่มีมาสร้างมูลค่าให้กับสินค้า เช่น การผลิตผ้ามัธยม จากสิทธรมชาติ การผลิตขนมต้าน COVID-19 เป็นต้น ดังนั้นหากสถานการณ์โรคระบาดกลับมาอีกครั้ง หรือปัญหาใด ๆ ที่จะเข้ามามีอุปสรรคต่อการค้าขาย กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าก็จะสามารถรับมือต่อสถานการณ์ และปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว)

3.1.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับแนวคำตอบของแต่ละกลุ่ม ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม ครูจะคอยให้ข้อมูลป้อนกลับที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการและเป้าหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.3 นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ เรื่อง หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดสำคัญซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นบันได ประกอบด้วยหลักการ 5 ประการ คือ ความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขความรู้คู่กับคุณธรรม โดยมีเป้าหมายให้ทุกคนดำเนินชีวิตอยู่บนความพอเพียง พึ่งพาตนเอง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

1.1 ใบความรู้ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 วิดีโอ เช่น

- อูรกิจยั่งยืน: เพราะพอเพียงไม่ใช่หยุดโต แต่ช่วยให้โตไม่หยุดอย่างยั่งยืน – SCG

(<https://www.youtube.com/watch?v=WxvnYS0sCbo>)

- ชะตากรรมชุมชนหาเข้า-กินค้า วิกฤตโควิด-19

(<https://www.youtube.com/watch?v=lltLhQ0B2JE>)

1.3 ใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

2. แหล่งการเรียนรู้

2.1 ห้องสมุด

2.2 แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

- <http://www.thaieditorial.com>
- <http://www.oae.go.th>
- <https://www.logisticafe.com>
- <https://www.thaichamber.org>

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. นักเรียนสามารถอธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้	- การตอบคำถาม ในชั้นเรียน	- คำถามในชั้นเรียน จากครู	ตอบคำถามได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้	- การตอบคำถาม ในชั้นเรียน	- คำถามในชั้นเรียน จากครู	ตอบคำถามได้ถูกต้อง
3. นักเรียนประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้	- การตอบคำถาม ในชั้นเรียน - ตรวจใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง	- คำถามในชั้นเรียน จากครู - ใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง	- ตอบคำถามได้ ถูกต้อง - ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

ใบงานที่ 1 เรื่อง บุคคลต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อของบุคคลต้นแบบ

.....

คุณลักษณะส่วนบุคคล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลงานที่สร้างคุณประโยชน์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักการทางเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องอาศัย “ทางสายกลาง” โดยจะต้องไม่ประมาทเพื่อเป็นการสร้างความสมดุลเมื่อมีการเข้าสู่วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทุกมิติ และทุกบริบทของสังคม แบ่งหลักการพื้นฐานได้ 3 ประการ คือ

1. **ความมีเหตุผล** หมายถึง เมื่อต้องตัดสินใจหรือมีความคิดเห็นอย่างไรต่อสภาวะแวดล้อมภายนอก บุคคลจะต้องมีความสามารถวิเคราะห์เชิงเหตุผล สามารถพิจารณาสาเหตุเป็นปัจจัยสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี นึกถึงเหตุและผลได้อย่างรอบคอบ มีดุลยพินิจไตร่ตรองเหตุและผลก่อนตัดสินใจได้เป็นอย่างดี โดยปัจจัยที่ส่งเสริมความมีเหตุผลได้ดีก็จะต้องไม่ยึดเอาอัตตาตนเองเป็นที่ตั้ง แม้ว่าจะไตร่ตรองเหตุแล้วก็จะต้องมีองค์ความรู้รวมทั้งรับฟังเหตุผลที่เหมาะสมจากบุคคลอื่นในสังคมได้ด้วยเช่นกัน
2. **ความพอประมาณ** หมายถึง เมื่อสามารถประมาณได้ว่าอะไรคือความเหมาะสมที่พอดีก็จะช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้มากขึ้น เพราะความพอประมาณจะทำให้บุคคลรู้ว่าอะไรที่มากเกินไปก็ไม่ได้ อะไรที่น้อยเกินไปก็ไม่ได้ ดังนั้น ความพอประมาณจึงส่งผลให้บุคคลอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เช่น ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่โลภ ไม่แย่งชิง หรือเหตุแก่ตัว เป็นต้น ไม่ว่าทรัพยากรที่ผลิตออกมาในเรื่องใดก็ตามจะต้องไม่นำความหลงเข้าไปสร้างความเห็นแก่ตัว เลือกระบิโภคในระดับที่พอดี จึงถือว่าเป็นความพอประมาณ
3. **ภูมิคุ้มกัน** หมายถึง เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทุกมิติของสังคม การสร้างบุคคลให้มีภูมิคุ้มกันเป็นเรื่องที่จะต้องทำ กล่าวได้ว่าภูมิคุ้มกันเป็นเรื่องที่ประชาชนสามารถเตรียมตัว สามารถตั้งรับกับความเปลี่ยนแปลงในบริบทต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ตื่นตูมเกินเหตุ สามารถพิจารณาวิเคราะห์แนวทางการดำเนินชีวิตได้เอง โดยไม่ต้องถูกชักจูงหรือหวั่นไหวง่ายต่อสิ่งที่มีผลกระทบนั่นเอง โดยเป็นความสามารถในการปรับตัวเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้

เงื่อนไขปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขเป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องครบถ้วนกับหลักการพื้นฐาน 3 ประการของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความสามารถในการตัดสินใจ หรือก่อนจะดำเนินการหนึ่งขึ้นมา ดังนี้

1. **การมีความรู้** หมายถึง องค์ประกอบสำคัญโดยเกี่ยวข้องกับเรื่องระดับการมีสติปัญญาการเป็นคนที่มีความรู้ คือ คนเก่ง โดยการมีความสามารถเชิงความรู้จะช่วยนำพาระดับบุคคลตลอดจนประเทศชาติพัฒนาได้ เช่น รอบคอบก่อนทำ มีความรอบรู้เรื่องก่อนตัดสินใจ และมีความระมัดระวังถึงผลที่จะตามมา เป็นต้น
2. **การมีคุณธรรม** หมายถึง องค์ประกอบที่จะต้องมีในพื้นฐานตัวบุคคล การเป็นคนที่มีความดีคือ คนดี โดยบุคคลจะต้องนำหลักคุณธรรมรวมทั้งเรื่องศีลธรรมมาพัฒนาตนเองก่อน จากนั้นก็จะสามารถสร้างบรรทัดฐานทางสังคมที่ดีมีวัฒนธรรมอันดีสืบเนื่องต่อไปได้เช่นกัน เช่น มีความซื่อสัตย์ มีความสุจริตต่อหน้าที่ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีน้ำใจรู้จักแบ่งปัน เป็นต้น

เป้าหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร หรือในหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นแนวคิดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 กล่าวได้ว่ามุ่งเน้นไปเรื่อง “ความสุข” ผนวกกับเรื่องของ “ประโยชน์สุข” เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสภาวะทางใจที่เป็นบวกต่อตนเองและเป็นสิ่งส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือส่วนร่วม และนำไปสู่ความก้าวหน้าทางสังคมได้โดยการจะบรรลุหลักการเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไขเรื่อง การมีความรู้และการมีคุณธรรม บุคคลจะต้องนำเงื่อนไข 2 ประการนี้ปฏิบัติร่วมกับอีก 3 หลักการ คือ ความมีเหตุผล พอประมาณ และภูมิคุ้มกันที่ดี จะส่งผลให้บุคคลที่นำไปปฏิบัติสามารถพึ่งพาตนเองได้ และสร้างประโยชน์สู่สังคม

ที่มา : www.pangpond.com

www.chaipat.or.th

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 1(1) อธิบายความหมาย ความสำคัญของปัจจัยการผลิตสินค้า
และบริการได้

1. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตประเภท ที่ดิน

- ก. เป็นทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ
- ข. เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองทุกชนิด
- ค. มีผลตอบแทนของผู้เป็นเจ้าของที่ดิน คือ กำไร
- ง. ที่ดิน รวมถึงสิ่งที่เกิดบนดิน ในดิน และได้ดินเข้าด้วยกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 1(2) อธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการ
ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2. ถ้าหากน้อยต้องการให้การผลิตอยู่ในโรงงานประสบความสำเร็จ น้อยควรทำอย่างไร

- ก. ใช้ทรัพยากรการผลิตที่มีมูลค่าสูงที่สุด
- ข. เลือกใช้เครื่องจักรให้เหมาะสมกับงาน
- ค. หาแรงงานที่มีค่าจ้างถูก
- ง. ผลิตสินค้าให้มีรูปแบบเดิมมาโดยตลอด

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 2(1) อธิบายหลักการในการผลิตสินค้าและบริการได้

3. บุคคลใดปฏิบัติตามหลักการผลิตสินค้าและบริการได้อย่างเหมาะสม

- ก. ก่อยนต์ตะกั่วยัดใส่หัวกุ้งเพื่อให้มีน้ำหนักมาก
- ข. กิ่งซื้อแมสปิดจุกคุณภาพต่ำมาขายในราคาถูก
- ค. เก่งส่งสินค้าที่ไม่ตรงตามที่โฆษณาให้กับลูกค้าปลายทาง
- ง. กุ้งผลิตขนมเค้กจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ และทำสดใหม่ทุกวัน

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 2(2) เปรียบเทียบหลักการในการผลิตสินค้าและบริการได้

4. ร้านขายขนมไทยของมีวจะมีบรรจุภัณฑ์ใส่ขนมสวย ๆ หลายแบบสำหรับใส่ขนมให้ลูกค้าเลือกตามชอบ แต่ราคาขนมสูงกว่าร้านอื่น ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด

ก. การบริการที่ประทับใจ	ข. สร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย
ค. ความถนัดของผู้ผลิตสินค้า	ง. การเพิ่มมูลค่าในการผลิตสินค้า

**จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 2(3) ประยุกต์ใช้หลักการในการผลิตสินค้าและบริการ
ในชีวิตประจำวันได้**

5. กานดาเปิดโรงงานผลิตผ้าใยกันยุง กานดาต้องใช้หลักการผลิตใดมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ธุรกิจ
ของเขาเป็นที่รู้จักในชุมชน

- ก. ผลิตผ้าใยกันยุงที่มีสีสันสวยงาม ลูกค้าสามารถเลือกได้หลายสี
- ข. ผลิตผ้าใยกันยุงที่มีความคงทนต่อการใช้งาน
- ค. ผลิตผ้าใยกันยุงจากสีธรรมชาติ
- ง. ถูกต้องทุกข้อ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 3(1) อธิบายลักษณะการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นได้

6. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของการผลิตสินค้าและบริการของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ก. การทอผ้าไหม และการปลูกข้าวหอมมะลิ
- ข. การแปรรูปอาหารทะเลและผลิตเครื่องปั้นดินเผา
- ค. เครื่องจักสานจากไม้ไผ่ เครื่องถ้วยชามสังคโลก
- ง. การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และอุตสาหกรรมอาหาร

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 3(2) วิเคราะห์ลักษณะการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นได้

7. เพราะเหตุใดการผลิตสินค้าในภาคเหนือเน้นการผลิตงานหัตถกรรม

- ก. ภาคเหนือมีภูมิประเทศติดกับทะเล
- ข. ภาคเหนือมีภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูงและภูเขา
- ค. ภาคเหนือมีภูมิประเทศเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง
- ง. ภาคเหนือมีเขื่อนจำนวนมาก

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 3(3) ออกแบบการผลิตสินค้าที่ใช้ทรัพยากรจากท้องถิ่นได้

8. บุคคลใดปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- ก. ต่ายผลิตถุงกระดาษจากฟางข้าว
- ข. เดชผลิตถุงหอมจากใบเตยและตะไคร้หอมเพื่อนำมาดับกลิ่นไม่พึงประสงค์
- ค. ต่อมปลูกผักไฮโดรพอนิกส์ไว้ขายและรับประทานภายในครอบครัว
- ง. ถูกทุกข้อ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 4(1) อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้

9. ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง คำว่า มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึงข้อใด

- ก. การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ
- ข. ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
- ค. เกิดขึ้นจากการกระทำที่รอบคอบ
- ง. มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ และมีความระมัดระวังในการปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 4(2) วิเคราะห์หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้

10. การกระทำของบุคคลใดยึดหลักการสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

- ก. นายจัดสรรรายจ่ายให้สมดุลกับรายได้
- ข. นายซื้อรถจักรยานมาใช้ในภาวะที่มีน้ำมันราคาแพง
- ค. นายใช้จ่ายเงินเดือนที่ได้รับอย่างรอบคอบโดยออมไว้ส่วนหนึ่ง
- ง. นายซื้อสินค้าและบริการเฉพาะที่ต้องการเท่านั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 4(3) ประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้

11. ผู้ใดนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

- ก. นายเจียมลดรายจ่ายได้มาก เพราะงดการดื่มสุราตามคำแนะนำของแพทย์ประจำตัว
- ข. นายจิตทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับบุตร โดยหาเงินมาซื้อรถยนต์ให้เป็นรางวัลที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้
- ค. นายสุขใช้เวลาว่างวันอาทิตย์ ทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟอาหารเพื่อหารายได้พิเศษมาเลี้ยงครอบครัว
- ง. นายแสงลดการปลูกพืชหลายชนิด หันมาปลูกพืชหลักเพียงชนิดเดียว เพื่อจะได้เกิดความชำนาญในการปลูกพืชชนิดนั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 5(1) ระบุปัญหาการผลิตในท้องถิ่นของตนเองได้

12. “วอนเจ้าหนี้โปรดเห็นใจ ช่วงนี้ราคาขายถูกมาก ขยายเวลาให้สักนิด รับรองคืนครบต้นทบดอก” จากข้อความนี้เพราะเหตุใดจึงปรากฏปัญหาของการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น

- ก. เพราะขาดแคลนเงินทุน
- ข. เพราะช่องทางของตลาดมีน้อย
- ค. เพราะขาดการช่วยเหลือและสนับสนุนจากภาครัฐ
- ง. เพราะมีร้านค้าปลีกขนาดใหญ่เข้ามาเปิดกิจการในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 5(2) เสนอแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการ
ในท้องถิ่นจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

13. การแก้ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นในข้อใดเป็นแนวทางที่เหมาะสมน้อยที่สุด
- คิดสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ ของผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษสา
 - เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตรูปหอมให้แก่คนในชุมชน
 - ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าขายเพื่อเป็นอาชีพเสริมเมื่อว่างจากการทำนาแล้ว
 - นำสินค้าของกลุ่มแม่บ้านไปขายที่ตลาดในหมู่บ้านเพียงแห่งเดียว

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 6(1) เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้

14. ข้อใดเป็นวิธีการบริหารการเงินในครอบครัวที่ปฏิบัติได้ง่าย แต่บรรลุเป้าหมายหลักการ
ของเศรษฐกิจพอเพียง
- งดเว้นการกู้ยืมเงิน
 - ใช้จ่ายให้น้อย ออมให้มาก
 - ประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้
 - ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 6(2) ประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้า
และบริการในท้องถิ่น

15. การผลิตในข้อใดคือการประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและ
บริการในท้องถิ่น
- บุญมี ชื้อถั่วลิสงจากเพื่อนบ้านไว้ขายตอนขึ้นราคา
 - บุญมา ปลูกข้าวไว้กิน ข้าวที่เหลือก็นำมาทำขนมเงินขาย
 - บุญมาก ขายที่นาของตนเพื่อนำไปลงทุนสร้างโรงงานน้ำปลา
 - บุญหลาย นำเงินให้เพื่อนบ้านกู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 7(1) อธิบายสิทธิของการคุ้มครองผู้บริโภคได้

16. “ฝนซื้อขนมขบดจากร้านค้ามาดื่ม ปรากฏว่านมบูด ทั้งที่ด้านข้างขวดระบุว่ายังไม่หมดอายุ
เธอจึงนำนมขบดนั้นไปที่ร้านและขอคืนเงิน” จากข้อความนี้การกระทำของฝนเป็นการได้รับสิทธิ
ของผู้บริโภคด้านใด

- ความเป็นธรรมในการทำสัญญาต่าง ๆ
- มีอิสระในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
- ได้รับการพิจารณาและชดเชยค่าเสียหาย
- ได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าและบริการ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 7(2) เสนอแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิผู้บริโภค
ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

17. ผู้บริโภคควรปฏิบัติตนอย่างไรในการทำสัญญาซื้อสินค้าและบริการ

- ก. ตรวจสอบราคาเพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม
- ข. ปรึกษาคณะที่มีประสบการณ์การทำสัญญามาก่อน
- ค. ตรวจสอบสัญญาว่าเป็นธรรมและมีข้อเสียเปรียบหรือไม่
- ง. ชื่อหนังสือเรื่องการทำสัญญาซื้อสินค้าและบริการมาศึกษา

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 8(1) อธิบายความสำคัญของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคได้

18. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

- ก. เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าที่หลากหลายและทั่วถึง
- ข. เพื่อแก้ไขเยียวยาและชดเชยความเสียหายให้กับประชาชน
- ค. เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน
- ง. เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริโภคหรือการให้บริการต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 8(2) ระบุเหตุผลในการเลือกใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
ในชีวิตประจำวันได้

19. บุคคลใดปฏิบัติได้ถูกต้องที่สุด หากพบว่า ร้านขอไข่. ขายไข่ไก่ในราคาที่แพงกว่าท้องตลาด
ทั่วไปและถือโอกาสช่วงเทศกาลต่าง ๆ ขึ้นราคาไข่ไก่อย่างต่อเนื่อง

- ก. จอยแจ้งเรื่องต่อคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา เพราะเขียนป้ายกำหนดราคา
ที่สูงเกินจริง
- ข. ชมพู่แจ้งเรื่องต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เพราะแต่ละร้านค้าแข่งขันขึ้น
ราคาสินค้า และแย่งลูกค้า
- ค. นุ่นแจ้งเรื่องต่อคณะกรรมการว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ เพราะร้านค้านี้ขายไข่ไก่
ในราคาสูงเกินมาตรฐานกำหนด
- ง. เบสแจ้งเรื่องต่อคณะกรรมการอาหาร เพราะร้านค้านี้ดัดแปลงมีบรรจุภัณฑ์ที่บรรจุไข่ไก่
ที่ไม่สะอาด

**จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 8(3) ประยุกต์ใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อแก้ปัญหา
การละเมิดสิทธิผู้บริโภคได้**

20. หากซื้อครีมทาหน้าขาวมาใช้แล้วเกิดอาการหน้าไหม้เป็นรอย นักเรียนต้องไปร้องเรียน
ต่อหน่วยงานใด

- ก. กรมการค้าภายใน ข. มูลนิธิผู้บริโภค
ค. สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค ง. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 9(1) อธิบายบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคได้

21. คำร้องตามข้อใดที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียหายจากการกระทำของ
ผู้ประกอบการ

- ก. ลูกจ้างร้องเรียนนายจ้างที่บอกเลิกสัญญาจ้างโดยไม่เป็นธรรม
ข. ชาวบ้านร้องเรียนโรงงานที่ปล่อยควันพิษฟุ้งกระจายอยู่ในอากาศบริเวณที่อยู่อาศัย
ของชาวบ้าน ทำให้พวกเขาป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ
ค. ผู้ซื้อร้องเรียนว่าคนที่ซื้อยาจากร้านขายยามาใช้แล้วพบว่า ยาไม่มีคุณภาพ
และร้านขายยาดังกล่าวจำหน่ายยาที่หมดอายุโดยทำฉลากปลอม
ง. ผู้ว่าจ้างร้องเรียนผู้ผลิตผิอดีสัญญา

**จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 9(2) วิเคราะห์ความสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง
ผู้บริโภคได้**

22. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า มีความสำคัญอย่างไร

- ก. ปกป้องผู้บริโภคถูกเอาเปรียบจากผู้ผลิต
ข. ให้ความเป็นธรรมกับผู้ทำการค้าและผู้บริโภค
ค. มีการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีส่งผลดีต่อผู้บริโภค
ง. ผู้ผลิตสามารถพัฒนาคุณภาพของสินค้าตามมาตรฐาน

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 9(3) ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อแก้ปัญหาคาการละเมิดสิทธิผู้บริโภคได้

23. “ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารยี่ห้อหนึ่ง อดอ้างสรรพคุณเกินจริง คือช่วยรักษาโรคที่เกิดกับดวงตา ทางสื่อต่าง ๆ โดยมีการระบุสรรพคุณสามารถป้องกันโรคทางตา เช่น ต้อกระจก ต้อเนื้อ วัจนตาเสื่อม และเบาหวานขึ้นตา” จากข้อความสามารถแจ้งเรื่องได้ที่หน่วยงานใด

- ก. กรมการค้าภายใน
- ข. สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม
- ค. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- ง. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ตัวอย่างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

สถานการณ์ที่ 1

พืช COVID-19 ทำแม่ค้าดอกไม้ย่านปากคลองตลาดหนักใจ ราคาตกต่ำ กระทบยอดขายทั้งทางตรงและทางอ้อม

หลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ได้สร้างผลกระทบแก่ทุกสาขาอาชีพ เนื่องจากทางรัฐได้มีมาตรการขอความร่วมมือในการให้ประชาชนอยู่บ้าน และมีการปิดสถานประกอบการหลายแห่ง “ธุรกิจขายดอกไม้” ย่านปากคลองตลาด ก็นับเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากสถานการณ์ช่วงนี้

พ่อค้าร้านขายดอกดาวเรืองให้ข้อมูลว่า ปกติในช่วงนี้ของทุก ๆ ปี จะเป็นช่วงทำราคาของดอกดาวเรือง เนื่องจากเป็นช่วงสองเทศกาลใหญ่ คือ เทศกาลเซ็งเม้ง และเทศกาลสงกรานต์ ความต้องการดอกไม้จะสูง ราคาในช่วงนี้ของทุกปี ดอกดาวเรืองจะอยู่ที่ 100-120 บาทต่อ 1 ถุง ซึ่ง 1 ถุงมี 100 ดอก แต่ในปัจจุบันนี้ราคาอยู่ที่ 40-50 บาท ซึ่งถือว่าราคาลดลงครึ่งต่อครึ่ง อีกทั้งทางร้านยังต้องมีการปรับเปลี่ยนการส่งให้เร็วขึ้น เนื่องจากรัฐบาลมีการประกาศเคอร์ฟิว จากปกติดอกไม้จะมาส่งในช่วงประมาณ 4-5 ทุ่ม ตอนนี้ต้องเปลี่ยนมาส่งเป็นช่วง 1-2 ทุ่ม ซึ่งมีปัญหา คือ อากาศในช่วงเวลานั้นยังคงร้อนอยู่ จึงทำให้ดอกไม้เหี่ยวเร็วขึ้น เป็นอีกหนึ่งผลกระทบที่ได้รับช่วงนี้

1. เมื่ออ่านข่าวนี้แล้ว นักเรียนคิดว่าอะไรคือปัญหาของสถานการณ์นี้

.....

.....

.....

.....

2. จากปัญหาที่นักเรียนคิดไว้ในข้อที่ 1 นักเรียนสรุปว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ เกิดจากสาเหตุใด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. จากปัญหาและสาเหตุในข้อที่ 1 และ 2 นักเรียนคิดว่าหากจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ควรใช้วิธีใด เพื่อแก้ปัญหา ขอให้นักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหามา 3 วิธี

วิธีที่ 1

.....

วิธีที่ 2

.....

วิธีที่ 3

.....

4. ให้นักเรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหามาจากวิธีที่นักเรียนเสนอไว้ในข้อที่ 3 มา 1 วิธี โดยอธิบายเหตุผลของการเลือกวิธีการนี้และบอกถึงผลที่คิดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใช้วิธีการนั้นแก้ปัญหา

.....

The logo of Srinakharinwirot University is a circular emblem with a yellow border. Inside, there is a stylized yellow and grey design featuring a central figure and a wheel-like element. The Thai text 'มหาวิทยาลัยบูรพา' is written in a circular path around the inner edge, and the English text 'SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY' is written around the outer edge.

ภาคผนวก ค

- ตารางแสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม
- ตารางแสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- ตารางแสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา
- ตารางแสดงการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนการสอน
วิชาสังคมศึกษาตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

ตารางที่ 10 ตัวอย่างผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียน
การสอนตามแนวสืบสอบร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					R	IOC ($\sum R/N$)	ผลการ ประเมิน
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3	4	5			
1. องค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนสอน มีความสอดคล้องและ สัมพันธ์กัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้อง กับตัวชี้วัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3. เนื้อหา มีความ สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4. ขั้นตอนการเรียน การสอนมีความ สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5. วิธีการวัดผลและ ประเมินผล มีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้

**การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา**

ตารางที่ 11 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					R	IOC (Σ R/N)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					R	IOC (Σ R/N)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
21	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
31	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
34	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
35	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
38	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
39	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
40	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					R	IOC (Σ R/N)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
41	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
42	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
43	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
44	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
45	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
46	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
47	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
48	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
49	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
50	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
51	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
52	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
53	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
54	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
55	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
56	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
57	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
58	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
59	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
60	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					R	IOC (Σ R/N)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
61	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
62	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
63	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
64	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
65	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
66	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
67	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
68	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
69	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
70	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
71	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
72	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
73	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
74	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
75	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
76	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
77	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
78	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
79	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
80	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

การวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และ ค่าอำนาจจำแนก (r)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ข้อที่	ค่า p	ค่า r	ผลการ ประเมิน	ใช้เป็น ข้อที่	ข้อที่	ค่า p	ค่า r	ผลการ ประเมิน	ใช้เป็น ข้อที่
1	0.70	0.33	ใช้ได้	ข้อที่ 1	20	0.50	-0.20	ใช้ไม่ได้	-
2	0.57	0.33	ใช้ได้	ข้อที่ 2	21	0.60	0.40	ใช้ได้	ข้อที่ 13
3	0.70	0.07	ใช้ไม่ได้	-	22	0.73	0.13	ใช้ไม่ได้	-
4	0.53	0	ใช้ไม่ได้	-	23	0.60	0.27	ใช้ได้	-
5	0.63	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 3	24	0.50	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 14
6	0.50	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 4	25	0.43	-0.20	ใช้ไม่ได้	-
7	0.43	-0.20	ใช้ไม่ได้	-	26	0.60	0.27	ใช้ได้	ข้อที่ 15
8	0.70	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 5	27	0.47	0.27	ใช้ได้	ข้อที่ 16
9	0.40	0.27	ใช้ได้	ข้อที่ 6	28	0.70	0.07	ใช้ไม่ได้	-
10	0.70	0.47	ใช้ได้	ข้อที่ 7	29	0.53	0.00	ใช้ไม่ได้	-
11	0.53	0.00	ใช้ไม่ได้	-	30	0.70	0.33	ใช้ได้	-
12	0.30	0.33	ใช้ได้	ข้อที่ 8	31	0.57	0.60	ใช้ได้	ข้อที่ 17
13	0.50	-0.20	ใช้ไม่ได้	-	32	0.73	-0.13	ใช้ไม่ได้	-
14	0.43	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 9	33	0.60	-0.13	ใช้ไม่ได้	-
15	0.60	0.27	ใช้ได้	ข้อที่ 10	34	0.43	0.60	ใช้ได้	ข้อที่ 18
16	0.30	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 11	35	0.87	0.11	ใช้ไม่ได้	-
17	0.67	0.13	ใช้ไม่ได้	-	36	0.70	0.07	ใช้ไม่ได้	-
18	0.60	0.27	ใช้ได้	ข้อที่ 12	37	0.63	0.07	ใช้ไม่ได้	-
19	0.73	0.13	ใช้ไม่ได้	-	38	0.60	0.27	ใช้ได้	-

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อที่	ค่า p	ค่า r	ผลการ ประเมิน	ใช้เป็น ข้อที่	ข้อที่	ค่า p	ค่า r	ผลการ ประเมิน	ใช้เป็น ข้อที่
39	0.87	-0.13	ใช้ไม่ได้	-	62	0.37	0.33	ใช้ได้	ข้อที่ 30
40	0.70	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 19	63	0.30	-0.07	ใช้ไม่ได้	-
41	0.07	-0.13	ใช้ไม่ได้	-	64	0.63	0.07	ใช้ไม่ได้	-
42	0.47	0.40	ใช้ได้	ข้อที่ 20	65	0.90	0.07	ใช้ไม่ได้	-
43	0.53	0.00	ใช้ไม่ได้	-	66	0.70	0.47	ใช้ได้	ข้อที่ 31
44	0.40	0.13	ใช้ไม่ได้	-	67	0.27	0.40	ใช้ได้	ข้อที่ 32
45	0.60	0.27	ใช้ได้	ข้อที่ 21	68	0.67	0.40	ใช้ได้	ข้อที่ 33
46	0.90	-0.07	ใช้ไม่ได้	-	69	0.60	0.27	ใช้ได้	ข้อที่ 34
47	0.70	0.20	ใช้ได้	-	70	0.20	0.27	ใช้ได้	ข้อที่ 35
48	0.60	0.53	ใช้ได้	ข้อที่ 22	71	0.27	0.53	ใช้ได้	ข้อที่ 36
49	0.37	0.60	ใช้ได้	ข้อที่ 23	72	0.60	0.40	ใช้ได้	ข้อที่ 37
50	0.70	0.33	ใช้ได้	ข้อที่ 24	73	0.73	-0.13	ใช้ไม่ได้	-
51	0.73	0.00	ใช้ไม่ได้	-	74	0.37	0.47	ใช้ได้	ข้อที่ 38
52	0.80	0.00	ใช้ไม่ได้	-	75	0.60	0.40	ใช้ได้	ข้อที่ 39
53	0.30	-0.07	ใช้ไม่ได้	-	76	0.29	-0.05	ใช้ไม่ได้	-
54	0.57	0.87	ใช้ได้	ข้อที่ 25	77	0.23	-0.20	ใช้ไม่ได้	-
55	0.70	0.47	ใช้ได้	ข้อที่ 26	78	0.37	0.06	ใช้ไม่ได้	-
56	0.70	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 27	79	0.37	0.33	ใช้ได้	ข้อที่ 40
57	0.60	0.40	ใช้ได้	ข้อที่ 28	80	0.60	0.13	ใช้ไม่ได้	-
58	0.80	0.00	ใช้ไม่ได้	-					
59	0.20	0.12	ใช้ไม่ได้	-					
60	0.43	0.20	ใช้ได้	ข้อที่ 29					
61	0.37	0.07	ใช้ไม่ได้	-					

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ข้อที่	ค่า p	ค่า r	ข้อที่	ค่า p	ค่า r
1	0.70	0.33	21	0.60	0.27
2	0.57	0.33	22	0.60	0.53
3	0.63	0.20	23	0.37	0.60
4	0.50	0.20	24	0.70	0.33
5	0.70	0.20	25	0.57	0.87
6	0.40	0.27	26	0.70	0.47
7	0.70	0.47	27	0.70	0.20
8	0.30	0.33	28	0.60	0.40
9	0.43	0.20	29	0.43	0.20
10	0.60	0.27	30	0.37	0.33
11	0.30	0.20	31	0.70	0.47
12	0.60	0.27	32	0.27	0.40
13	0.60	0.40	33	0.67	0.40
14	0.50	0.20	34	0.60	0.27
15	0.60	0.27	35	0.20	0.27
16	0.47	0.27	36	0.27	0.53
17	0.57	0.60	37	0.60	0.40
18	0.43	0.60	38	0.37	0.47
19	0.70	0.20	39	0.60	0.40
20	0.47	0.40	40	0.37	0.33

จากตารางที่ 13 เมื่อนำคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
จำนวน 40 ข้อ มาวิเคราะห์พบว่า ค่าความยากง่าย (p) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.70 ค่าอำนาจจำแนก
(r) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.60 และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรคูเดอริชชาดสัน (KR-20)
พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่านำไปใช้ได้

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

ตารางที่ 14 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ					R	IOC ($\Sigma R/N$)	ผลการประเมิน
	ผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. การกำหนดประเด็นปัญหา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2. การวิเคราะห์ปัญหา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3. การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

จากการคำนวณ พบว่า ค่า IOC เท่ากับ 1.0 ทุกข้อ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นสามารถนำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาไปใช้ได้จริง

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

ตารางที่ 15 ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งฉบับ
ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha)

ลำดับ ที่	คะแนนแบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหา			ลำดับ ที่	คะแนนแบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหา		
	สถานการณ์ ที่ 1	สถานการณ์ ที่ 2	สถานการณ์ ที่ 3		สถานการณ์ ที่ 1	สถานการณ์ ที่ 2	สถานการณ์ ที่ 3
1	8	8	8	16	7	7	7
2	8	8	8	17	9	9	9
3	8	8	8	18	7	8	8
4	8	8	8	19	9	9	7
5	9	9	9	20	9	9	9
6	9	9	9	21	9	9	9
7	9	9	9	22	8	8	8
8	9	9	9	23	9	9	8
9	9	9	9	24	9	8	8
10	9	9	9	25	9	9	8
11	9	9	9	26	9	9	9
12	8	8	8	27	8	9	8
13	8	9	9	28	7	9	8
14	9	9	9	29	9	9	8
15	9	9	9	30	7	9	8

จากตารางที่ 15 เมื่อนำคะแนนของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา
จำนวน 3 สถานการณ์ หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ของครอนบาค (Cronbach' Alpha) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.80 ซึ่งถือว่านำไปใช้ได้

ภาคผนวก ง

- ตารางคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษา
- ตารางคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนจากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา
- ตารางแสดงผลการคำนวณหาค่า t-test

ตารางที่ 16 คะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษา

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
1	18	25	21	21	30
2	20	29	22	19	24
3	17	28	23	22	29
4	23	31	24	17	24
5	21	30	25	19	29
6	23	32	26	20	32
7	26	37	27	16	25
8	21	30	28	20	33
9	16	29	29	16	29
10	21	28	30	18	28
11	19	23	31	20	25
12	16	28	32	17	21
13	19	27	33	12	26
14	24	31	34	16	30
15	21	28	35	17	28
16	16	22	36	21	30
17	18	27	37	17	25
18	19	25	38	20	32
19	21	32	39	24	31
20	19	27	40	20	29
			\bar{X}	19.25	28.23
			S.D.	2.76	3.26

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

โดยใช้ t-test แบบ Dependent sample

Paired Samples Statistics					
		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Posttest	28.23	40	3.262	.516
	Pretest	19.25	40	2.762	.437

Paired Samples Correlations				
		N	Correlation	Sig.
Pair 1	Posttest & Pretest	40	.623	.000

Paired Samples Test				
		Paired Differences		
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Posttest & Pretest	8.975	2.655	.420

Paired Samples Test						
		Paired Differences		t	df	Sig. (2-tailed)
		95% Confidence Interval of the Difference				
		Lower	Upper			
Pair 1	Posttest & Pretest	8.126	9.824	21.377	39	.000

ตารางที่ 18 คะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
1	13	17	21	14	20
2	18	20	22	17	20
3	20	25	23	24	26
4	12	20	24	22	27
5	21	26	25	18	23
6	18	24	26	19	24
7	20	29	27	20	27
8	15	19	28	10	15
9	10	19	29	18	23
10	12	18	30	19	23
11	16	25	31	20	24
12	13	17	32	13	15
13	18	22	33	22	23
14	17	20	34	11	15
15	18	24	35	14	22
16	10	18	36	23	25
17	10	15	37	10	21
18	19	25	38	18	22
19	17	27	39	10	15
20	11	16	40	19	22
			\bar{X}	16.23	21.50
			SD	4.15	3.92

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน
โดยใช้ t-test แบบ Dependent sample

Paired Samples Statistics					
		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Posttest	21.50	40	3.922	.620
	Pretest	16.23	40	4.154	.657

Paired Samples Correlations				
		N	Correlation	Sig.
Pair 1	Posttest & Pretest	40	.836	.000

Paired Samples Test				
		Paired Differences		
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Posttest & Pretest	5.275	2.320	.367

Paired Samples Test						
		Paired Differences		t	df	Sig. (2-tailed)
		95% Confidence Interval of the Difference				
		Lower	Upper			
Pair 1	Posttest & Pretest	4.533	6.017	14.378	39	.000

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวณัฐพร ผาสุข
วัน เดือน ปี เกิด 17 กันยายน 2534
สถานที่เกิด จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 71/10 หมู่ 8 ต.บ้านสวน อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน พ.ศ. 2562 - ปัจจุบัน ครู คศ.1 โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2557 ศิลปศาสตรบัณฑิต (วิชาประวัติศาสตร์)
มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2559 ประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู)
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
พ.ศ. 2565 การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
มหาวิทยาลัยบูรพา